

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE HUBOVÁ
na roky 2023 – 2030

október 2023

OBSAH

ÚVOD.....	2
ANALYTICKÁ ČASŤ	3
1 MIESTNE DANOSTI A MIESTNY POTENCIÁL	4
1.1 PRÍRODNÝ POTENCIÁL A PÔDNE POMERY	4
1.2 DEMOGRAFIA A ĽUDSKÉ ZDROJE	6
1.3 KULTÚRNO - HISTORICKÝ POTENCIÁL	9
1.4 ŠPORTOVÉ TRADÍCIE A VYBAVENOSŤ PRE ŠPORT	11
1.5 TRÁVENIE VOĽNÉHO ČASU	11
2 MIESTNA EKONOMIKA A PODNIKANIE	13
2.1 MIESTNE PODNIKANIE V PRIEMYSLE, SLUŽBÁCH, REMESLÁCH, POTRAVINÁRSTVE A POĽNOHOSPODÁRSTVE	13
2.2 MIESTNE SLUŽBY CESTOVNÉHO RUCHU	15
2.3 LESNÉ HOSPODÁRSTVO	16
3 MIESTNE VEREJNÉ SLUŽBY	17
3.1 ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE A ÚZEMNÝ ROZVOJ	17
3.2 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	17
3.3 DOPRAVA	19
3.4 ENERGETIKA	20
3.5 ŠKOLSTVO	21
3.6 SOCIÁLNE A ZDRAVOTNÉ SLUŽBY	21
3.7 BÝVANIE	22
3.8 BEZPEČNOSŤ	22
4 SPRAVOVANIE MAJETKU OBCE A VECÍ VEREJNÝCH	24
4.1 FUNGOVANIE OBECNEJ SAMOSPRÁVY	24
4.2 ROZPOČET A MAJETOK OBCE	24
4.3 KOMUNIKÁCIA SAMOSPRÁVY S OBČANOM	26
5 SWOT ANALÝZA.....	27
STRATEGICKO - PROGRAMOVÁ ČASŤ	30
STRATEGICKO - PROGRAMOVÁ ČASŤ	31
FINANČNO - REALIZAČNÁ ČASŤ	38
FINANČNO - REALIZAČNÁ ČASŤ	39
VÝCHODISKÁ REALIZAČNEJ ČASTI	39
VÝCHODISKÁ FINANČNEJ ČASTI	44
Zoznam skratiek.....	50
Zoznam východiskových dokumentov.....	53
PRÍLOHY	54
Príloha 1.....	55
ZÁSOBNÍK PROJEKTOV a AKČNÝ PLÁN obce Hubová pre obdobie 2023 - 2030	55
Príloha 2.....	57
TYPOVÉ AKTIVITY pre jednotlivé opatrenia PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030	57

ÚVOD

Obec Hubová patrí podľa administratívneho členenia do okresu Ružomberok, ktorý je súčasťou Žilinského kraja. Nachádza sa v Liptovskej kotline asi 12,2 km západne od mesta Ružomberok.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej ako PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý je základný programový dokument samosprávy, spracovaný za účelom riešenia súčasných a budúcich ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu (ekonomického, prírodného i demografického). Je vypracovaný na základe zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z. a v zmysle aktuálne platnej Metodiky tvorby PHSR z roku 2020.

Zodpovednosť za jeho implementáciu preberá obecná samospráva. Priebežná implementácia PHSR je nevyhnutnou podmienkou **zlepšovania kvality života obyvateľov obce**, ktorí majú príležitosť aktívne participovať na rozvoji obce či už pri jeho tvorbe, priebežnej aktualizácii alebo implementácii tým, že iniciujú alebo sa zapájajú sa do obecných aktivít a rozvojových projektov.

Zhrnutím analytickej časti tohto dokumentu je prehľad silných a slabých stránok obce a príležitostí a ohrození z vonkajšieho prostredia. Dokument tiež identifikuje potenciál rozvoja obce, jej aktuálne potreby a možnosti v kľúčových kompetenciách, ktoré obecná samospráva zastrešuje. V strategicko - programovej časti dokumentu je zadefinovaná vízia a strategické ciele a tiež opatrenia a aktivity, ktoré vedú k ich aktívnemu napĺňaniu. Vo finančno - realizačnej časti je definovaný systém monitorovania PHSR a možnosti viaczdrojového financovania rozvoja obce, vrátane Akčného plánu projektových priorít pre obdobie rokov 2023 až 2030.

Zmluvným spracovateľom PHSR obce sa stalo **OZ Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov**, ktorého je obec aktívnym členom podobne ako v predošlom PHSR zostavenom na obdobie rokov 2016 až 2020.

Zmluvný partner: OZ Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov

❖ Odborný garant

Ing. Rastislav Horvát

❖ Odborné spracovanie dokumentu

Ing. Iveta Niňajová, PhD.

❖ Analytické práce

Mgr. Veronika Mikulková

❖ Administratívne práce

Ing. Katarína Čižmáriková

**ANALYTICKÁ
ČASŤ**

1 MIESTNE DANOSTI A MIESTNY POTENCIÁL

Ak má samospráva zámer, systematicky a koncepčne vytvárať a zlepšovať podmienky pre život svojich obyvateľov na území obce, mala by v plnej miere rešpektovať miestne danosti a miestny potenciál, ktoré spoločne vytvárajú isté jedinečné špecifiká, ktoré významne ovplyvňujú smerovanie a intenzitu rozvoja obce.

1.1 PRÍRODNÝ POTENCIÁL A PÔDNE POMERY

Obec Hubová sa nachádza v Liptovskej kotline **neďaleko mesta Ružomberok**. Nadmorská výška v strede obce Hubová je **450 m n.m.** V katastrálnom území obce sa nachádzajú viaceré doliny, z nich najrozsiahlejšia je **Hubovská (Gombášska) dolina**. **Bystrá dolina** je zase dlhšia, užšia a preteká ňou Bystrý potok, ktorý zároveň tvorí hranicu s obcou Černová.

Po severnej strane obce, popri brehu rieky Váh vedie **veľmi frekventovaná cesta I/18 E50**. Doprava z tejto cesty má byť v budúcnosti presmerovaná na diaľnicu D1, ktorej výstavba sa v tejto oblasti pripravuje.

Obec sa nachádza v **pohorí Veľká Fatra**. Najvyšší vrch obce je Červený Grúň (1 139 m n. m.). Ďalšími významnými vrchmi sú Kútňikov kopec (1 064 m n.m.), Veľký Smrekovec (972 m n. m.), Kýčera (956 m n. m.), Grúň (940 m n. m.) a Malý Smrekovec (819 m n. m.).

V katastri obce sa nachádzajú mierne chladné vrchoviny a nízke hornatiny s hnedými pôdami nenasýtenými a rendzina s bučinou až jedľo-smrečinou. Geomorfologické podmienky dávajú predpoklad pre **častý a výškovo mohutný výskyt inverzií teploty vzduchu**. V priemere asi 180 dní do roka sa vyskytuje zvrät teploty. Mohutnosť inverzií dosahuje v zimnom období až do výšky okolitých pohorí. Vznik inverzného navrstvenia teploty podmieňuje súčasne bezvetrie, alebo len slabý vietor. Priemerná teplota v obci je 4-6 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je od najnižších po najvyššie polohy od 800 do 1200 mm.

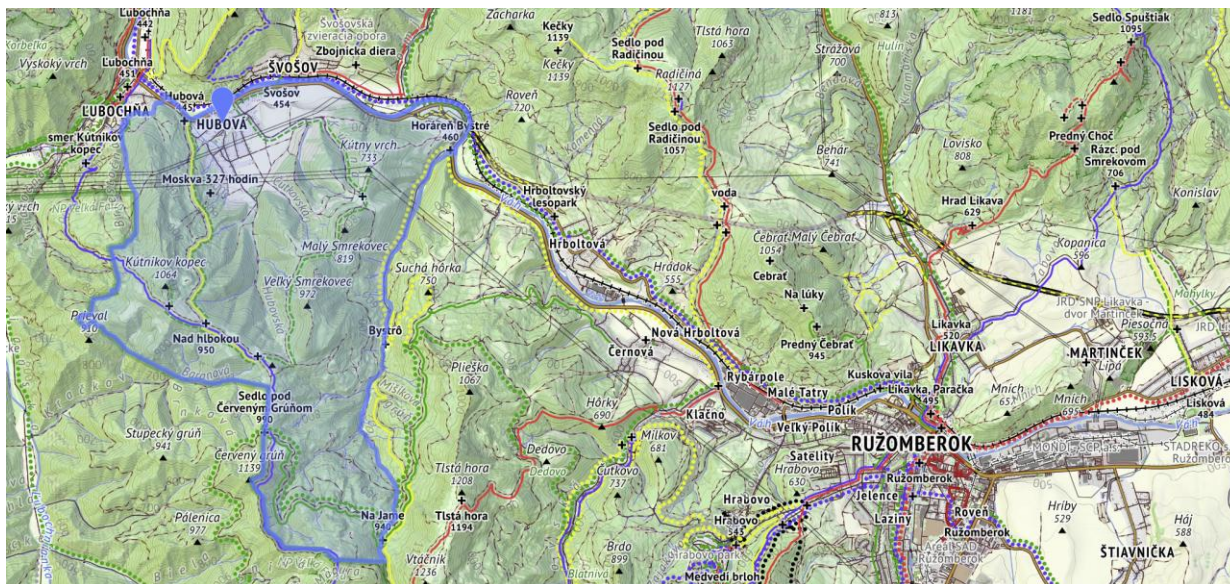
Obec Hubová leží **na ľavom brehu rieky Váh**, oproti obci na pravom brehu, obci Švošov. V obci **pramenia významné potoky**: Hubovský, Lánový, Brúsový.

Lánový potok, tok III. rádu, pramení severne pod kopcom Kýčera (956 m n. m.). Ďalej steká do Gombášskej doliny, kde zľava priberá prítok zo severného svahu Kútňikovho kopca (1 064 m n. m.). Ďalej Lánový potok vstupuje do údolia Váhu a tu preteká centrom obce Hubová, kde do neho zľava ústí Brúsový potok, následne potok Pastva, až kým neústi do Váhu.

Brúsový potok je tok IV. rádu, ktorý pramení na východných svahoch Kútňikovho kopca (1 064 m n. m.), odkiaľ steká do Gombikárskej doliny, kde zľava priberá dva významné prítoky. Preteká obcou Hubová, kde sa vlieva do Lánového potoka. Brúsový potok je využívaný ako zdroj pitnej vody pre obce Hubová a **Švošov**.

Bystrý potok je hraničný potok III. rádu a pramení medzi Chabzdovou (1 339 m n. m.) a Maďarovou (1 340 m n. m.). Tečie smerom na sever cez **Bystrú dolinu**, kde priberá dva prítoky - jeden zo severnej strany spod Švošovskej hole (1 324 m n. m.) a druhý prameniáci pod Grúňom (940 m n. m.). Neskôr priberá niekoľko malých prítokov, až sa zľava vlieva do **Váhu**.

Susedí s katastrami piatich obcí: Švošov, Hrboltová, Stankovany, Lubochňa, Ružomberok.

Zdroj: www.freemap.sk

Obec Hubová sa rozprestiera vo Veľkej Fatre, ktorá je zaradená do celoeurópskej sústavy chránených území NATURA 2000 ako **územie európskeho významu** a **chránené vtáčie územie**. Veľká Fatra je vďaka **bohatým zásobám čistej vody** od roku 1987 vyhlásená za chránenú vodohospodársku oblasť a poskytuje pitnú vodu pre mnoho obcí a miest vo svojom okolí. Národný park Veľká Fatra je aj dôležitý zdroj pitnej vody vďaka vysokým zrážkam a nízkym vyparovaniam v oblasti.

Veľká Fatra je zároveň národným parkom. Väčšina jeho územia leží v južnej časti **Žilinského kraja** a malá časť v severnej časti **Banskobystrického kraja**. Národný park a ochranné pásmo zaberá väčšinu územia **Veľkej Fatry**, ktorá patrí k vonkajším **Západným Karpatom** a juhozápadnú časť **Starohorských vrchov**. Národný park vznikol **1. apríla 2002** ako vyšší stupeň ochrany chránenej krajiny Veľká Fatra (s rovnakým názvom), ktorá bola vyhlásená v roku **1972** na ochranu horského pásma s vysokým zastúpením zachovaných karpatských lesov. Prevažuje tu európsky buk, ktorý zaberá 90% plochy, v kombinácii s hrebeňovými pastvinami, ktoré sa datujú do 15.-17. storočia do obdobia známeho ako **Valašská kolonizácia**. Nachádzajú sa tu aj zvyšky lesov škótskej borovice. Jadro pásma je zložené zo žuly, ktorá iba na málo miestach presahuje na povrch, častejšie sú rôzne bridlicové hrebene, známe ako **Hôlna Fatra** a vápencové a dolomitové skaly, ktoré tvoria malebné terény známe ako **Bralná Fatra**. Sú tu aj rôzne **krasové** oblasti, prevažne jaskyne. Rôzne druhy skál a pôdy, rôzne typy terénu s lúkami a pastvinami, útesmi a údoliami poskytujú podmienky pre veľmi bohatú flóru a faunu. Žijú tu v hojnom počte všetky európske druhy mäsožravcov: **medveď hnedý**, **vlk dravý** a **rys ostrovid**.

Prírodné zaujímavosti okolia obce Hubová:

- 1. Minerálny prameň Sírny medokýš, Stankovany (LM-124):** Minerálny prameň Sírny medokýš sa nachádza v Stankovanoch vedľa železničnej trate v lokalite Močiar, asi 1,5 km od železničnej zastávky v Stankovanoch. K prameňu vedie spevnená cesta vedúca popri železničnej trati smerom na západ. Po ceste vedie modro značená cyklotrasa. V mieste, kde sa cesta rozdvíja, pokračujeme ďalej popri trati a po pár metroch sme pri prameni. Prameň je zachytený do skruže s kovovými dvierkami. Voda má slabý sírny zápach a chuť sírnej kyselky. Vytvára žltkastý sírny sediment. Prameň nevysychá a nezamrzá. Nachádza sa v Šípскеj Fatre, ktorá je podcelkom Veľkej Fatry, na okraji Národnej prírodnej rezervácie Močiar. Pri prameni je umiestnená náučná tabuľa o V blízkosti prameňa sa nachádzajú ďalšie minerálne pramene.
- 2. Prírodná pamiatka Rojkovská travertínová kopa:** V správe štátnej ochrany prírody TANAP. Nachádza sa v katastrálnom území obce **Stankovany**. Územie bolo vyhlásené v roku **1971** a naposledy novelizované v roku **1984** na 0,2806 ha. **Zlá voda**, alebo aj Rojkovská travertínová kopa, je pozoruhodný **travertínový útvar s kráterovým prameňom minerálnej vody** a kruhovým jazierkom na vrchole. Kráter má priemer približne 10m a hlavne v horúcich letných mesiacoch **sa využíva na kúpanie**. Minerálna voda v kráteri **nie je najteplejšia**, ale je liečivá a vďaka vylučovaniu CO₂ mierne bubľuje. Ľudia cítia pri kúpaní sa po celom tele mravčenie. Voda **pôsobí blahodárne a liečivo** na kĺby a kožné choroby. V travertínových stenách jazierka možno pri pozornom pohľade objaviť

odtlačky listov pravekých stromov. Jazierko leží na okraji Rojkova - miestnej časti obce Stankovany. Je **ľahko a celoročne voľne prístupné**.

Územie obce sa skladá z katastrálneho územia Hubová s **celkovou rozlohou 1 670 ha**. Kataster obce Hubová zaberá až **13,18% výmery okresu Ružomberok**, pričom poľnohospodárska pôda zaberá až 17,26% rozlohy poľnohospodárskej pôdy okresu Ružomberok.

CELKOVÁ VÝMERA ÚZEMIA OBCE k 31.12.2022 (v m²)

Územie	Poľnohospodárska pôda (PP)	Nepoľnohospodárska pôda (NPP)	podiel PP	Celková výmera
Hubová	6 322 476	10 374 369	37,87%	16 696 845
Okres Ružomberok	36 640 055	90 074 742	28,92%	126 714 797
podiel obce na okrese v %	17,26%	11,52%		13,18%

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, VBD_SK_WIN: pl5001rr

Z poľnohospodárskej pôdy má v roku 2022 najväčšiu výmeru (až 83%-ný podiel na celkovej výmere) Trvalé trávnaté porasty, pričom Orná pôda zaberá len 15,69%. V obci nie sú evidované žiadne ovocné sady.

Medzi rokmi 2015 a 2022 sa výmera poľnohospodárskej pôdy v obci Hubová znížila o 33 861 m² najviac u Ornej pôdy na prospech nárastu nepoľnohospodárskej pôdy - Zastavané plochy a nádvoria a Ostatné plochy, čo súvisí predovšetkým s novou urbanizáciou.

VÝMERA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY v obci Hubová k 31.12.2022 (v m²)

Druh poľnohospodárskej pôdy (PP)	2015	2022	podiel	2022/2015	
				abs. zmena	zmena v %
Orná pôda	1 013 548	991 728	15,69%	-21 820	-2,15%
Záhrada	81 001	80 158	1,27%	-843	-1,04%
Ovocný sad	0	0	0	0	0
Trvalý trávny porast	5 261 788	5 250 590	83,05%	-11 198	-0,21%
Poľnohospodárska pôda - celkom	6 356 337	6 322 476	100%	-33 861	-0,53%

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, VBD_SK_WIN: pl5001rr

Z nepoľnohospodárskej pôdy majú v roku 2022 najväčšiu výmeru (až 88,08%-ný podiel na celkovej výmere) Lesné pozemky, pričom Zastavaná plocha a nádvoria zaberá len 4,38%. Na území obce je evidovaných 2,22% nepoľnohospodárskej pôdy ako Vodné plochy, čo súvisí s potokmi pretekajúcimi cez katastrálne územie obce.

VÝMERA NEPOĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY v obci Hubová k 31.12.2022 (v m²)

Druh nepoľnohospodárskej pôdy (NPP)	2015	2022	podiel	2022/2015	
				abs. zmena	zmena v %
Lesný pozemok	9 126 771	9 131 865	88,02%	5 094	0,06%
Vodná plocha	230 374	228 180	2,20%	-2 194	-0,95%
Zastavaná plocha a nádvorie	444 705	465 023	4,48%	20 318	4,57%
Ostatná plocha	538 658	549 301	5,29%	10 643	1,98%
Nepoľnohospodárska pôda - celkom	10 340 508	10 374 369	100%	33 861	0,33%

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, VBD_SK_WIN: pl5001rr

1.2 DEMOGRAFIA A ĽUDSKÉ ZDROJE

Počtom obyvateľov podľa Sčítania obyvateľov v roku 2021 (ďalej ako SOBD2021) patrí Hubová medzi obce veľkostnej skupiny 1000 až 1999 obyvateľov a **na počte obyvateľov okresu Ružomberok sa podieľa 1,88%-ami**.

Územie	Základné údaje k 1.1.2021		
	Priemerný vek	Hustota (os/km ²)	Počet obyvateľov
Hubová	39,64	64,62	1 079
okres Ružomberok	42,72	216,29	57 392
podiel na okrese v %	-	-	1,88%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021)

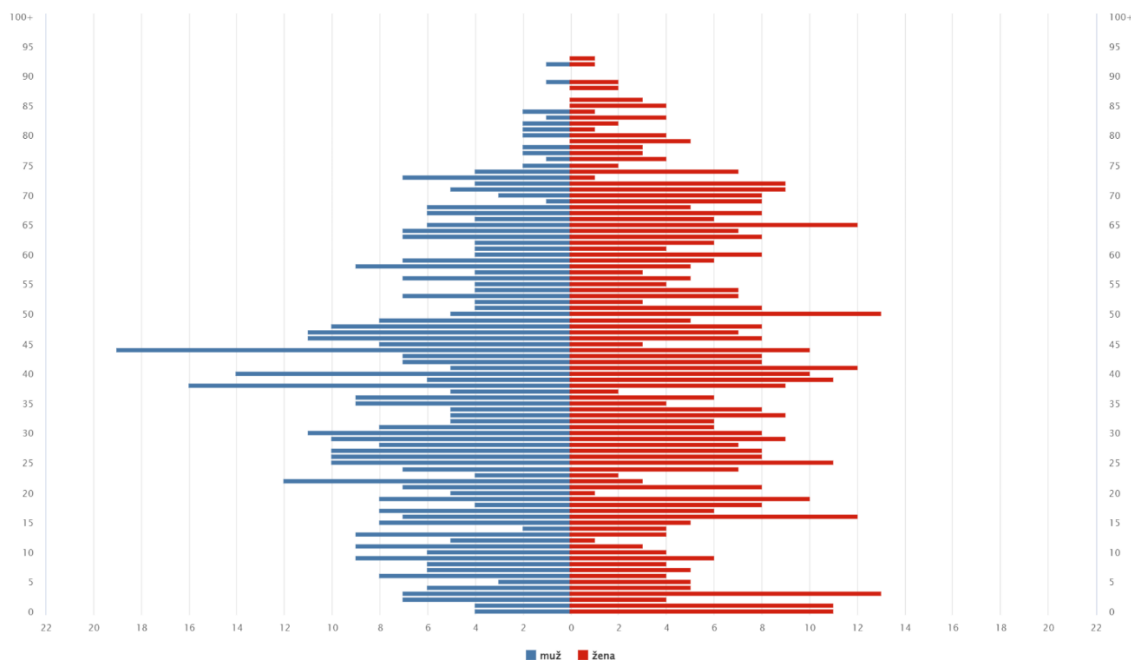
Pohlavie: V obci Hubová žije o 13 žien (o 1,22%) viac ako mužov, kým v okrese Ružomberok prevláda žien o 2,54% viac (13 osôb) ako mužov.

Územná jednotka	Spolu	Muži	Ženy
Hubová	1 079	533	546
podiel v %	100%	49,39%	50,61%
okres Ružomberok	57 392	27 967	29 425
podiel v %	100%	48,73%	51,27%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_01_OK_SK0318_OB

Ako ukazuje tento graf v obci Hubová je viac žien ako mužov vo veku 3 roky a 50 rokov. Muži prevyšujú počtom ženy vo veku 44 rokov.

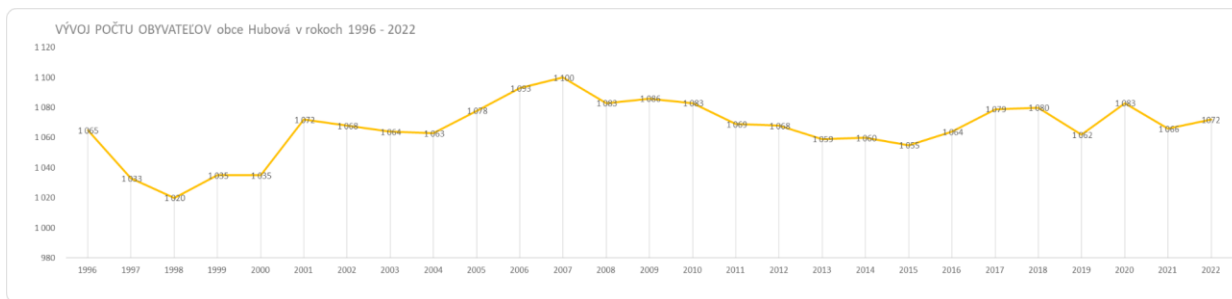
Počet obyvateľov podľa jednotiek veku v obci Hubová k 1. 1. 2021

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021)

Hubová patrí medzi tie obce okresu Ružomberok, v ktorej **počet obyvateľov v priebehu rokov 1996 - 2022 len mierne kolíše** a zostáva takmer nezmenený. Kým v roku 1996 bol počet obyvateľov 1 065, následne postupne stúpala, až v roku 2007 dosiahol maximum 1 100 obyvateľov. Odtedy zase postupne klesal, až na dnešnú úroveň 1 072 obyvateľov.

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, vbd_dem: om7006rr

Za sledované obdobie rokov mal celkový prírastok obyvateľstva v rokoch 1996 - 2022 kolísavý trend. V rokoch 2006 - 2016 pozorujeme pozitívne migračné saldo. Kým celkový prírastok obyvateľstva v roku 1996 bol neutrálny (nulový), v roku 2006 predstavoval prírastok 15 obyvateľov, v roku 2016 to už bolo len 9 obyvateľov. V roku 2021 bol celkový prírastok obyvateľstva negatívny (úbytok 13 obyvateľov), ale rok 2022 už bol opäť v pozitívnych číslach (nárast o 6 obyvateľov).

CELKOVÝ PRÍRASTOK OBYVATEĽSTVA obce Hubová v rokoch 1996 - 2022								
Ukazovateľ	1996	2006	2014	2016	2019	2020	2021	2022
Živonarodení	10	6	9	9	13	15	14	12
Zomretí	10	12	13	14	17	14	19	13
Prírodný prírastok obyvateľstva	0	- 6	- 4	- 5	- 4	1	- 5	- 1
Migračné saldo	0	21	5	14	- 14	20	- 8	7
Celkový prírastok obyvateľstva	0	15	1	9	18	21	- 13	6

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, vbd_dem: om7105rr

Vekové zloženie: Obec Hubová disponuje **67,19% obyvateľov v produktívnom veku**, pričom počet obyvateľov v predproduktívnom (deti a mládež) a v poproduktívnom veku (seniori) je približne rovnaký (rozdiel štyroch osôb).

Územná jednotka	Spolu	Predproduktívny vek (0-14 rokov)	Produktívny vek (15-64 rokov)	Poproduktívny vek (65 a viac rokov)
Hubová	1 079	175	725	179
podiel v %	100%	16,22%	67,19 %	16,59%
okres Ružomberok	57 392	85 455	38 546	10 302
podiel v %	100%	14,89%	67,16%	17,95%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_03_OK_SK0318_OB

Vzdelanie: V obci Hubová prevládajú obyvatelia so stredoškolským vzdelaním. 24,65% obyvateľov má ukončené úplné stredné vzdelanie s maturitou a 20,95% má stredné odborné učňovské bez maturity.

Územná jednotka	Spolu	bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	Základné	stredné odborné (učňovské) (bez maturity)	úplné stredné (s maturitou)	vyššie odborné	vysokoškolské	bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	nezistené
Hubová	1 079	130	197	226	266	53	191	6	10
podiel v %	100%	12,05%	18,26%	20,95%	24,65%	4,91%	17,70%	0,55%	0,93%
okres Ružomberok	57 392	6 015	9 335	12 337	15 017	3 059	9 935	111	1 583
podiel v %	100%	10,48%	16,27%	21,5%	26,17%	5,33%	17,31%	0,19%	2,76%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_06_OK_SK0318_OB

Rodinný stav: V obci Hubová žije vyšší počet slobodných obyvateľov (o 61 osôb) ako ľudí v manželstve.

Územná jednotka	Spolu	slobodný, slobodná	ženatý, vydatá	rozvedený, rozvedená	vdovec, vdova	nezistené
Hubová	1 079	501	440	52	86	0
podiel v %	100%	46,43%	40,78%	4,82%	7,97%	0%
okres Ružomberok	57 392	25 257	23 249	4 542	4 233	111
podiel v %	100%	44,01%	40,51%	7,91%	7,38%	0,19%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_05_OK_SK0318_OB

Národnosť: V obci Hubová prevláda slovenská národnosť (98,15%), pričom z iných národností sa najviac objavuje česká národnosť, maďarská a poľská (po 2 ľuďoch). Obec neeviduje žiadneho občana rómskej národnosti.

Územná jednotka	Spolu	slovenská	česká	maďarská	ukrajinská	poľská	anglická	ostatné
Hubová	1 079	1 059	2	2	1	2	1	12
podiel v %	100%	98,15%	0,19%	0,19%	0,09%	0,19%	0,09%	1,1%
okres Ružomberok	57 392	54 518	216	69	5	36	96	2 452
podiel v %	100%	94,99%	0,38%	0,12%	0,01%	0,06%	0,17%	4,3%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_11_OK_SK0318_OB

Vierovyznanie: Dominantným vierovyznaním v obci Hubová je rímskokatolícke vierovyznanie u 84,52% obyvateľstva, čo je o 11,93% viac ako v okrese Ružomberok.

Územná jednotka	Spolu	bez vyznania	rímsko- katolícke	evanjelické	grécko- katolícke	ostatné	nezistené
Hubová	1 079	106	912	14	5	30	12
podiel v %	100%	9,82%	84,52%	1,3%	0,46%	2,79%	1,11%
okres Ružomberok	57 392	9 644	41 659	1 994	368	166	2 622
podiel v %	100%	16,8%	72,59%	3,47%	0,64%	0,29%	4,57%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_15_OK_SK0318_OB

1.3 KULTÚRNO - HISTORICKÝ POTENCIÁL

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1425 v súvislosti z panstvom hradu Likava. Vybudovali ju obyvatelia šoltýskej dediny Stankovany. V roku 1425 kapitán hradu Likava dal Petrovi, Stankovmu synovi zo Stankovian právo šoltýstva v Gombáši. Mohol mať krčmu a mlyn. Patrili mu pokuty. Mohol slobodne rybníčiť vo Váhu, Orave a Lubochnianke. Originály listín sú uložené v Liptovskom múzeu v Ružomberku.

Pôvodný názov obce bol Gombáš. Názov obce Gombáš (maď. Gombak = Huba) bol v roku 1948 zmenený na Hubová. V roku 1951 sa od obce osamostatnila obec Lubochna. O tom, ako vzniklo pomenovanie obce sa nezachovali žiadne podklady. Prvý kronikár obce Ján Okál pripomína, že názov obce Gombáš má slovanský koreň. Koreň slova gomba – huba je slovenský, prípona -áš je maďarská. Proti tvrdeniu, že ide o maďarský názov stojí aj to, že najstaršie mená obyvateľov boli slovenské, a tak isto aj okolité zemepisné názvy. Takže prví osadníci boli Slováci. K histórii patrí aj naše nárečie, postupne sa menilo pod vplyvom spisovnej slovenčiny. Nárečie bolo tvrdé, u starších ľudí sa zachovalo dodnes.

Prví osadníci boli pastieri oviec, ktorí tu zakladali prvé salaše, následkom čoho sa v obci rozvinulo aj garbiarstvo. Ovce sa pásli na kopcoch a lúkach a vhodné podmienky priestrannej Hubovskej doliny ľuďom umožnili pestovať obilie. Obyvatelia osady sa živili mliekom a mäsom oviec, ktoré im poskytovali aj vlnu a kožušinu. Prostredie Hubovskej doliny poskytovalo vhodné podmienky aj na pestovanie obilia. V obci bol mlyn, no ten sa nezachoval. V roku 1551 v obci boli štyri sedliacke usadlosti a 18 želiarov, z ktorých traja nemali vlastný dom. Zo starších období sa dochovali dve drevenice, ktoré slúžili ako sypárničky na obilie.

Do chotára Hubovej patrila aj Lubochnianska dolina, v ktorej obyvatelia Hubovej ťažili drevo. V roku 1625 sa uvádzajú tri vodné pily. V Bystrej doline sú **zrúcaniny železnej hute**, čo svedčí o kováčskom remesle v tejto malej doline, kde sa pravdepodobne nachádzali aj nejaká menšie zásoby železnej rudy.

Typické pre Gombáš boli **drevené štvorbytové dvojdomy**. Obyvateľov domu nespájala žiadna príbuznosť. Ako vyzerala vtedajšia dedina svedčí obraz z kaplnky sv. Rócha z roku 1831, keď v obci zúrila cholera. Roku 1882 bol v obci veľký požiar, pri ktorom zhoreli skoro všetky dvojdomy. Tie, ktoré zostali, mali väčšinou vročenie 1827. Po tomto požiari sa začali stavať drevené jednodomy. Boli to tiež zrubové stavby (ako dvojdomy). Strecha bola sedlová a oblé spojenie prednej a bočnej strechy tvorilo obrútku. Zadná a predná časť strechy bola rovnaká. Každá časť domu mala izbu, pitvor a komoru. V pitvore bolo ohnisko a hlinená podlaha. Často sa stávalo, že keď sa založila nová rodina, tak sa pre ňu vytvorila nová izba z komory. Všetky drevenice mali slepý komín a dym sa rozliezal po pôjde, na ktorom sa údila slanina, mäso a klobásy.

Dolu dedinou popri prednej časti domov bola priekopa na odvod dažďovej vody. Do dvorov sa prechádzalo cez drevený mostík. Na druhej strane cesty-nad Váhom boli zeleninové záhradky. Kríž na ľavej strane Váhu bol od nepamäti. Oproti nemu viedla, ako aj dnes, Kostolná ulica.

V registri národných kultúrnych pamiatok (NKP) sú evidované dve kultúrne pamiatky: (1) neskorobarokový kostol Povýšenia Svätého kríža a (2) súbor sýpky (dva pamiatkové objekty).

Neskorobarokový kostol Povýšenia Svätého kríža, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou (NKP) bol postavený v roku 1816, vyzdobený je **nástennými maľbami od Jozefa Hanulu**. Je jednolodňová **neskorobaroková** stavba s pravouhlým ukončením **presbytéria** a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty z rokov **1816-1817**. Upravovaný bol v rokoch **1905** a **1946**. Kostol má segmentovo ukončené okná so šambránami. Priečelie je členené **pilastrami**. Veža je ukončená korunnou rímou s terčíkom s hodinami a zvonovitou helmicoú

Súbor Sýpky je súborom dvoch ľudových sýpok na uskladnenie obilia, dvojpriestorových zrubových stavieb na kamennej podmuovke so sedlovou šindľovou strechou s vysokou podlomenicou z konca **19. storočia**. Nachádzajú sa na západnom okraji obce, pri hlavnej ceste

Medzi **významné osobnosti obce** patria, pre ktoré obec nemá zriadené pamätne izby:

1. **prof. PhDr. Miloslav Okál, DrSc.**: slovenský klasický filológ a prekladateľ antickej literatúry. Okrem iného preložil do slovenčiny veľké starogrécke eposy Ilias a Odysea;
2. **Jozef Kútnik – Šmálov**: kňaz, básnik, prozaik, prekladateľ, literárny a kultúrny historik;
3. **Štefan Olos**: kňaz, dirigent, multiinštrumentalista, založil a viedol niekoľko spevokolov;
4. **Prof. Ing. Augustín Marián Húska, DrSc.** (* **9. september 1929, Hubová** – † **1. november 2016**) bol slovenský politik a minister. Bol **poslanec Slovenskej národnej rady za Verejnosť proti násiliu** v rokoch **1990** a **Národnej rady Slovenskej republiky za Hnutie za demokratické Slovensko** v rokoch **1992-2002**. V rokoch 1992-1998 bol tiež podpredsedom NR SR. V rokoch 1990 – 1991 pôsobil ako minister pre správu a privatizáciu národného majetku SR, tiež ako poslanec **Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (FZ ČSFR)**.

Obec nemá schválené samostatné VZN s **miestnymi pamätihodnosťami**.

Na území obce **nie sú evidované žiadne divadlá, kiná, múzeá ani galérie**.

V obci sa nachádzajú nasledovné **kultúrne zariadenia**:

- ❖ kultúrny dom, využíva sa aj pre potreby divadelného súboru;
- ❖ klubovňa;
- ❖ obecná knižnica.

Obec má zriadenú **obecnú verejnú knižnicu**. Počet čitateľov však neeviduje. Knižnica neprešla modernizáciou. Je potrebná výmena vybavenia a nákup knižničného systému na evidenciu.

VEREJNÁ KNIŽNICA v obci Hubová								
Ukazovateľ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet knižničných jednotiek	4 013	4 046	4 136	4 198	4 247	4 247	4 263	4 294

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, [ku5008rr]

V obci pôsobia **dva kultúrne spolky**: OZ Divadlo Hubová (ochotnícke divadlo) a Kojkočovanci (ľudová hudba)..

Ochotnícky divadelný súbor Hubová má dlhoročnú tradíciu. Zúčastňuje sa rôznych divadelných prehliadok a má za sebou veľa divadelných úspechov aj vďaka dlhoročnému režisérovi Milanovi Matisovi. Viac ako 100-ročnú tradíciu divadla (od roku 1909) vytvorilo okolo 600 ochotníkov a prispelo tak k významnému kultúrnemu rozvoju v obci.

PREHĽAD KULTÚRNYCH ORGANIZÁCIÍ A SPOLKOV v obci Hubová k 31.12.2022

Zameranie	Organizácia/Spolok	Členská základňa mládež / dospelý	Počet členov	Činnosť od roku
Ochotnícke divadlo	OZ Divadlo Hubová	mládež/dospelý	20	1909
Ľudová hudba	Kojkočovanci	dospelý	15	

Zdroj: Interná evidencia obce

Každoročne sa v obci koná **deväť kultúrno - spoločenských podujatí**:

- ❖ Novoročný mládežnícky koncert (január) - 150 účastníkov,
- ❖ Divadelný ples, Školský ples, Mládežnícky ples (január) - 170 účastníkov,
- ❖ Bursa (február) - 70 účastníkov,
- ❖ Stavanie mája (máj) - 70 účastníkov,
- ❖ **Deň matiek (máj) - 200 účastníkov,**
- ❖ Deň detí (jún) - 150 účastníkov,
- ❖ Mesiac úcty k starším (október) - 150 účastníkov,
- ❖ Mikuláš (december) - 100 účastníkov,
- ❖ Vianočný detský koncert (december) - 150 účastníkov.

1.4 ŠPORTOVÉ TRADÍCIE A VYBAVENOSŤ PRE ŠPORT

Obec Hubová disponuje futbalovým ihriskom so šatňami (10 000 m²), multifunkčným ihriskom, posilňovňou a vybavením pre stolný tenis vo vestibule kultúrneho domu.

V obci pôsobí aktívne združenie **OZ Tramp Hubová**, v ktorom sa zoskupujú turisti už od roku 2010 (50 členov). Futbaloví nadšenci sa združujú už 50 rokov v **TJ Poľana Hubová** (20 členov). Aktívny je v obci aj Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ).

PREHĽAD ŠPORTOVÝCH ORGANIZÁCIÍ A ŠPORTOVÝCH KLUBOV v obci Hubová k 31.12.2022

Šport	Športový klub	Členská základňa mládež / dospelý	Počet členov	Činnosť od roku
Turistický oddiel	OZ Tramp Hubová	mládež / dospelý	50 členov	13 rokov
Futbal	TJ Poľana Hubová	dospelý	20 členov	50 rokov

Zdroj: Interná evidencia obce

V obci sú tradične organizované **tri športové podujatia**:

- ❖ **Beh náučným chodníkom** (jún) - 80 účastníkov,
- ❖ **Výstup na Kútников kopec** (september) - 50 účastníkov,
- ❖ **Silvestrovský výstup na Poľany** (december) - 60 účastníkov.

1.5 TRÁVENIE VOĽNÉHO ČASU

Pre trávenie voľného času detí sa v obci nachádzajú **3 detské ihriská**, z toho dve vo vlastníctve obce. V katastri obce je vybudovaný turistický **náučný chodník Hubovský okruh**, ktorý má dĺžku 11 km a zrealizoval ho v roku 2017 Turistický oddiel Tramp Hubová.

V obci pôsobí **Jednota dôchodcov**, ktorá organizuje zájazdy a pravidelné stretávanie sa seniorov. Chýba dom seniorov ani klubové priestory.

Mládež sa v obci neorganizuje v žiadnom mládežníckom klube.

Obec Hubová pre rodiny s deťmi organizuje **Deň rodín** každoročne v mesiaci august, s účasťou okolo 200 účastníkov.

Územná jednotka	DETSKÉ IHRISKÁ		NÁUČNÉ CHODNÍKY	
	Existujúci počet	Z toho ihrísk vo vlastníctve obce	Dĺžka naučných chodníkov v km	Z toho chodníky vo vlastníctve obce
Hubová	3	2	11	0

Zdroj: Interná evidencia obce

2 MIESTNA EKONOMIKA A PODNIKANIE

V okrese Ružomberok sú dlhodobo **priemerné mesačné nominálne mzdy zamestnancov** vyššie ako v Žilinskom kraji (v roku 2022 o 31 Eur), pričom od roku 2016 vzrástli o 44%. **Miera evidovanej nezamestnanosti** sa v roku 2022 hýbala v okrese Ružomberok na úrovni 5,05%, pričom v Žilinskom kraji to bolo 4,63%.

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE za okres Ružomberok				
Ekonomický ukazovateľ	2016	2022	2022/2016	
Miera evidovanej nezamestnanosti v %	8,76%	5,05%	-3,71%	-42,4%
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v Eur	991 €	1 428 €	437 €	44%

Zdroj: ŠÚSR, pr3108rr, np3110rr

Podľa Sčítania obyvateľstva v roku 2021 je v **obci Hubová 47,54% obyvateľov ekonomicky aktívnych**, pričom prevládajú zamestnanci, ktorých je 8,4-krát viac oproti podnikateľom. Väčšina obyvateľov dochádza za prácou buď do okolitých obcí alebo mesta Ružomberok a iných väčších miest.

EKONOMICKY AKTÍVNE OBYVATEĽSTVO obce k 1.1.2021		
Územná jednotka	Počet	Podiel na celkovom obyvateľstve
Hubová	513	47,54%
okres Ružomberok	27 202	47,40%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_17_OK_SK0318_OB

Územná jednotka	Spolu	Zamestnanec	Podnikateľ	Nezistené	iné
Hubová	513	420	50	42	1
podiel v %	100,00%	81,87%	9,74%	8,19%	0,20%
okres Ružomberok	27 202	2 1248	3 663	2 213	78
podiel v %	100,00%	78,11%	13,47%	8,13%	0,29%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_17_OK_SK0318_OB

Za sledované obdobie rokov 2016 až 2021 **vzrástol počet podnikateľov v obci o 18,3%**, pričom početnosť fyzických osôb podnikateľov a právnických osôb vzrástla takmer rovnako (po 8 a 7 subjektov). Počet evidovaných živnostníkov so sídlom v obci Hubová sa navýšil o 4 subjekty.

Územná jednotka	Fyzické osoby - podnikatelia				Živnostníci				Právnické osoby			PODNIKATELIA celkom				
	2016	2021	2021/2016		2016	2021	2021/2016		2016	2021	2021/2016	2016	2021	2021/2016		
Hubová	47	55	8	17%	45	49	4	8,9%	12	19	7	58,3%	104	123	19	18,3%
okres Ružomberok	1 828	1 888	60	3,3%	1 703	1 729	26	1,5%	1 054	1 331	277	26,3%	4 585	4 948	363	7,9%

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, VBD_SK_WIN: og3011rr, VBD_SK_WIN: og3008rr

2.1 MIESTNE PODNIKANIE V PRIEMYSLE, SLUŽBÁCH, REMESLÁCH, POTRAVINÁRSTVE A POĽNOHOSPODÁRSTVE

Obec Hubová je **tranzitnou (prejazdovou) obcou** na hlavnom cestnom ťahu Žilina – Ružomberok. V obci sa v súčasnosti realizujú práce na výstavbe diaľnice D1, čo v budúcnosti výrazne uľahčí dopravu za prácou.

V neďalekej obci Švošov sa nachádza vlaková stanica, ktorú využívajú aj obyvatelia obce.

Obec Hubová **nemá zriadený obecný ani sociálny podnik.**

Na území obce je zastúpená priemyselná výroba: drevovýroba, pílenie, pneuservis, a tiež lesohospodárska výroba ale aj služby ako kaderníctvo, obchod, zemné práce, výstavba budov, elektrikárske práce, stolárstvo a i. Služby sú väčšinou vykonávané v menších prevádzkach, v rodinných domoch, malými podnikateľmi a živnostníkmi.

Obec eviduje aj **štyroch samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR)** s chovom kráv, kôz, oviec a spracovaním potravinových výrobkov a jedného remeselníka, ktorý sa venuje výrobe z kože.

Najvýznamnejšie podniky a podnikatelia v obci sú zhrnuté v prehľade nižšie.

Oblasť podnikania	Podnikateľ	Remeselníci	Poľnohospodári, farmári a SHR
Stavebná činnosť	❖ GARS – stavebná činnosť		
Drevovýroba a stolárstvo	❖ Bruker, s.r.o. – spracovanie dreva		
Ubytovacie a stravovacie služby	❖ Motel Gombáš		
Opravné áut	❖ Pneuservis		
Potravinárstvo	❖ dve predajne COOP Jednota		❖ Syrové výrobky - Gašperová Daniela ❖ Štefan Olos - chov ovce, kozy, kravy ❖ Šimon Gerec - chov kravy a kozy ❖ Nechaj Ján - chov kravy a kozy
Iné služby	❖ SKI SHOP Hubová, ❖ Garážové brány	❖ Martin Olos - výrobky z kože	

Zdroj: Interná evidencia obce

Ekonomická aktivita: V obci Hubová bolo k 1.1.2021 evidovaných 442 pracujúcich v produktívnom veku (41,04%) a 48 pracujúcich dôchodcov (4,45%). Ako nepracujúcich dôchodcov evidovala obec 204 obyvateľov (18,94%) a **39 obyvateľov bolo evidovaných ako nezamestnaných (3,62%)**. V domácnosti na materskej, rodičovskej dovolenke alebo dobrovoľne (osoba v domácnosti) zotrvalo 73 osôb (6,77%).

Územná jednotka	Spolu	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	dôchodca	osoba v domácnosti	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný	dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky	žiak ZŠ	žiak SŠ	študent VŠ	iná	nezistené
Hubová	1079	442	48	204	50	5	18	39	88	94	53	29	4	5
podiel v %	100%	41,04%	4,45%	18,94%	4,64%	0,46%	1,67%	3,62%	8,17%	8,73%	4,94%	2,69%	0,38%	0,46%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_16_OK_SK0318_OB

Kategórie zamestnania: V obci Hubová bolo k 1.1.2021 najviac zamestnancov evidovaných na pracovných pozíciách Špecialista (20,74%), Operátori a montéri strojov a zariadení (13,32%) a Pracovníci v službách a obchode (13,10%).

Územná jednotka	Spolu	Príslušníci ozbrojených síl	Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci	Špecialisti	Technici a odborní pracovníci	Administratívni pracovníci, úradníci	Pracovníci v službách a obchode	Kvalifikovaní robotníci a remeselníci	Operátori a montéri strojov a zariadení	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	Ostatné
Hubová	462	8	14	95	56	31	60	35	61	23	79
podiel v %	100%	1,75%	3,06%	20,74%	12,23%	6,77%	13,10%	7,64%	13,32%	5,02%	17,1%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_18_OK_SK0318_OB

Odvetvie klasifikácie ekonomických činností (OKEČ): V obci Hubová bolo k 1.1.2021 najviac pracujúcich evidovaných v Priemyselnej výrobe (17,35%), vo Veľkoobchode a maloobchode (10,92%) a v Zdravníctve a sociálnej pomoci (9,55%).

OKEČ	početnosť	podiel v%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	20	3,90%
Ťažba a dobývanie	0	0%
Priemyselná výroba	89	17,35%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	4	0,78%

OKEČ	početnosť	podiel v%
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	13	2,54%
Stavebníctvo	22	4,29%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	56	10,92%
Doprava a skladovanie	33	6,43%
Ubytovacie a stravovacie služby	13	2,53%
Informácie a komunikácia	11	2,14%
Finančné a poisťovacie činnosti	5	0,98%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2	0,39%
Odborné, vedecké a technické činnosti	9	1,75%
Administratívne a podporné služby	7	1,36%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	45	8,78%
Vzdelávanie	36	7,02%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	49	9,55%
Umenie, zábava a rekreácia	6	1,17%
Ostatné činnosti	5	0,97%
Nezistené	88	17,15%
Spolu	513	100%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z01_19_OK_SK0318_OB

2.2 MIESTNE SLUŽBY CESTOVNÉHO RUCHU

Obec sa profiluje a zviditeľňuje **skôr ako športovo založená obec** so zameraním na futbal a tiež činnosť ochotníckeho divadla v oblasti kultúry. Pomerne málo sa venuje propagácii svojho kultúrno - historického dedičstva a jeho interpretácii. Návštevníkmi obce sú najčastejšie turisti prichádzajúci do NP Veľká Fatra - do Hubovskej a Lubochnianskej doliny alebo návštevníci kúpeľov Lubochňa, kde sídli Národný endokrinologický a diabetologický ústav n.o..

V okolí obce je dostupných niekoľko cestovateľských lákadiel aj z toho dôvodu sa miestni obyvatelia orientujú na poskytovanie služieb v cestovnom ruchu. V blízkosti obce sa napríklad nachádza obľúbené stravovacie zariadenie **Salaš Krajinka s farmou**.

PREHĽAD PRIMÁRNEJ PONUKY CESTOVNÉHO RUCHU obce Hubová k 31.12.2022				
Zložka ponuky	PRÍRODA	KULTÚRA A HISTÓRIA	ŠPORT	ATRAKCIE
Hubová	Turistický náučný chodník Hubovský okruh (11 km)	2 sýpky	Beh cez turistický chodník	
		Kostol sv. Kríža		

Zdroj: Interné spracovanie obce

V prípade obce Hubová Štatistický úrad SR údaje o ubytovacích kapacitách (počet ubytovacích zariadení, počet izieb, počet lôžok) **viduje ako utajované údaje**, ktoré nie je možné zistiť z dôvodu, že počet ubytovacích zariadení je menej ako tri. Rovnaké platí aj v prípade evidencie počtu ubytovaných hostí a ich prenocovaní.

Obec Hubová eviduje v obci **jedného platiteľa dane z ubytovania** (Motel Gombáš). Pribeh sledovaných rokov ukazuje, že najvyššia suma bola uhradená v roku 2018. V roku 2022 sa výška vybranej dane dostala na úroveň roku 2017. Sadzba miestnej dane je od roku 2017 nezmenená, na úrovni 0,26 Eur na prenocovanie.

PREHĽAD VYBRANEJ DANE Z UBYTOVANIA v obci Hubová za obdobie rokov 2017 - 2022							
Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Vybraná daň z ubytovania ročne v Eur	326 €	520 €	381 €	475 €	475 €	324,22 €	
Sadzba miestnej dane v Eur	0,26 €	0,26 €	0,26 €	0,26 €	0,26 €	0,26 €	
Počet platiteľov dane	1	1	1	1	1	1	

Zdroj: Interná evidencia obce

2.3 LESNÉ HOSPODÁRSTVO

V katastri obce Hubová hospodári **Pozemkové spoločenstvo Urbár Hubová**, ktoré má 1 000 členov. V roku 2022 hospodárila so ziskom na úrovni 613 Eur a tržbami 9 865 Eur.

3 MIESTNE VEREJNÉ SLUŽBY

3.1 ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE A ÚZEMNÝ ROZVOJ

Obec Hubová má spracovaný a schválený Územný plán obce z roku 2011, k nemu patrí jeden dodatok. V roku 2024 plánuje spracovať nový územný plán.

3.2 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Služieb, ktoré sa týkajú starostlivosti o životné prostredie z úrovne miestnej samosprávy je niekoľko. Dôležitosť tejto témy narastá najmä v súvislosti s hroziacou **klimatickou zmenou**, čo prináša viaceré výzvy pre obce a mestá v oblasti najmä zadržiavania vody v krajine a hospodárenia s vodou formou tzv. zelenej a modrej infraštruktúry.

Medzi hlavné kompetencie, ktorými sa miestna samospráva zaoberá patrí: **(1) Starostlivosť o zeleň a verejné priestranstvá, (2) Protipovodňové opatrenia, (3) Hospodárenie s pitnou vodou a odkanalizovanie, (4) Odpadové hospodárstvo, (5) Environmentálne vzdelávanie.**

Starostlivosť o zeleň a verejné priestranstvá: Obec má na svojom území **deväť parkov a parčíkov** o celkovej výmere 6 523 m². Pasportizácia stavu verejnej zelene nebola zatiaľ zrealizovaná. Obec sa v rámci údržby verejnej zelene a verejných priestranstiev stará o obecný cintorín s 767 hrobovými miestami.

Územná jednotka	VEREJNÁ ZELEŇ a VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ					
	Výmera plôch verejnej zelene v m ²	Výmera verejných priestranstiev v m ²	Počet parkov a parčíkov	Počet verejných záhonov	Počet stromov verejnej zelene	Počet lavičiek
Hubová	6 523		9			

Zdroj: Interná evidencia obce

Hospodárenie s pitnou vodou a odkanalizovanie: Obec poskytuje obyvateľom pripojenie na kanalizačnú a vodovodnú sieť prostredníctvom **Vodárenskej spoločnosti Ružomberok, a.s.**, ktorej je akcionárom. Verejný vodovod so samostatným vodojemom 2x250m³ je osadený na kóte 522,77 m n.m. a je zásobený z vodovodného zdroja Pod Hôrkou. Má priemernú výdatnosť 4 l/s. Vodojem bol navrhnutý tak, aby bolo dostatočne pokryté aj zásobovanie vodou pre obec Švošov. Pre každú obec zvlášť sú však zrealizované dva samostatné zásobné vedenia.

V roku 2014 bol v obci Hubová ukončený významný projekt vybudovania kanalizácie a čistiarne odpadových vôd Hubová - Eubochna - Stankovany - Švošov s rozpočtom 18,3 mil Eur. Projekt riešil odkanalizovanie týchto obcí a výstavbu spoločnej ČOV v lokalite Stankovany – Rojkov. Realizáciou projektu sa vybudovalo celkovo 23 437 m stokovej kanalizácie, z čoho 20 353 m gravitačnej a 3 084 m tlakovej. Ďalej tiež 12 čerpacích staníc, z toho šesť veľkých čerpacích staníc na hlavných kmeňových zberačoch a šesť malých na stokovej sieti v obciach. Súčasne sa vybudovalo 843 prípojok (5 901 m) ukončených revíznou šachtou na hranici pozemku. Ukončenie kanalizácie je v mechanicko-biologickej ČOV s kalovým hospodárstvom s kapacitou 4103 ekvivalentných obyvateľov s priemerným denným prítokom je 553,9 m. Projekt umožňuje napojenie na kanalizáciu a čistiareň 2 980 obyvateľov. Vybudovaná kanalizačná infraštruktúra zlepšila stav životného prostredia a natrvalo vyriešila spôsob odvádzania a čistenia odpadových vôd na tomto území. Projekt bol spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Životné prostredie.

Vodárenská spoločnosť Ružomberok v súčinnosti s obcou Hubová investovala v rokoch 2015-2022 do rozšírenia rozšírenie vodovodnej aj kanalizačnej siete (100 m).

Z 392 oficiálne evidovaných domov v obci Hubová má podľa evidencie Vodárenskej spoločnosti Ružomberok, a.s. **282 domov vybudované kanalizačné prípojky a 306 domov vodovodné prípojky**. Od roku 2015 pribudli pripojenia aj na verejnú kanalizáciu (20 nových prípojok; 7,63%) aj na verejný vodovod (12 nových prípojok; 4,08%).

VEREJNÝ VODOVOD A KANALIZÁCIA v obci Hubová		2015	2022	abs. zmena 2022/2015	zmena v %
Verejná kanalizácia	Počet prípojok	262	282	20	7,63%
	Dĺžka kanalizačnej siete v km	6,03	6,03	0	0%
	Počet napojených obyvateľov obce	1 061	1 077	16	1,5%
	Podiel napojených obyvateľov obce (v %)	82,1%	91,2%	9,1%	11,08%
Verejný vodovod	Počet prípojok	294	306	12	4,08%
	Dĺžka vodovodnej siete v km	5,10	5,10	0	0%
	Počet napojených obyvateľov obce	1 068	1 077	9	0,84%
	Podiel napojených obyvateľov obce (v %)	100%	99,8%	-0,2%	0,2%

Zdroj: Interná evidencia Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s.

Odpadové hospodárstvo: Téma znižovania množstva komunálneho odpadu na skládkach a zvyšovania miery separovania odpadov prípadne opätovného používania odpadov bude v nasledujúcich rokoch ešte viac zdôrazňovaná.

Obec nemá k dispozícii **žiadnu vlastnú infraštruktúru odpadového hospodárstva**.

V porovnaní so susednými obcami je obec Hubová pomerne málo znečistená pevným odpadom. Na niektorých lokalitách sa nachádzajú bodové znečistenia pevným odpadom, ale nenachádzajú sa tu rozsiahle a dlhé roky využívané nelegálne smetiská. Momentálne sa v obci nachádza **jedna čierna skládka, ktorú obec rieši**.

INFRAŠTRUKTÚRA ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA NA ÚZEMÍ OBCE K 31.12.2022

Samospráva	Skládka odpadov	Zberné dvory	Zariadenia na zhodnocovanie odpadov	Zariadenia na zneškodňovanie odpadov	Kompostárne	Bioplynové stanice	Zariadenia na prípravu na opätovné použitie
Hubová	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Zdroj: Interná evidencia obce

Dlhodobým zmluvným partnerom obce Hubová v oblasti zneškodňovania zložiek komunálneho odpadu sú **Technické služby Ružomberok** vo všetkých komoditách. Triedený odpad sa vyváža dvakrát mesačne. Zber a likvidáciu Biologicky rozložiteľného odpadu si zabezpečuje samotná obec. V roku 2022 obec vytriedila **308,662 kg** komunálneho odpadu **ročne na obyvateľa**.

PARTNERI ZNEŠKODŇOVANIA ZLOŽIEK KOMUNÁLNEHO ODPADU v obci Hubová k 31.12.2022

Zložka odpadu	Číslo z katalógu odpadov	Vytriedené množstvo (v tonách)	Názov spoločnosti
Zmesový komunálny odpad	20 03 01	129,81	Technické služby Ružomberok
Plasty	20 01 39	24,47	Technické služby Ružomberok
Drobný stavebný odpad	20 03 08	0	
Sklo	20 01 02	28,02	Technické služby Ružomberok
Papier a lepenka	20 01 01	5,330	Zberné surovina Žilina a.s.
Biologicky rozložiteľný odpad	20 02 01	64,975	Obec Hubová
Kovy - železo a oceľ	20 01 40 05	25,07	Marián Ondřík, METALTEAM s.r.o., DRUSUR, s.ro., a iné
Iné komodity		10,256	
ODPAD spolu		287,931	

Zdroj: Ročný výkaz o komunálnom odpade za rok 2022

Obec Hubová medzi rokmi 2019 a 2022 **zvýšila úroveň vytriedenia odpadu o 76,27%** na 55,26%, kým na úrovni okresu Ružomberok to bolo len o 22,7% na hodnotu 49,29%. Ide o **obec s jedným z najväčších nárastov úrovne triedenia** komunálnych odpadov od roku 2019 v okrese Ružomberok.

ÚROVEŇ VYTRIEDENIA KOMUNÁLNYCH ODPADOV v %

Samospráva	2019	2020	2021	2022	zmena 2022/2019	
					abs.	v %
Hubová	31,35%	45,67%	51,17%	55,26%	23,91%	76,27%
okres Ružomberok	40,16%	43,98%	48,62%	49,29%	9,13%	22,7%

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATACUBE, [zp3002rr]; údaje za okres získané zo stránky www.ruzomberok.sk¹

Environmentálne vzdelávanie: Obec **nemá uzatvorenú žiadnu spoluprácu** s organizáciami mimovládneho sektora alebo štátnymi organizáciami, s ktorými by pravidelne organizovala na materskej a základnej škole alebo pre verejnosť vzdelávacie aktivity v oblasti zvyšovania environmentálneho povedomia alebo v šírení osvetly v starostlivosti o životné prostredia.

3.3 DOPRAVA

Hlavným problémom v obci je doprava pohybujúca sa po **ceste I. triedy I/18**, ktorá je **zdrojom hluku a prašnosti** v tej časti obce, ktorá je v priamom kontakte s touto frekventovanou cestou. Poloha cesty, ako aj rozsah obytnej zástavby v jej bezprostrednej blízkosti je historicky daná, a zostane zachovaná. Z tohto dôvodu nie je možné v súvislosti s hlukom uvažovať o uplatnení urbanistických, alebo iných technických prostriedkov na zníženie hluku. Jediným zlepšením pre ochranu vnútorného prostredia obce by bola výmena okien na rodinných domoch za okná s trojitým presklením. K výraznému odhlučneniu však dôjde aj vďaka plánovanej výstavbe diaľnice D1, kam sa presmeruje tranzitná doprava.

Železničná doprava nie je priamo v obci, ale v susednej obci Švošov je umiestnená vlaková stanica dvojkoľajovej trate pre osobné vlakové spoje na trase Žilina – Ružomberok. Občania Hubovej využívajú vlakovú dopravu a dostávajú sa do Hubovej z nej cez Lavicu cez Váh.

Obcou Hubová **neprechádzajú žiadne cestné komunikácie II. a III. triedy**. Prechádza ňou však cesta I. triedy I/18 v dĺžke 2,5 km, na ktorej je intenzita dopravy za hranicou prípustných hodnôt (1 200 vozidiel za 24 hodín).

Územná jednotka	CESTNÁ INFRAŠTRUKTÚRA		
	Cesty I. triedy (v m)	Cesty II. triedy (v m)	Cesty III. triedy (v m)
Hubová	2 500	žiadna	žiadna

Zdroj: Interná evidencia obce

Miestne komunikácie, ktoré spravuje samotná obec sú v dĺžke 7 km, pričom všetky sú v nevyhovujúcom stave a vyžadujú si rekonštrukciu. Obec by potrebovala dobudovať ďalšie 2 km nových úsekov miestnych komunikácií.

Okrem miestnych komunikácií spravuje obec **2,7 km peších chodníkov a 50 parkovacích miest**. Potrebovala by ich postupne rekonštruovať a vybudovať ďalšie 2 km peších chodníkov a minimálne 30 parkovacích miest.

Vzhľadom na skutočnosť, že **intenzita dopravy v prípade cesty I/18 presahuje prípustnú hodnotu** pre kvalitu životného prostredia je nevyhnutné zabezpečiť segregáciu chodcov a **vybudovať súvislý chodník pre peších** v dĺžke zodpovedajúcej dĺžke cesty I/18 prechádzajúcej zastavanou časťou obce. Investícia je pripravená v štádiu projektovej dokumentácie. Chodník by mal pokračovať do Lubochne po južnej strane cesty, v nezastavanom úseku by bol vedený spoločne s komunikáciou pre cyklistov. Chodníky by sa mali vybudovať aj v priestore autobusových zastávok tak, aby uľahčili výstup a nástup cestujúcich. Na hlavný chodník vedúci paralelne s cestou I/18 by sa napájali chodníky vedúce dovnútra obce, ktoré by boli vedené jednostranne, ako aj pešia lávka vedúca cez Váh, do Švošova.

V obci **chýbajú parkoviská** hlavne pri cintoríne, dome smútku. Bolo by možné vybudovať centrálné parkovisko v hornej časti cintorína a za Jednotou, ktoré by slúžilo ako pre Dom smútku, tak aj základnej škole a kostolu. Potrebné je aj parkovisko pri futbalovom ihrisku.

¹ www.ruzomberok.sk/informacie-o-komunalnom-odpade-vplyvu-ze-zakona.html

Územná jednotka	MIESTNE KOMUNIKÁCIE (MK)				CHODNÍKY		PARKOVACIE MIESTA		
	Počet úsekov	Celková dĺžka (v m)	MK v nevyhovujúcom stave (v m)	Potreba nových MK (v m)	Odhad nákladov (v Eur)	Existujúce (v km)	Potreba nových (v km)	Existujúce miesta (počet)	Chýbajúce miesta (počet)
Hubová	13	7 000	7 000	2 000	2 295 000 €	2,7	2	50	30

Zdroj: Interná evidencia obce

V katastri obce sa nachádzajú **3 značené cyklotrasy**, v celkovej dĺžke 15 km: (1) Cyklotrasa Černová - Bystrá dolina (5,8 km); (2) Cyklotrasa Černová - Lubochňa (3,5 km), (3) Cyklotrasa Hubová - Švošov - Komjatná (11 km).

Aktuálne obec nemá žiadne cyklochodníky, ale plánuje ich zrealizovať v dĺžke 2,7 km. Konkrétne ide o cyklopremostenie cez Váh ako súčasť **Vážskej cyklomagistrály**, ktorá je významným strategickým projektom Žilinského samosprávneho kraja v oblasti cyklomobility. Ide o budovanie liptovskej regionálnej cyklistickej vetvy, ktorá bude prechádzať aj katastrálnym územím obce Hubová.

Územná jednotka	CYKLOMOBILITA			
	Značené cyklotrasy počet	Značené cyklotrasy (v km)	Cyklochodníky - zrealizované (v km)	Cyklochodníky - v príprave (v km)
Hubová	3	15	0	2,7

Zdroj: Interná evidencia obce

Na prospech občanov obce Hubová zabezpečuje Žilinský samosprávny kraj službu vo verejnom záujme prostredníctvom dodávateľskej dopravnej spoločnosti ARRIVA LIORBUS, a.s. **službu prímestskej autobusovej dopravy**, a to na **jednej pravidelnej autobusovej linke** (smer Ružomberok -Kraľovany a späť).

PREHĽAD SPOJOV PRÍMESTSKEJ AUTOBUSOVEJ DOPRAVY v roku 2022

Územná jednotka	Počet liniek	Číselné označenie linky/liniek, ktorá jazdí do obce	Počet autobusových zastávok v obci
Hubová	1	508405: Ružomberok - Lubochňa - Kraľovany	2

Zdroj: Interná evidencia obce

3.4 ENERGETIKA

Obec Hubová **nie je plynofikovaná** a vykurovanie je zabezpečené **prevažne pevnými palivami (81,12%)**, čo má nepriaznivý efekt na čistotu ovzdušia v obci.

Územná jednotka	Spolu	Plyn	Elektrina	Kvapalné palivo	Pevné palivo	Solárna energia	Iný	Žiadny	Nezistený
Hubová	392	0	51	0	318	0	9	12	2
podiel v %	100%	0%	13,01%	0%	81,12%	0%	2,3%	3,06%	0,51%
okres Ružomberok	23 287	6 208	2 366	39	8 391	25	5 797	192	269
podiel v %	100%	26,66%	10,16%	0,17%	36,03%	0,11%	24,89%	0,82%	1,16%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z03_10_OK_SK0318_OB

Dominantným typom kúrenia je **ústredné lokálne kúrenie** na úrovni 54,85% bytov, nasleduje samostatné vykurovacie teleso u 36,22% domácností.

Územná jednotka	Spolu	Ústredné kúrenie diaľkové	Ústredné kúrenie lokálne	Etážové kúrenie	Samostatné vykurovacie teleso	Iný	Bez kúrenia	Nezistený
Hubová	392	2	215	11	142	8	12	2
podiel v %	100%	0,51%	54,85%	2,81%	36,22%	2,04%	3,06%	0,51%
okres Ružomberok	23 287	7 768	10 501	486	3 287	783	192	270
podiel v %	100%	33,36%	45,09%	2,09%	14,12%	3,36%	0,82%	1,16%

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z03_09_OK_SK0318_OB

Verejné osvetlenie prešlo v roku 2022 **kompletnou modernizáciou** na šetrnejšie osvetlenie s LED technológiou.

Územná jednotka	Verejné osvetlenie s LED technológiou	Rok modernizácie	Poznámka
Hubová	áno	2022	

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec má **zateplených až 6 verejných budov** z 8 budov (75%), ktoré má zahrnuté v majetku obce.

Územná jednotka	Počet budov vo vlastníctve	z toho zateplených	Poznámka
Hubová	8	6	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Obecný úrad, ❖ Kultúrny dom, ❖ Požiarna zbrojnica, ❖ Stará škola a Nová škola (2 budovy), ❖ Denný stacionár (čiastočne).

Zdroj: Interná evidencia obce

3.5 ŠKOLSTVO

V obci Hubová **sa nachádza Materská škola** (dve triedy so štyrmi pedagógmi) a **prvý stupeň Základnej školy pre 1.-4. ročník** (dve triedy s piatimi pedagógmi). Druhý stupeň základnej školy žiaci navštevujú v susednej obci Ľubochňa (35 žiakov) alebo v meste Ružomberok (7 žiakov).

Počas sledovaného obdobia rokov 2015 - 2022 sa počet detí v materskej škôlke aj na základnej škole zvýšil o takmer rovnaký počet (o 6 detí na ZŠ a o 7 detí na MŠ), čo predstavuje nárast počtu detí o 21% (MŠ) a o 24% (ZŠ). Taktiež sa zvýšil počet pedagógov o jedného na MŠ a ZŠ. Počet tried zostal nezmenený.

PREHĽAD O ŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH v obci Hubová za roky 2015 - 2022										zmena 2022/2015	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	abs.	v %	
Materská škola											
počet tried	2	2	2	1,5	1,5	2	2	2	0	0	
počet žiakov	33	30	28	30	28	37	38	40	7	21,21%	
počet pedagógov	3	3	3	3	3	3	4	4	1	33,33%	
Základná škola 1. - 4.ročník											
počet tried	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0	
počet žiakov	25	32	37	37	40	30	27	31	6	24%	
počet pedagógov	4	4	5	5	4	5	5	5	1	25%	

Zdroj: ŠÚSR, sv5002rr

V **Národnom meraní Testovanie 9** u žiakov 9. ročníka v školskom roku 2021/2022 dosiahli žiaci ZŠ Ľubochňa podpriemerné výsledky v testovaní matematiky i testovaní Slovenský jazyk a literatúra.

Národné meranie - Testovanie 9		
Územná jednotka	Slovenský jazyk a literatúra	Matematika
ZŠ Ľubochňa	54,9%	48,4%
Slovensko	59,1%	53,2%

Zdroj: NÚCEM

3.6 SOCIÁLNE A ZDRAVOTNÉ SLUŽBY

V obci nie sú poskytované **žiadne zdravotnícke zariadenia** aj s ohľadom na blízkosť týchto služieb v okresnom meste v Ružomberku alebo v blízkej obci Ľubochňa.

PREHĽAD O POSKYTOVANÝCH ZDRAVOTNÝCH SLUŽBÁCH v roku 2022

Územná jednotka	Zdravotné stredisko	Aké ambulancie sú poskytované v zdravotnom stredisku
Hubová	Nie	

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec Hubová poskytuje v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách jedinú sociálnu službu, a to **opatrovateľskú službu v prirodzenom domácom prostredí klienta**. V obci chýba domov sociálnych služieb, ktorý obec Hubová zatiaľ neplánuje realizovať.

PREHĽAD O POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH v roku 2022 v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

Územná jednotka	Opatrovateľská služba – v prirodzenom (domácom) prostredí klienta	Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb (DSS)	Denné centrum pre seniorov s jedomou	Detské jasle	Komunitné centrum	Útulok pre občanov bez prístrešia	Zariadenie núdzového bývania	Nocľaháreň	Denný stacionár pre seniorov a zdravotne znevýhodnené osoby
Hubová	áno	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie

Zdroj: Interná evidencia obce

Opatrovateľskú službu v domácom prostredí poskytuje v obci Hubová v roku 2022 **jedna opatrovateľka** s hrubou mzdou 822 Eur mesačne. Obec na túto službu vynakladá ročne 16 000 Eur z vlastných zdrojov.

V miestnom **Klube seniorov** zriadenom pri Jednote dôchodcov bolo v roku 2022 organizovaných 40 dôchodcov, pričom v roku 2015 to bolo 42 dôchodcov. Celkovo z 204 evidovaných dôchodcov podľa SOBD2021 je v Klube seniorov organizovaných **19,61% dôchodcov žijúcich v obci**.

POČTY SENIOROV ORGANIZOVANÝCH V KLUBE SENIOROV v obci Hubová v rokoch 2015 - 2022

Sociálna služba	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	zmena 2022/2015
Počet dôchodcov organizovaných v Klube seniorov	42	39	40	38	41	39	37	40	2

Zdroj: Interná evidencia obce

3.7 BÝVANIE

V obci je podľa Sčítania obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021) evidovaných **392 domov aj bytov** s priemernou podlahovou plochou 96,15 m². Až 74,23% je obývaných obyvateľmi s trvalým pobytom v obci.

Územná jednotka	Počet domov	z toho rodinné domy	z toho bytové domy	Počet bytov	z toho v rodinných domoch	z toho v bytových domoch	obecné byty	Priemerná podlahová plocha bytu v m ²	Obývanosť s trvalým pobytom
Hubová	392	377	0	392	377	0	1	96,15	74,23%
okres Ružomberok	14 483	13 137	683	23 287	13 324	9 091	619		76,79%
podiel na okrese v %	2,71%			1,68%					

Zdroj: Sčítanie obyvateľstva v roku 2021 (SOBD2021), Z03_01_OK_SK0318_OB, Z02_01_OK_SK0318_OB

Od roku 2015 v obci nevznikla žiadna nová štvrť určená na bývanie, ale **postavilo sa 25 nových domov** pre 75 obyvateľov. Ročne sa v obci postaví 2 - 4 domy. Vyslovenie výstavby nových obytných štvrtí obec neplánuje realizovať.

K 31. júlu 2023 obec eviduje 7 žiadostí o stavebné povolenie, z toho **päť žiadostí je na stavbu rodinných domov, ostatné dve sú na rekonštrukcie a nadstavby**.

Obec neposkytuje žiadne nájomné bývanie ani **nemá vo vlastníctve nájomné bytové domy**.

3.8 BEZPEČNOSŤ

Obec Hubová **nemá zriadenú obecnú políciu**, v prípade potreby spolupracuje so štátnou políciou. V obci **chýba kamerový systém**.

Dopravná nehodovosť na ceste I. triedy predstavuje od jednej po päť nehôd ročne, čo napriek častým zápcham a zvýšenej doprave nie je až tak významné.

V obci pôsobí v objekte hasičskej zbrojnice **Dobrovoľný hasičský zbor** (DHZ) s 11 členmi. K dispozícii má vozidlo IVECO, vozidlo AVIA a protipovodňový vozík. Potrebovali by rekonštrukciu interiéru hasičskej zbrojnice, štvorkolku a všetko zariadenie terénneho charakteru.

Protipovodňové opatrenia: Obec má vypracovaný protipovodňový plán. Členovia Dobrovoľného hasičského zboru v obci sú vyškolení pre prípad zásahu v prípade povodne. Obec má vo výbave protipovodňový vozík.

Civilná ochrana: Obec zabezpečuje **civilnú ochranu** v zmysle platnej legislatívy. Vykonáva pravidelné skúšky spojenia a skúšky sirén, ako aj preskúšania cez Okresný úrad v Ružomberku.

4 SPRAVOVANIE MAJETKU OBCE A VEČÍ VEREJNÝCH

4.1 FUNGOVANIE OBECNEJ SAMOSPRÁVY

Obecné zastupiteľstvo v Hubovej má **7 poslancov**. Popri obecnom zastupiteľstve pôsobí **len jedna poradná komisia: Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone verejných funkcií (2 členovia)**.

Na obecnom úrade pracuje **25 zamestnancov** vrátane starostu obce.

Obec **nemá žiadne partnerské obce** na Slovensku ani v zahraničí. Doteraz nerealizovala žiadne projekty s cezhraničnými partnermi.

Obec je **členom štyroch regionálnych partnerstiev**: (1) miestnej akčnej skupiny OZ "Partnerstvo pre MAS Dolný Liptov", (2) Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS), (3) Združenie obcí Regionálne vzdelávacie centrum Martin. (4) Združenie obcí Havran - Dolný Liptov.

V obci pôsobia **štyri aktívne združenia**: (1) Divadlo Hubová, (2) TJ Poľana Hubová, (3) OZ Tramp Hubová a (4) Jednota dôchodcov Slovenska.

4.2 ROZPOČET A MAJETOK OBCE

Obec netvorí rozpočet v štruktúre programového rozpočtu, ani nevyčleňuje časť rozpočtu na participatívny rozpočet.

Obec v roku 2022 hospodárila s **ročným rozpočtom na úrovni 940 496,80 Eur**, z čoho 34,46% vynakladala na kapitálové výdavky. Priemerný výdavok na obyvateľa predstavuje 877,33 Eur.

PREHĽAD VÝDAVKOV OBCE za rok 2022						
Územná jednotka	Bežné výdavky (BV)	Kapitálové výdavky (KV)	Finančné operácie (FO)	SPOLU	Počet obyvateľov	Suma výdavku na obyvateľa
Hubová	613 668,27 €	324 121,89 €	2 706,64 €	940 496,80 €	1 072	877,33 EUR
podiel v %	65,25%	34,46%	0,29%	100,00%		

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec Hubová vynaložila od roku 2017 do roku 2022 až **1,17 mil. Eur na investície**, ktoré vykazovala ako kapitálové výdavky. Väčšinou išlo o investície na zateplenie budov a vykurovania (kultúrny dom, základná škola), rekonštrukciu strechy požiarnej zbrojnice, projektovú dokumentáciu, nákup zariadení a vybavenia, osvetlenie komunikácií, výkup pozemkov a iné.

PREHĽAD KAPITÁLOVÝCH VÝDAVKOV obce Hubová za roky 2017 - 2022		
Rok	Kapitálové výdavky v Eur	Špecifikácia investícií
2017	207 158 €	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zateplenie budovy KD, ❖ rekonštrukcia strechy PZ, ❖ traktorová sekačka, ❖ osvetlenie Cintorínskej ulice, ❖ projektová dokumentácia.
2018	66 300 €	❖
2019	316 057 €	<ul style="list-style-type: none"> ❖ kotolňa a rozvody kúrenia ZŠ, ❖ zateplenie budovy ZŠ, ❖ detské ihrisko, ❖ motorizovaná jednotka, ❖ projektová dokumentácia.
2020	204 114 €	❖ kotolňa KD+OÚ,

PREHĽAD KAPITÁLOVÝCH VÝDAVKOV obce Hubová za roky 2017 - 2022

Rok	Kapitálové výdavky v Eur	Špecifikácia investícií
		<ul style="list-style-type: none"> ❖ voda+kanalizácia, ❖ ozvučenie sály KD, ❖ výkup pozemkov.
2021	56 330 €	<ul style="list-style-type: none"> ❖ stavebné úpravy ZŠ, ❖ nákup infraset, konvektomat, umývačka riadu, ❖ projektová dokumentácia ❖ výkup pozemkov
2022	324 121,89 €	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ, ❖ traktor+technika, ❖ dopravná infraštruktúra, ❖ projektová dokumentácia ❖ výkup pozemkov
CELKOM	1 174 080,89 €	

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec Hubová od roku 2017 do roku 2022 **získala na dotáciách 929 539,75 Eur**. Použila ich na zateplenie kultúrneho domu, bežné výdavky DHZ, nákup strojov do posilňovne, podporu školy (nákup učebníc, bežné výdavky, škola v prírode, vzdelávacie poukazy), stavebné práce, voľby, stravné pre deti, DHZO materiálne a technické zabezpečenie, edukačné pomôcky, rekonštrukcia autobusových zastávok a ďalšie.

PREHĽAD O PRIJATÝCH DOTÁCIÁCH z rozpočtu obce Hubová za obdobie rokov 2017 - 2022

rozpočtový rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prijatá dotácia v Eur	134 341 €	107 058 €	220 164 €	205 722 €	9 100 €	253 154,75 €

Zdroj: Interná evidencia obce

V roku 2022 obec Hubová prijala z externých zdrojov dotácie vo výške 253 154,75 Eur, z toho najviac použila na zníženie energetickej náročnosti budovy Základnej školy (67,21%), na zakúpenie traktora a techniky (31,60%) a zvyšné na krytie bežných výdavkov Dobrovoľného hasičského zboru (1,18%).

PREHĽAD O PRIJATÝCH DOTÁCIÁCH obce Hubová v roku 2022

Názov subjektu	Oblasť pôsobenia	Suma dotácie v Eur	Špecifikácia
DOP SR	bežné výdavky DHZ	3 000,00 €	
Environmentálny fond	zakúpenie traktora a techniky	79 998,00 €	
MŽP SR - SIEA	zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ	170 156,75 €	
CELKOM		253 154,75 €	

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec každoročne **vyčleňuje finančné zdroje z obecného rozpočtu aj na dotácie pre organizácie a spolky**. V roku 2021 aj 2022 to bolo v priemere 16 555 Eur ročne.

PREHĽAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH z rozpočtu obce Hubová za obdobie rokov 2017 - 2022

rozpočtový rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Poskytnutá dotácia v Eur	15 552 €	15 095 €	23 200 €	11 100 €	14 439 €	18 671,55 €

Zdroj: Interná evidencia obce

Dotácie v celkovej výške 18 671,55 EUR v roku 2022 boli vyčlenené pre štyri aktívne subjekty v obci: TJ Poľana, Divadlo Hubová, OZ Tramp Hubová, CVČ Elán v Ružomberku.

PREHĽAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH obce Hubová v roku 2022

Názov subjektu	Oblasť pôsobenia	Suma dotácie v Eur	Špecifikácia
TJ Poľana	šport	8 000,00 €	bežné výdavky na činnosť klubu
Divadlo Hubová o.z.	kultúra	3 221,55 €	bežné výdavky na činnosť klubu

PREHLAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH obce Hubová v roku 2022

Názov subjektu	Oblasť pôsobenia	Suma dotácie v Eur	Špecifikácia
OZ Tramp Hubová	šport	4 700,00 €	bežné výdavky na činnosť klubu
CVČ Elán, Kongregácia milosrdných sestier	voľnočasové	2 750,00 €	krúžková činnosť detí
CELKOM		18 671,55 €	

Zdroj: Interná evidencia obce

Obec Hubová je vlastníkom a správcom **8 verejných budov**.

Územná jednotka	Počet budov vo vlastníctve	Poznámka
Hubová	8	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Obecný úrad, ❖ Požiarna zbrojnica, ❖ Budova cirkvi, ❖ Šatne TJ, ❖ Stará škola a Nová škola, ❖ Sýpka 2x - sú to historické objekty, zatiaľ nie sú sprístupnené, obec uvažuje o sprístupnení pre turistov, pre expozíciu pracovných nástrojov a dobudovanie ďalších dvoch sýpok.

Zdroj: Interná evidencia obce

4.3 KOMUNIKÁCIA SAMOSPRÁVY S OBČANOM

Obec aktívne komunikuje s občanmi prostredníctvom **obecnej web stránky** www.obechubova.sk, ktorú sama prevádzkuje. **Tlačené periodikum nevydáva.**

Na informovanie v obci slúži **miestny rozhlas**, ktorý však nebol modernizovaný a funguje na technológii drôtového šírenia signálu. **Úradná tabuľa** obce nie je digitalizovaná. Obec má zriadené **miesto prvého kontaktu s občanom** priamo na Obecnom úrade.

Poskytovatelia internetu v obci sú formou anténového pripojenia spoločnosti Ružanet, Citynet, Mobilní operátori, DSI Data. Optika zatiaľ nie je k dispozícii.

V obci sa nenachádza **pobočka Slovenskej pošty**, a.s., ani balíkobox na individuálne vyzdvihovanie zásielok.

5 SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
MIESTNY POTENCIÁL	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ výhodná poloha obce v blízkosti mesta Ružomberok, ❖ obec sa nachádza pri rieke Váh, ❖ stabilný počet obyvateľov obce od roku 1996 (s mier- nym kolísaním počtov), ❖ obec s jedným z najväčších katastrálnych území v okrese Ružomberok (prevláda výmera Trvalých tráv- natých porastov) - podiel na výmere okresu až 13,2%, ❖ súčasť NP Veľká Fatra a východisková obec na viaceré vrcholové túry, ❖ dostupné dve prírodné pamiatky v okolí - Rojkovská travertínová kopa a Sírny medokýš, ❖ pôvodné osídlenie pastiermi oviec a pestovateľmi oby- lia - spoločná história s obcou Ľubochňa, ❖ dve evidované národné kultúrne pamiatky (NKP): za- chovalý súbor sypancov na obilie (vo vlastníctve obce) a neskorobarokový kostol povýšenia sv. Kríža s originálnymi maľbami od Jozefa Hanulu, ❖ silná tradícia ochotníckeho divadla od roku 1909 - obecný ochotnícky divadelný súbor Hubová s 20 členmi, ❖ obec prevádzkuje obecnú knižnicu, ❖ obec s futbalovou tradíciou TJ Poľana Hubová (50 ro- kov) a veľmi aktívnym turistickým oddielom OZ Tramp Hubová s 50 členmi. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ jeden náučný chodník v Hubovskej doline (11 km) - Hubovský okruh, ❖ častý a výškovo mohutný výskyt inverzií, ❖ žiadna pamätná izba venovaná osobnostiam obce, ❖ chýba oficiálne schválený zoznam miestnych pamäti- hodností, ❖ neobrábané polia a lúky, chýbajúce ovocné sady, ❖ nezrekonštruovaný kultúrny dom, knižnica, klubovňa a futbalový štadión so šatňami, ❖ málo atraktívne kultúrne podujatie určené skôr pre miestnych obyvateľov ako turistov.
MIESTNA EKONOMIKA A PODNIKANIE	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ susediaca obec s kúpeľnou obcou Ľubochňa a v blíz- kosti navštevovanej atrakcie Salaš Krajinka, ❖ jedno oficiálne registrované ubytovacie zariadenie (Motel Gombáš), ❖ rastúci počet podnikateľov a živnostníkov v obci - od roku 2016 o 18,3%, ❖ 4 samostatne hospodáriaci roľníci evidovaní v obci, ❖ obec je súčasťou zámeru Vážska cyklomagistrála - v príprave je 2,7 km dlhý cyklochodník s cyklopremos- tením, ❖ 3 oficiálne značené cyklotrasy do Ľubochne, Bystrej doliny a Komjatnej (15 km), ❖ Pozemkové spoločenstvo Hubová s 1000 členmi. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ chýbajúce turistické atrakcie, ❖ chýbajúca spolupráca s okolitými obcami s cieľom vy- tvorenia spoločného produktu cestovného ruchu, ❖ v obci chýba prepojenie cyklochodníkom, ❖ obec má slabé zázemie cyklomobility, ❖ obec nemá vlastný sociálny ani obecný podnik, ❖ občania dochádzajú za prácou väčšinou do Ružom- berka.
MIESTNE VEREJNÉ SLUŽBY	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ aktuálne budované diaľničné prepojenie D1, ❖ dobré prepojenie obecnej komunikácie na hlavnú cestnú sieť - cestu I. triedy I/18, ktorá križuje obec popri rieke Váh, ❖ úzka spolupráca s obcou Ľubochňa, ktorá poskytuje verejné služby aj občanom obce Hubová (2. stupeň ZŠ, zdravotníctvo), ❖ spoločné využívanie vlakovkej stanice v obci Švošov a prepojenie obce Hubová lávkou pre peších - aktuálne v rekonštrukcii, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ obcou prechádza v 2,5 km úseku veľmi frekventovaná cesta I. triedy I/18 s intenzitou dopravy za hranicou prípustných hodnôt; je zdrojom hluku a prašnosti; ❖ v obci chýba centrálny obecný priestor, pešie chod- níky a parkovacie miesta vrátane centrálného parko- viska za budovou COOP Jednoty, ❖ chýba centrálna pešia vetva - peší chodník popri ceste I. triedy I/18, ❖ všetky miestne komunikácie (7 km) nie sú zrekon- štruované,

<ul style="list-style-type: none"> ❖ obec prevádzkuje materskú školu a Základnú školu - 1.stupeň, ❖ obec eviduje 9 verejných parkov a parčíkov, ❖ obec Hubová je obcou s najvyšším %-ným nárastom úrovne triedenia zložiek komunálneho odpadu v okrese Ružomberok od roku 2019 (o 76,27%), ❖ obec poskytuje jednu sociálnu službu - opatrovateľská starostlivosť v domácom prostredí prostredníctvom jednej opatrovateľky, ❖ 1/5 seniorov v obci je organizovaná cez Jednotu dôchodcov (40 seniorov), ❖ v obci bolo od roku 2015 postavených 25 nových rodinných domov pre 75 obyvateľov; obec neplánuje zriaďovať nové obytné štvrte; ročne sa v obci postavia 2-4 nové rodinné domy, ❖ šesť verejných budov z ôsmich je zateplených, ❖ verejné osvetlenie prešlo kompletnou rekonštrukciou na LED technológiu v roku 2022, ❖ obec Hubová je akcionárom Vodárenskej spoločnosti Ružomberok, ❖ obecná kanalizácia kompletne dobudovaná v roku 2014 vrátane ČOV - spoločný investičný projekt pre obce Ľubochňa, Švošov a Stankovany, ❖ vlastný vodný zdroj pre obec lokalizovaný Pod Hôrkou. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ passport verejnej zelene nebol zrealizovaný, ❖ obec nie je plynofikovaná; prevláda vykurovanie pevným palivom (81%) a lokálne ústredné kúrenie bytov (55%), ❖ slabé využívanie OZE na vykurovanie a výrobu energie, ❖ jedna čierna skládka v riešení obce, ❖ chýba infraštruktúra a vybavenosť pre odpadové hospodárstvo (kompostovisko, zberný dvor), ❖ neaktívna miestna mládež, ❖ obec nevlastní žiadne nájomné byty, ❖ slabé environmentálne povedomie a chýbajúca osвета, ❖ seniorom chýbajú klubové priestory so zázemím.
---	---

SPRAVOVANIE MAJETKU OBCE A VECÍ VEREJNÝCH

<ul style="list-style-type: none"> ❖ obec má schválený územný plán z roku 2011 s jedným doplnkom, ❖ na obecnom úrade pracuje 25 zamestnancov vrátane starostu, ❖ obec je členom štyroch regionálnych združení: MAS Dolný Liptov, ZMOS, RVC Martin, mikroregionálne združenie Havran - Dolný Liptov, ❖ v obci je etablovaný Dobrovoľný hasičský zbor s 11 členmi a štyri aktívne záujmové združenia (šport, kultúra, Jednota dôchodcov), ❖ hasičská zbrojnica bola zrekonštruovaná, ❖ obec Hubová investuje; v roku 2022 vynaložila až 34,46% obecného rozpočtu na kapitálové výdavky; od roku 2017 investovala priemerne 200 tis. Eur ročne ako kapitálové výdavky; ❖ obec je úspešná v získavaní mimorozpočtových zdrojov; najmä zo zdrojov štátneho rozpočtu. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ v obci bola zriadená len jedna poradná komisia pri obecnom zastupiteľstve (na ochranu verejného záujmu), ❖ obec netvorí programový ani participačný rozpočet, ❖ obecnému úradu chýba moderné vybavenie, ❖ v obci chýba kamerový systém, ❖ obyvatelia majú nízky záujem o veci verejné a na obecnej úrovni je pomerne slabá spolupráca, ❖ obec nemá uzatvorené žiadne cezhraničné partnerstvá, ani žiadnu partnerskú obec, ❖ obecný rozhlas nebol modernizovaný, ❖ chýbajúce vybavenie pre Dobrovoľný hasičský zbor, ❖ v programovom období 2014 - 2020 obec nezískala žiadnu nenávratnú finančnú pomoc (NFP) zo zdrojov EŠIF.
--	---

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
---------------------	------------------

<ul style="list-style-type: none"> ❖ finančné zdroje z EŠIF (Program Slovensko, IÚS VÚC, Plán obnovy a odolnosti), Program rozvoja vidieka, cezhraničná spolupráca INTERREG, ❖ podpora zelenej tranzície a dekarbonizácie v EÚ a prechodu na obnoviteľné zdroje energie, ❖ podpora digitalizácie verejných služieb v EÚ, ❖ podpora komunitného organizovania a zapájania verejnosti do spravovania vecí verejných, ❖ štátna sociálna politika pre sociálne ohrozené skupiny, ❖ nárast využívania internetu a sociálnych sietí na komunikáciu s občanmi, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ starnutie populácie na Slovensku, ❖ vysoká byrokratická záťaž pri čerpaní eurofondov, ❖ nízka miera decentralizácie kompetencií, právomocí a financií na obce - chýbajúce vlastné zdroje na rozvoj obce, ❖ historicky najnižšia miera dôvery občanov v štát a vymožitelnosť práva, ❖ nestabilné legislatívne prostredie a časté zmeny zákonov, ❖ odchod mladých ľudí z vidieka do mesta prípadne do zahraničia za štúdiom a prácou, ❖ globálna zmena klímy a klimatické ohrozenia (zvyšovanie teplôt, sucho, extrémne zrážky, veterné smršte,
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ❖ rozvoj obecnej a mimoobecnej spolupráce - budovanie partnerstiev s podnikateľských a neziskovým sektorom a inými samosprávami (susedné obce, samospravy v regióne aj mimo neho), ❖ nárast digitálnych zručností a environmentálneho povedomia občanov, ❖ rastúci záujem Slovákov o cestovanie po Slovensku, ❖ rozvoj práce z domu a na diaľku. 	<p>ai) - privalové dažde a lokálne záplavy spôsobené zmenou klímy aj nadmernými výrubmi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ priemyselné znečisťovanie ovzdušia a prostredia ako MONDI SCP Ružomberok, ❖ energetická a ekonomická kríza a výrazne rastúce výdavky domácností a životné náklady jednotlivcov, ❖ rýchle životné tempo, pasívne trávenie voľného času v rodinách, uzatváranie sa do seba a svojich rodín, nízka miera angažovania sa v komunitách, ❖ zmenené návyky detí a mládeže - rastúce trávenie voľného času na internete.
---	--

**STRATEGICKO -
PROGRAMOVÁ
ČASŤ**

STRATEGICKO - PROGRAMOVÁ ČASŤ

Pri spracovaní strategicko - programovej časti sme vychádzali aj z **predošlého PHSR obce Hubová na roky 2016-2020** a jeho plnenia, ktorý mal stanovené nasledovné ciele.

Vízia do roku 2025		Želáme si, aby v roku 2025 bola obec Hubová:				
		<ul style="list-style-type: none"> ❖ čistá, upravená, ❖ energeticky samostatnejšia, ❖ čiastočne samostatná v pestovaní zeleniny, ovocia, obilnín, ❖ športovo a rekreačne atraktívna, ❖ s rozvíjajúcimi sa službami pre občanov, ❖ s dostatočným obecným vlastníctvom. 				
CIEĽ	Opatrenie	Aktivita (R = realizované, ČR = čiastočne realizované, N = nezrealizované)	R	ČR	NR	
1. Vytvoriť podmienky na výstavbu domov a bytov	1.1 Príprava pozemkov na výstavbu	1.1.1: Vysporiadanie pozemkov		x		
2. Zlepšiť podmienky pre sociálne slabších občanov	2.1 Zabezpečiť vybrané sociálne služby	2.1.1 Zriadiť domov sociálnych služieb a denný stacionár			x	
3. Zvýšiť počet turistov v obci	3.1 Rozšíriť služby cestovného ruchu	3.1.1 Rozšírenie stravovacích služieb			x	
		3.1.2 Prieskum chýbajúcich služieb v cestovnom ruchu v obci a v okolí			x	
		3.1.3 Vytvoriť podujatie s nadregionálnym významom			x	
		3.1.4 Prieskum možností využitia neobývaných dreveníc			x	
4. Zlepšiť podmienky na trávenie voľného času rôznych cieľových skupín	4.1 Vybudovať priestory na voľný čas	4.1.1 Vybudovanie multifunkčného ihriska	x			
		4.1.2 Vybudovanie parku		x		
		4.1.3 Vybudovanie oddychovej zóny			x	
		4.1.4 Vybudovanie telocvične			x	
5. Zvýšiť účasť občanov na dianí v obci	5.1 Rozvoj komunitného života	5.1.1 Zriadiť priestor pre komunitné aktivity občanov rôznych vekových a záujmových skupín			x	
	5.2 Posilniť obojsmernú komunikáciu s občanmi	5.2.1 Vytvoriť priestor na zisťovanie potrieb a názorov občanov pred rozhodnutiami samosprávy			x	
6. Zvýšiť zamestnanosť v obci	6.1 Rozvoj podnikateľských aktivít -	6.1.1 Obecný podnik			x	
7. Zlepšiť podmienky školskej a kultúrnej infraštruktúry	7.1 Zlepšenie podmienok školskej infraštruktúry	7.1.1 Zateplenie a rekonštrukcia ZŠ a MŠ	x			
	7.2 Zlepšenie podmienok kultúrnej infraštruktúry	7.2.1 Rekonštrukcia dvoch zrubových sýpok			x	
8. Dobudovať dopravnú infraštruktúru	8.1 Pešia doprava	8.1.1 Dobudovať chodníky pre peších		x		
		8.1.2 Vybudovať pešiu lávku do Švošova		x		
	8.2 Statická doprava	8.2.1 Vybudovať parkovisko pri futbalovom ihrisku				x
		8.2.2 Vybudovať centrálné parkovisko (za Jednotou)				x
	8.3 Nemotorová doprava	8.3.1 Vybudovať cyklochodník				x

	8.4 Motorová doprava	8.4.1 Zabezpečiť bezpečnosť dopravy miestnej komunikácie - rekonštrukcia (rozšíriť úzke úseky, vytvoriť odstavnú plochu, zabezpečiť odvodnenie komunikácie a pod.)			x
9 Zvýšiť objem triedeného odpadu	9.1 Zlepšiť podmienky na zber triedeného odpadu -	9.1.1 Vybudovať zberný dvor			x

Zdroj: PHSR obce na roky 2016 - 2020

Podkladom pre vypracovanie strategicko-programovej časti PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 je analytická časť tohto strategického dokumentu a strategicko-programová časť predchádzajúceho PHSR obce Hubová na roky 2016-2020. Ako uvádza prehľadná analýza plnenia navrhutej rozvojovej stratégie na roky 2016-2020 obce Hubová (tabuľka vyššie), viaceré navrhnuté opatrenia a aktivity **v predošlom PHSR obce skôr neboli realizované, alebo len čiastočne realizované**, a preto sú mnohé pre obec naďalej aktuálne aj pre obdobie rokov 2023 až 2030.

Analytická časť tohto strategického dokumentu PHSR obce na roky 2023 - 2030 identifikovala hlavný rozvojový potenciál obce jeho limity a trendy rozvoja, ktoré vyplývajú predovšetkým z nastavenia podporných nástrojov politiky EÚ pre stimulovanie regionálneho rozvoja z úrovne EÚ, najmä pre čerpanie EŠIF pre roky 2021-2027 v Programe Slovensko. Túto strategicko - programovú časť sme na princípe kaskádového strategického programovania napojili na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja / IÚS VÚC Žilinský samosprávny kraj 2021+.

Strategicko-programová časť PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 obsahuje návrh "Stromu cieľov" zloženého z nasledovných častí:

1 vízie a 1 hlavného cieľa	4 strategické ciele v 4 prioritách: (1) Plné využitie miestneho potenciálu (2) Podpora miestnej ekonomiky (3) Rozvoj miestnych služieb (4) Lepšie spravovanie obce a vecí verejných	20 špecifických cieľov	55 opatrení
---------------------------------------	--	-------------------------------------	-----------------------

Dôležitým zdrojom informácií pre stanovenie cieľov, opatrení a typových aktivít PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 boli aj osobné stretnutia so starostom obce a poslancami obecného zastupiteľstva obce Hubová.

Vízia rozvoja obce Hubová do roku 2030

(je prevzatá z predošlého PHSR nakoľko je naďalej aktuálna):

Obec Hubová by mala byť do roku 2030 atraktívnejšia pre všetkých svojich obyvateľom, tým že im poskytne kvalitné podmienky na plnohodnotný život v miestnej komunite, zelené, čisté a upravené verejné priestory, dostatočné služby v kultúrnej, športovej a sociálnej oblasti a pre svoj rozvoj využije blízkosť mesta Ružomberok.

Hlavný cieľ

Ďalší rozvoj obce Hubová a naplnenie vízie jej rozvoja do roku 2030 bude podmienený schopnosťou samosprávy a aktérov územnej spolupráce koordinovane reagovať na príležitosti a výzvy, ktorým obec bude čeliť v nasledovných prioritách: (1) Plné využitie miestneho potenciálu, (2) Podpora miestnej ekonomiky, (3) Rozvoj miestnych služieb a (4) Lepšie spravovanie obce a vecí verejných.

Priorita	Strategický cieľ	Špecifické ciele (počet)
PLNÉ VYUŽITIE MIESTNEHO POTENCIÁLU	1. Vytvárať podmienky pre ochranu a zlepšovanie prírodných zdrojov, zhodnocovanie kultúrno - historického dedičstva, pre všestranný rozvoj talentu detí a mládeže a aktívne športové vyžitie obyvateľov obce.	4
PODPORA MIESTNEJ EKONOMIKY	2. Stimulovať udržateľný rast miestnej ekonomiky podporou miestneho podnikania a podnikateľských investícií v obci, dobrými pracovnými príležitosťami na trhu práce a posilňovaním rozvoja cestovného ruchu.	4
ROZVOJ MIESTNYCH SLUŽIEB	3. Udržateľne budovať a udržiavať infraštruktúru a vybavenosť pre poskytovanie miestnych služieb samosprávou (udržateľný územný rozvoj a územné plánovanie, adaptácia sídla na zmenu klímy, udržateľná doprava, energetické a obehové hospodárstvo, sociálne a zdravotné služby, vzdelávanie, bývanie, bezpečnosť) v záujme rastu kvality života miestnych obyvateľov.	9
LEPŠIE SPRÁVOVANIE OBCE A VECÍ VEREJNÝCH	4. Dosiahnuť lepšie spravovanie vecí verejných s podporou optimalizácie riadiacich procesov a zvyšovaním kvality komunikácie samosprávy s občanmi, digitálnou dostupnosťou služieb samosprávy a s pomocou partnerstiev územnej spolupráce.	3

Každý strategický cieľ má definované špecifické ciele, ktoré sú uvedené v prehľade nižšie. Každý špecifický cieľ má definované opatrenia, ich typové aktivity a kľúčové indikátory úspechu.

Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie (počet)
1. PLNÉ VYUŽITIE MIESTNEHO POTENCIÁLU	1.1 Zabezpečovať ochranu a zlepšovať kvalitu prírodných zdrojov (ovzdušia, pôdy, lesov, biodiverzity, vody a prirodzených ekosystémov)	3
	1.2 Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, rozvíjať živú kultúru a uchovávať tradície	3
	1.3 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	2
	1.4 Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov obce	2
2. PODPORA MIESTNEJ EKONOMIKY	2.1 Systematicky podporovať investovanie a podnikanie v obci	2
	2.2 Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce	2
	2.3 Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb	3
	2.4 Aktívne podporovať a posilňovať udržateľný rozvoj cestovného ruchu a systém destinačného manažmentu v regióne Liptov	4
3. ROZVOJ MIESTNYCH SLUŽIEB	3.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja obce na princípoch participácie verejnosti	2
	3.2 Podporovať adaptáciu sídla a krajiny na dopady zmeny klímy	4
	3.3 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom	1
	3.4 Podporovať udržateľnú dopravnú mobilitu	5
	3.5 Zlepšovať dostupnosť a zvyšovať efektívnosť energetickej infraštruktúry	2
	3.6 Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	3
	3.7 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdravotné služby	4
	3.8 Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov	3
	3.9 Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku	2
4. LEPŠIE SPRÁVOVANIE VECÍ VEREJNÝCH	4.1 Skvalitňovať služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy	5
	4.2 Zlepšovať digitálnu dostupnosť a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“	2
	4.3 Budovať a podporovať partnerstvá územnej spolupráce	1
CELKOM	20	55

Zadefinovaných 20 špecifických cieľov strategickej časti PHSR obce sú napĺňané prostredníctvom **55 navrhnutých opatrení**. Každé opatrenie má v Prílohe č.2 definované typové aktivity, ktoré by obec v období rokov 2023 až 2030 mohla napĺňať.

PRIORITA 1: Plné využitie miestneho potenciálu	
Strategický cieľ 1: Vytvárať podmienky pre ochranu a zlepšovanie prírodných zdrojov, zhodnocovanie kultúrno - historického dedičstva, pre všestranný rozvoj talentu detí a mládeže a aktívne športové vyžitie obyvateľov obce.	
Špecifické ciele	Opatrenie
1.1 Zabezpečovať ochranu a zlepšovať kvalitu prírodných zdrojov (ovzdušia, pôdy, lesov, biodiverzity, vody a prirodzených ekosystémov)	1.1.1 Prispievať k ochrane ovzdušia, lesov a poľnohospodárskej pôdy
	1.1.2 Podporovať zastavenie poklesu biodiverzity, strát biotopov, poškodzovania ekosystémov a degradácie krajiny
	1.1.3 Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd
1.2 Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, rozvíjať živú kultúru a uchovávať tradície	1.2.1 Podporovať citlivú obnovu a renováciu kultúrnych pamiatok a miestnych pamätihodností v obci
	1.2.2 Podporovať rozvoj kultúrnych spolkov a združení na území obce
	1.2.3 Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo podporou činnosti tradičných kultúrnych inštitúcií a prostredníctvom kultúrneho turizmu
1.3 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	1.3.1 Podporovať kultúrne a športové voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, záujmových klubov a združení
	1.3.2 Podporovať mládežnícke projekty, združovanie mladých a ich zapájanie do dobrovoľníckych aktivít
1.4 Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov obce	1.4.1 Podporovať šport ako súčasť zdravého životného štýlu bez ohľadu na vek
	1.4.2 Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie

PRIORITA 2: Podpora miestnej ekonomiky	
Strategický cieľ 2: Stimulovať udržateľný rast miestnej ekonomiky podporou miestneho podnikania a podnikateľských investícií v obci, dobrými pracovnými príležitosťami na trhu práce a posilňovaním rozvoja cestovného ruchu.	
Špecifické ciele	Opatrenie
2.1 Systematicky podporovať investovanie a podnikanie v obci	2.1.1 Podporovať aktivity na prospech podnikateľov v obci (podujatia, iniciatívy a pilotné projekty)
	2.1.2 Revitalizovať nevyužívané verejné budovy a pozemky na nový účel pre podnikateľov a investorov
2.2 Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce	2.2.1 Zlepšovať prístup obyvateľov k službám zamestnanosti
	2.2.2 Podporovať vytváranie pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov a pre sociálnu ekonomiku
2.3 Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb	2.3.1 Ekologizovať a udržateľným spôsobom rozvíjať kľúčové odvetvia miestnej ekonomiky (cestovný ruch, agrolesníctvo, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, spracovanie dreva, remeslá a i.)
	2.3.2 Zvyšovať podiel udržateľného cestovného ruchu v miestnej ekonomike
	2.3.3 Podporovať výrobu a posilňovať predaj výrobkov "vyrobených v obci" na území regiónu Liptov aj mimo neho.
2.4 Aktívne podporovať a posilňovať udržateľný rozvoj cestovného ruchu a systém destinačného manažmentu v regióne Liptov	2.4.1 Podporovať tvorbu produktov cestovného ruchu na území obce podľa požiadaviek návštevníkov, súčasných trendov a s ohľadom na celoročnosť
	2.4.2 Systémovo budovať a revitalizovať infraštruktúru cestovného ruchu v obci podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov
	2.4.3 Aktívne sa zapájať do propagačných a marketingových aktivít združení a organizácií cestovného ruchu v regióne Liptov.
	2.4.4 Podporovať spoznávanie miestnej histórie a okolia u miestnych obyvateľov.

PRIORITA 3: Rozvoj miestnych služieb

Strategický cieľ 3: Udržateľne budovať a udržiavať infraštruktúru a vybavenosť pre poskytovanie miestnych služieb samosprávou (udržateľný územný rozvoj a územné plánovanie, adaptácia sídiel na zmenu klímy, udržateľná doprava, energetické a obehové hospodárstvo, sociálne a zdravotné služby, vzdelávanie, bývanie, bezpečnosť) v záujme rastu kvality života miestnych obyvateľov.

Špecifické ciele	Opatrenie
3.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja obce na princípoch participácie verejnosti	3.1.1 Sledovať a aktualizovať územnoplánovacie a rozvojové dokumenty v súlade s princípmi udržateľného rozvoja
	3.1.2 Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídla, architektúre budov, v dizajne verejných plôch a priestranstiev, aj vo voľnej krajine
3.2 Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy	3.2.1 Navrhovať a implementovať riešenia predchádzania a eliminácie dopadov zmeny klímy v sídle a v krajine
	3.2.2 Podporovať a realizovať zadržiavanie vody v krajine
	3.2.3 Podporovať a rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov
	3.2.4 Zavádzať systém krízového riadenia a včasného varovania v súvislosti s rôznymi ohrozeniami z dôvodu klimatických zmien
3.3 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom	3.3.1 Podporovať predchádzanie vzniku odpadov, opätovné využívanie odpadov a zhodnocovania odpadov v súlade s EÚ legislatívou
3.4 Podporovať udržateľnú dopravnú mobilitu	3.4.1 Priebežne obnovovať, modernizovať a budovať miestne komunikácie a dopravnú infraštruktúru tak, aby podporovala udržateľný rozvoj sídla
	3.4.2 Vytvárať podmienky pre modernizáciu vozového parku, prioritne na alternatívny pohon
	3.4.3 Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry
	3.4.4 Podporovať záujem o využívanie verejnej osobnej dopravy obyvateľmi obce
	3.4.5 Navrhovať zlepšenia v oblasti parkovacej politiky v obci a bezpečnosti cestnej premávky a pešej dopravy
3.5 Zlepšovať dostupnosť a zvyšovať efektívnosť energetickej infraštruktúry	3.5.1 Podporovať rozvoj inžinierskych sietí, infraštruktúry prenosu a distribúcie elektriny a plynu a vykurovania
	3.5.2 Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE
3.6 Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	3.6.1 Zabezpečovať modernizáciu budov, vybavenia a dobrého spravovania škôl a školských zariadení
	3.6.2 Kvalitným vzdelávaním zvyšovať vedomostnú úroveň a zručnosti žiakov
	3.6.3 Podporovať neformálne a zážitkové vzdelávanie, špeciálne a inkluzívne vzdelávanie v školskej aj mimoškolskej činnosti a zavádzať inovácie do systému vzdelávania
3.7 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdravotné služby	3.7.1 Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru sociálnych služieb a služieb zdravotníckych zariadení v obci
	3.7.2 Udržiavať a rozširovať služby pre seniorov, znevýhodnené osoby a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a kontinuálne zvyšovať ich kvalitu
	3.7.3 Posilňovať prevenciu a podporu duševného a telesného zdravia
	3.7.4 Rozširovať možnosti a vytvárať príležitosti pre podporu dobrovoľníctva, komunitných služieb a komunitnej práce
3.8 Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov	3.8.1 Zvyšovať kvalitu a dostupnosť bývania formou výstavby alebo kúpy nových nájomných bytov bežného a nižšieho štandardu
	3.8.2 Zabezpečovať postupné dobudovanie a revitalizáciu existujúcich obytných zón
	3.8.3 Pripravovať podmienky pre individuálnu a hromadnú bytovú výstavbu (IBV a HBV)

3.9	Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku	3.9.1	Zabezpečovať verejný poriadok a predchádzanie kriminalite, podmienky na predchádzanie mimoriadnych udalostí a riešenie mimoriadnych situácií
		3.9.2	Zlepšovať prevenciu sociálno-patologických javov

PRIORITA 4: Lepšie spravovanie obce a vecí verejných

Strategický cieľ 4: Dosiagnúť lepšie spravovanie vecí verejných s podporou optimalizácie riadiacich procesov a zvyšovaním kvality komunikácie samosprávy s občanmi, digitálnou dostupnosťou služieb samosprávy a s pomocou partnerstiev územnej spolupráce.

Špecifické ciele	Opatrenia
4.1 Skvalitňovať služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy	4.1.1 Zabezpečovať otvorenie samosprávy a podnikania pre nové elektronické služby a digitalizáciu dát
	4.1.2 Zefektívňovať spravovanie a využívanie majetku vo vlastníctve obce
	4.1.3 Zlepšovať kvalitu pracovného prostredia pre zamestnancov úradov samosprávy a podporovať ich ďalšie vzdelávanie
	4.1.4 Podporovať zavádzanie inovatívnych, experimentálnych a pilotných riešení na úrovni samosprávy, miestnych združení a podnikateľov
	4.1.5 Efektívne, otvorene a transparentne komunikovať s občanmi
4.2 Zlepšovať digitálnu dostupnosť a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“	4.2.1 Podporovať rozvoj a skvalitnenie prenosovej kapacity infraštruktúry internetu, a tým zlepšovať prístup k informáciám a komunikačným technológiám
	4.2.2 Skvalitňovať existujúce informačné služby samosprávy a rozširovať ich služby digitálnym spôsobom
4.3 Budovať a podporovať partnerstvá územnej spolupráce	4.3.1 Posilňovať miestnu, regionálnu, nadregionálnu, cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu aktérov územnej spolupráce

Kľúčové priority obce Hubová na roky 2023 – 2030 napĺňania opatrení strategickej časti PHSR sme zdefinovali tak, že sme Zásobník projektov uvedený v Prílohe č.1 tohto dokumentu, previazali na Opatrenie PHSR obce podľa **tematického zamerania projektu**. Takto sme určili počet projektov v danom tematickom opatrení a následne urobili poradie opatrení s najvyšším počtom projektov. Prehľadné tabuľky nižšie uvádzajú kľúčové priority obce Hubová pre obdobie rokov 2023 až 2030, dané počtom projektov v každom z opatrení navrhnutého PHSR obce.

SUMARIZÁCIA STRATEGICKÝCH PRIORÍT obce Hubová na roky 2023 - 2030

Priorita	Zameranie	Opatrenie	Počet projektov
1	Zelené riešenia pre verejné priestranstvá	3.1.2	5 projektov
2	Energetická efektívnosť aj prostredníctvom využitia obnoviteľných zdrojov energie	3.5.2	4 projekty
3	Ochrana vôd , zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie	1.1.3	3 projekty
3	Obnova a modernizácia miestnych komunikácií a dopravnej infraštruktúry	3.4.1	3 projekty

TEMATICKÉ ZAMERANIE projektov v Zásobníku projektov obce Hubová podľa Opatrení PHSR obce na roky 2023-2030

Číslo	Názov opatrenia PHSR obce	Počet projektov	Číslo projektu v Zásobníku
1.1.3	Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd	3	4, 7, 12
1.2.1	Podporovať citlivú obnovu a renováciu kultúrnych pamiatok a miestnych pamätihodností v obci	1	18
1.2.2	Podporovať rozvoj kultúrnych spolkov a združení na území obce	1	28

TEMATICKÉ ZAMERANIE projektov v Zásobníku projektov obce Hubová podľa Opatrení PHSR obce na roky 2023-2030

Číslo	Názov opatrenia PHSR obce	Počet projektov	Číslo projektu v Zásobníku
1.2.3	Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo činnosťou tradičných kultúrnych inštitúcií a prostredníctvom kultúrneho turizmu	2	27, 33
1.4.1	Podporovať šport ako súčasť zdravého životného štýlu bez ohľadu na vek	1	9
1.4.2	Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie	1	10
2.3.1	Ekologizovať a udržateľným spôsobom rozvíjať kľúčové odvetvia miestnej ekonomiky (cestovný ruch, agrolesníctvo, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, spracovanie dreva, remeslá a i.)	2	34, 35
2.4.2	Systémovo budovať a revitalizovať infraštruktúru cestovného ruchu v obci podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov	1	31
3.1.2	Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídiel, architektúre budov, v dizajne verejných plôch a priestranstiev, aj vo voľnej krajine	5	17, 22, 24, 25, 32
3.3.1	Podporovať predchádzanie vzniku odpadov, opätovné využívanie odpadov a zhodnocovania odpadov v súlade s EÚ legislatívou	1	1
3.4.1	Priebežne obnovovať, modernizovať a budovať miestne komunikácie a dopravnú infraštruktúru tak, aby podporovala udržateľný rozvoj sídiel	3	5, 13, 14
3.4.3	Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry	1	15
3.5.2	Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE	4	3, 11, 26, 36
3.6.1	Zabezpečovať modernizáciu budov, vybavenia a dobrého spravovania škôl a školských zariadení	2	2, 19
3.7.1	Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru sociálnych služieb a služieb zdravotníckych zariadení v obci	1	21
3.7.2	Udržiavať a rozširovať služby pre seniorov, znevýhodnené osoby a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a kontinuálne zvyšovať ich kvalitu	1	30
3.7.4	Rozširovať možnosti a vytvárať príležitosti pre podporu dobrovoľníctva, komunitných služieb a komunitnej práce	1	29
3.9.1	Zabezpečovať verejný poriadok a predchádzanie kriminalite, podmienky na predchádzanie mimoriadnych udalostí a riešenie mimoriadnych situácií	2	6, 8
4.1.2	Zefektívňovať spravovanie a využívanie majetku vo vlastníctve obce	1	23
4.1.3	Zlepšovať kvalitu pracovného prostredia pre zamestnancov úradov samosprávy a podporovať ich ďalšie vzdelávanie	1	20
4.1.5	Efektívne, otvorene a transparentne komunikovať s občanmi	1	16
Celkový počet projektov v Zásobníku projektov		36	

Zdroj: Zásobník projektov obce Hubová

Strategicko-programová časť PHSR obce Huová na roky 2023 - 2030 je plne v súlade s PHSR Žilinského samosprávneho kraja 2021+ .

SÚLAD STRATEGICKÝCH CIEĽOV v kľúčových strategických dokumentoch s PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030

PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030	PHSR Žilinský kraj 2021+
1. Plné využitie miestneho potenciálu	1. Inovácie a vzdelávanie, 2. Životné prostredie, 5. Identita a sebestačnosť
2. Podpora miestnej ekonomiky	1. Inovácie a vzdelávanie, 4. Sociálna stabilita, 5. Identita a sebestačnosť
3. Rozvoj miestnych služieb	1. Inovácie a vzdelávanie, 2. Životné prostredie, 3. Infraštruktúra, 4. Sociálna stabilita
4. Lepšie spravovanie obce a vecí verejných	1. Inovácie a vzdelávanie, 3. Infraštruktúra, 5. Identita a sebestačnosť

**FINANČNO -
REALIZAČNÁ
ČASŤ**

FINANČNO - REALIZAČNÁ ČASŤ

VÝCHODISKÁ REALIZAČNEJ ČASTI

Realizačno-finančná časť PHSR obce Hubová na roky 2023-2030 je návodom na prácu s týmto strategickým dokumentom, podporuje jeho implementáciu v celom období platnosti a je východiskovým dokumentom pre relevantnosť jednotlivých projektových zámerov, ktoré sú súčasťou **projektového zásobníka a budú financované z interných alebo externých finančných zdrojov** v období platnosti tohto PHSR obce.

Súlad a previazanosť vypracovaného PHSR obce Hubová na roky 2023 – 2030 s PHSR/Integrovanou územnou stratégiou Žilinského samosprávneho kraja 2021+ ako aj Integrovanou územnou stratégiou UMR Liptov 2030 dáva PHSR obce Hubová dôležitosť ako jedného zo **základných pilierov územného partnerstva pri napĺňaní oboch stratégií vyššej úrovne**.

Podmienkou kvalitnej implementácie PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 bude jej **pravidelné vyhodnocovanie a sledovanie (monitorovanie) plnenia jednotlivých opatrení** na princípe participácie, spolupráce, partnerstva a komunikácie pri získavaní potrebných informácií a dát. To si vyžaduje nastavenie interných procesov obce pre zber a vyhodnocovanie dát a informácií a vytvorenie kapacít, ktoré tieto procesy implementácie budú strážiť a budú za ne zodpovedať. Podporou v tomto smere môže byť pre obec Hubová MAS Dolný Liptov, ktorý má skúsenosti s prípravou a implementáciou strategického dokumentu pre integrované územie, ktorého je obec Hubová členom.

Predchádzajúci PHSR obce Hubová na roky 2016-2020 ako program rozvoja obce, platný do 31.12.2020, bol vypracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a formálne schválený obecným zastupiteľstvom uznesením č. 7/2016 dňa 1. 4. 2016. PHSR bol len neformálne vyhodnocovaný a monitorovacie správy neboli predkladané na ročnej báze na vedomie poslancom obecného zastupiteľstva.

Riadenie rizík

Pri nastavovaní akejkoľvek stratégie je kľúčové zaoberať sa identifikáciou a analýzou rizík a ich dopadov na plnenie cieľov stratégie či už v pozitívnom, alebo negatívnom smere, a priebežne počas procesu monitorovania (v Správach o plnení PHSR) prijímať opatrenia, ktoré riziká minimalizujú alebo znižujú ich nežiadúci vplyv.

Pred prípravou PHSR obce sme identifikovali nasledovné riziká, ktoré môžu mať vplyv na jeho implementáciu.

Identifikované riziko	Opatrenie na zmiernenie
1. Neochota socio-ekonomických partnerov zapojiť sa do spracovania a implementácie strategického dokumentu.	Priebežná komunikácia v procese spracovania a implementácie strategického dokumentu a výzvy k zapojeniu.
2. Nedostatok finančných zdrojov na zozbierané projektové zámery v zásobníku projektov.	Prepojenie dokumentu s IÚS ZASK a vzájomné zdieľanie zásobníkov projektov.
3. Chýbajúce kapacity pre implementáciu strategického dokumentu a získavanie externých zdrojov financovania.	Nábor interných a externých odborných kapacít na čiastočné pracovné pomery na výpomoc obci.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Proces implementácie a vyhodnocovania PHSR obce Hubová na roky 2023-2030

Implementácia, vyhodnocovanie a sledovanie plnenia PHSR obce na roky 2023-2030 bude prebiehať na ročnej báze, prostredníctvom zodpovedného pracovníka obecného úradu, starostu obce a poslancov obecného zastupiteľstva. Monitorovanie a vyhodnocovanie bude vykonávané formou prerokovania „Správy o implementácii PHSR na roky 2023-2030“. Sledované by malo byť plnenie **32 vybraných kľúčových indikátorov úspechu** pre jednotlivé opatrenia PHSR obce, ktoré sú ako povinné ukazovatele uvedené v strategicko – programovej časti tohto dokumentu.

System monitorovania PHSR obce Hubová na roky 2023-2030

Východiskom pre stanovenie indikátorov na meranie dopadov opatrení PHSR v systéme monitorovania bol PHSR vyššieho stupňa, a to PHSR VÚC Žilinského samosprávneho kraja, ktorý vychádza z piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ stanovených Európskou komisiou v roku 2018: (1) Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia

hospodárstva; (2) Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa; (3) Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT; (4) Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv; (5) Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív. Je to aj z toho dôvodu, že na implementácii PHSR obce sa vo výraznej miere budú podieľať finančné zdroje z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), ktorých smerovanie určuje Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027 a Program Slovensko.

Ako uvádzame vyššie, systém monitorovania je zabezpečovaný aj cez **sledovanie kľúčových indikátorov úspechu** (ďalej ako “merateľné indikátory” alebo “indikátory”) navrhnutých pre jednotlivé opatrenia v strategicko-programovej časti tohto dokumentu. Indikátory sú zrozumiteľné a dobre sledovateľné a vyžadujú si zavedenie internej evidencie obce. Ku každému z indikátorov je uvedený zdroj pre čerpanie informácií. Niektoré indikátory majú uvedené východiskové hodnoty v analytickej časti tohto dokumentu. Vyhodnocovanie plnenia indikátorov bude súčasťou ročnej Správy o implementácii PHSR obce.

Sledované **merateľné indikátory v PHSR obce Hubová na roky 2016-2020** pre jednotlivé ciele predchádzajúceho PHSR 2016- 2020 neboli stanovené.

Pre PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 sme stanovili **32 povinných merateľných ukazovateľov** ako **kľúčové indikátory úspechu** na úrovni špecifických cieľov. Okrem povinných ukazovateľov sme navrhli aj voliteľné ukazovatele v danom špecifickom celi. Povinné merateľné ukazovatele by obec mala sledovať na ročnej báze. Pri voliteľných ukazovateľoch si obec môže zvoliť či ich bude alebo nebude sledovať, prípadne či ich vyhodnotenie použije v Záverečnej správe plnenia PHSR obce na roky 2023 - 2030.

POVINNÉ MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLNENIA PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030			
Priorita	Špecifický cieľ	Povinný ukazovateľ sledovania PHSR	Zdroj ukazovateľa
1. PLNÉ VYUŽITIE MIESTNEHO POTENCIÁLU	1.1 Zabezpečovať ochranu a zlepšovať kvalitu prírodných zdrojov (ovzdušia, pôdy, lesov, biodiverzity, vody a prirodzených ekosystémov)	1. Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu s čistením odpadových vôd 2. Podiel poľnohospodárskej pôdy s ekologickým hospodárením	Vodárenská spoločnosť Interná evidencia obce
	1.2 Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, rozvíjať živú kultúru a uchovávať tradície	3. Počet podporených projektov na záchranu a obnovu kultúrneho dedičstva ročne 4. Výdavky samosprávy na kultúru na obyvateľa v eurách	Interná evidencia obce Rozpočet obce
	1.3 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	5. Zrealizované aktivity a projekty pre rozvoj kreativity a talentu detí a mládeže ročne	Interná evidencia obce
	1.4 Vytvárať podmienky pre aktívne športové využitie všetkých občanov obce	6. Počet zrekonštruovaných, zmodernizovaných a dovybavených školských telocviční a športových areálov škôl, vnútorných a vonkajších športovísk vo vlastníctve samosprávy ročne	Interná evidencia obce
2. PODPORA MIESTNEJ EKONOMIKY	2.1 Systematicky podporovať investovanie a podnikanie v obci	7. Ekonomická aktivita obyvateľov ročne	ŠÚSR
	2.2 Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce	8. Miera zamestnanosti vyjadrená v % 9. Miera zamestnanosti vo vekovej skupine 50+	ŠÚSR a ÚPSVaR
	2.3 Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb	10. Počet podporených projektov zameraných na rozvoj miestnej ekonomiky ročne	Interná evidencia obce
	2.4 Aktívne podporovať a posilňovať udržateľný rozvoj cestovného ruchu a systém destinačného manažmentu v regióne Liptov	11. Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v obci ročne	ŠÚSR
3. ROZVOJ MIESTNYCH	3.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a	12. Vypracovaný a schválený územný plán obce	Interná evidencia obce

POVINNÉ MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLNENIA PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030

Priorita	Špecifický cieľ	Povinný ukazovateľ sledovania PHSR	Zdroj ukazovateľa
SLUŽIEB	územného rozvoja obce na princípoch participácie verejnosti	13. Plocha verejnej zelene v m² v priamej správe obce	
	3.2 Podporovať adaptáciu sídla a krajiny na dopady zmeny klímy	14. Počet projektov adaptačných opatrení 15. Počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových aktivít environmentálnej výchovy a vzdelávania ročne	Interná evidencia obce
	3.3 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom	16. Podiel zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky 17. Množstvo zmesového odpadu a množstvo vytriedeného odpadu v kilogramoch na obyvateľa/rok	Ročný výkaz o odpadoch
	3.4 Podporovať udržateľnú dopravnú mobilitu	18. Dĺžka nových/modernizovaných úsekov miestnych komunikácií a chodníkov 19. Dĺžka nových úsekov cyklochodníkov a značených cyklotrás na území obce 20. Počet ks vozidiel v modernizovanom vozovom parku obce na alternatívny pohon	Interná evidencia obce
	3.5 Zlepšovať dostupnosť a zvyšovať efektívnosť energetickej infraštruktúry	21. Podiel energie z OZE na konečnej energetickej spotrebe samosprávy (%)	Interná evidencia obce
	3.6 Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	22. Priemerná úspešnosť žiakov ZŠ v národnom testovaní 5 a testovaní 9	Zverejnené výsledky v národnom testovaní
	3.7 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdravotné služby	23. Kapacity terénnych, ambulantných a pobytových sociálnych služieb (počet klientov) v obci 24. Počet zastabilizovaných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v obci 25. Podiel obyvateľov, ktorí sa aktívne zapájajú do obecného diania prostredníctvom dobrovoľníckych aktivít	Interná evidencia obce
	3.8 Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov	26. Počet dokončených rodinných domov a bytov vrátane nájomných bytov za rok (celkovo)	Interná evidencia obce
	3.9 Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku	27. Počet evidovaných trestných činov a inej protispoločenskej činnosti v obci za rok 28. Počet nových lokalít monitorovaných kamerovým systémom v obci	Interná evidencia obce
	4. LEPŠIE SPRÁVOVANIE VECÍ VEREJNÝCH	4.1 Skvalitňovať služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy	29. Počet projektov a aktivít obce pripravovaných participatívnym spôsobom 30. Počet pracovníkov samosprávy, ktorí sa zúčastňujú pravidelného vzdelávania
4.2 Zlepšovať digitálnu dostupnosť a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“		31. Modernizovaný obecný rozhlas	Interná evidencia obce
4.3 Budovať a podporovať partnerstvá územnej spolupráce		32. Počet nových partnerstiev obce na miestnej, regionálnej, cezhraničnej a medzinárodnej územnej spolupráci	Interná evidencia obce

Ako definuje zákonná norma a určuje prax v regionálnom rozvoji v systéme monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR obce sme stanovili **tri typy správ o plnení PHSR**.

SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHSR OBCE

Priebežná ročná správa o plnení PHSR	Záverečná správa o plnení PHSR	Mimoriadna správa o plnení PHSR
1.1. - 28.2. príprava správy za predchádzajúci rok	Predložená k 28.2.2031.	V prípade mimoriadnej potreby aktualizácie PHSR

Priebežná ročná správa o plnení PHSR obce bude spracovaná jedenkrát ročne. Bude ju schvaľovať obecné zastupiteľstvo. Pre naplnenie zásad transparentnosti a otvorenosti verejnej správy bude táto správa zverejnená na webovom sídle obce a mala by obsahovať nasledovné časti:

1. Zhrnutie plnenia stratégie rozvoja v PHSR po špecifických cieľoch vrátane porovnania vývoja s predchádzajúcim rokom a plnenia stanovených opatrení v predchádzajúcom roku;
2. Prehľad projektov/aktivít za jednotlivé opatrenia realizovaných v danom roku a ich zhodnotenie ako súčasť plnenia Akčného plánu PHSR a vývoja v zásobníku projektov;
3. Hlavné zistenia a návrhy kľúčových aktivít na nasledujúci rok;
4. Zhodnotenie plnenia povinných kľúčových indikátorov úspechu.

Prvá správa o implementácii PHSR obce Hubová bude vypracovaná za rok 2024 najneskôr do 28.2.2025.

Záverečná hodnotiacia správa plnenia PHSR obce: Pred ukončením obdobia strategického dokumentu PHSR obce zostaveného na roky 2023 – 2030 by mala byť odbornou spracovaná komplexná ex-post evaluácia zameraná na vyhodnotenie plnenia stratégie ako celku, ktorá bude základným vstupným podkladom pre tvorbu nového strategického dokumentu.

Komunikačná stratégia implementácie PHSR obce

Starosta obce, ako koordinátor implementácie PHSR, pravidelne komunikuje s partnerskými subjektmi na území obce a s osobami, ktoré sú zodpovedné za plnenie konkrétnych aktivít a realizáciu konkrétnych projektov v PHSR. Na komunikáciu s občanmi a partnermi využíva osobné stretnutia, verejné hovory, miestne médiá, profily na sociálnych sieťach a web stránku obce. Zapájanie občanov do implementácie PHSR a ich informovanie je kľúčové pre dosiahnutie podpory zo strany verejnosti pre konkrétne aktivity a projekty zahrnuté v PHSR.

Zásobník projektov a Akčné plány plnenia PHSR obce

Zásobník projektov obsahuje zoznam projektov, ktoré má obec vo výhlade realizovať v období rokov 2023 – 2030. Vznikol po konzultácii so starostom obce. Obsahuje aj tie projekty, s ktorými sa počíta do Integrovaných územných investícií (IÚI) VÚC Žilinský samosprávny kraj a UMR Liptov a tzv. integrovaných projektových balíčkov.

Integrované územné investície (IÚI) spoločne s **integrovanými projektovými balíčkami** sú kľúčovými nástrojmi synergie opatrení a aktivít implementácie integrovaných rozvojových stratégií, vytvárané podľa jednotného metodického rámca pre prípravu Integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021-2027. IÚI vznikajú prepojením minimálne jednej kľúčovej aktivity/projektu s jednou doplnkovou aktivitou/projektom zo zásobníka projektov, ktoré sú financované z EŠIF v programovom období 2021-2027 z Programu Slovensko. Ak je doplnková aktivita financovaná z iného zdroja ako EŠIF, napr. z CLLD stratégie, vlastných rozpočtov samospráv, projektov cezhraničnej spolupráce Interreg a pod., ide o integrovaný projektový balíček. Návrhy na vytváranie integrovaných územných investícií a integrovaných projektových balíčkov spoločne so socio-ekonomickými partnermi v obci by mali byť jednou z prioritných aktivít implementácie PHSR obce Hubová.

Akčný plán pre PHSR obce slúži na podporu realizácie PHSR obce Hubová a je previazaný so Zásobníkom projektov. Akčný plán a Zásobník projektov obsahujú nasledovné informácie:

- ❖ Číslovanie projektu;
- ❖ Názov a stručný popis projektu;
- ❖ Žiadateľ projektu;
- ❖ Odhadované náklady na realizáciu;
- ❖ Stav pripravenosti projektu (zámer/projekt v príprave/projekt v realizácii/dokončený projekt);
- ❖ Predpokladaný termín realizácie – previazanosť zásobníka projektov na Akčný plán;
- ❖ Väzba na opatrenie PHSR obce;
- ❖ Väzba na opatrenie Program Slovensko;

Zásobník projektov, ktorý je Prílohou č.1 tohto PHSR obce Hubová obsahuje **36 projektových zámerov** v celkovej predbežnej finančnej hodnote 2,512 mil. EUR. Realizačné náklady boli odhadnuté u väčšiny projektov. Investične čiastočne pripravené sú štyri projekty.

V Akčnom pláne k PHSR obce Hubová na roky 2023 - 2030 sú jednotlivé projektové zámery zo Zásobníka projektov rozdelené na základe stavu pripravenosti a relevantnosti **do 3 časových období realizácie projektových zámerov:**

1. obdobie rokov 2023 – 2026: 12 projektov,
2. obdobie rokov 2026 – 2030: 11 projektov,
3. obdobie rokov 2023 – 2030: 13 projektov.

Práca s Akčným plánom a Zásobníkom projektov je priebežná. Zásobník projektov je permanentne otvorený a kontinuálne dopĺňaný a aktualizovaný o nové projektové zámery, čo má na zodpovednosti starosta obce. Tento tiež koordinuje spájanie projektov do balíkov tzv. **integrovaných územných investícií (IUI)** pre VÚC Žilinský kraj aj pre UMR Liptov. Komunikuje so žiadateľmi a garantmi projektových zámerov, aktualizuje stav pripravenosti projektov, ich odhadované náklady na realizáciu a termín realizácie o čom informuje v Priebežnej ročnej správe o plnení PHSR obce.

Pri rozhodovaní o podpore aktivít a projektov zo zásobníka projektov by mali mať prednosť tie, ktoré najpozitívnejšie prispievajú k napĺňaniu špecifických cieľov a opatrení definovaných v PHSR obce Hubová na roky 2023-2030.

VÝCHODISKÁ FINANČNEJ ČASTI

Zhodnotenie programového obdobia EŠIF 2014-2020 z pohľadu obce Hubová

Celková alokácia pre programové obdobie 2014-2020 v Slovenskej republike predstavovala k 31.12.2021 sumu 16,68 mld. Eur² pre: 6 hlavných operačných programov (Ľudské zdroje, Integrovaná infraštruktúra, Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny operačný program, Efektívna verejná správa a Technická pomoc), Operačný program Rybné hospodárstvo, Program rozvoja vidieka (PRV), Program spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, Rakúsko, Poľsko a Program spolupráce Interact III. Iniciatíva REACT-EU je balíčkom podpory Európskej komisie na eliminovanie dopadov pandémie COVID-19 bola **absorpčná schopnosť Žilinského samosprávneho kraja čerpať EŠIF** v programovom období 2014-2022³ na základe analýzy dostupných otvorených dát na portáli ITMS2014+ je pomerne nízka. V počte 2618 podaných žiadostí v sume 1,52 mld. Eur je na 6. mieste, v počte 1562 schválených žiadostí v sume 0,69 mld. Eur na 5. mieste. Pomerom schválených žiadostí voči podaným žiadosťiam bol ZASK na 3. mieste, pričom tento pomer predstavoval 59,7%. V Žilinskom kraji boli schválené žiadosti vo výške 998,99 Eur na obyvateľa, kým v najúspešnejšom Bratislavskom kraji to bolo 16 453,04 Eur na obyvateľa. Žilinský kraj sa tak radí k trom slovenským krajom s najnižšou čiastkou na obyvateľa. Najviac žiadostí bolo podaných v rámci OP Životné prostredie (613 žiadostí s úspešnosťou 58,7%) a najmenej v OP Efektívna verejná správa (16 žiadostí s úspešnosťou 56,25%). Najúspešnejšie žiadosti boli v OP Ľudské zdroje na úrovni 67,05% pri 348 schválených žiadosťiach. Najviac zamietnutých žiadostí bolo v programe cezhraničnej spolupráce Interreg V-A SK-CZ (80 zamietnutých žiadostí zo 116 podaných).

V obci Hubová nebola cez portál ITMS2014+ v programovom období 2014 – 2020 registrovaná žiadna žiadosť o NFP.

Dostupné finančné zdroje pre implementáciu PHSR obce

Podľa paragrafu 4 zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja sa regionálny rozvoj financuje z viacerých zdrojov tzv. viaczdrojové financovanie:

- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly ministerstva investícií a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov (VÚC)
- z rozpočtov obcí,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Podľa tohto zákona doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie (ďalej ako EŠIF) poskytované podľa osobitných predpisov.

Programové obdobie EŠIF 2021-2027

PHSR obce Hubová na roky 2023-2030 rieši problémy obce komplexne prostredníctvom všetkých 5 cieľov politiky súdržnosti EÚ a implementácia bude financovaná aj z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Komplementárnymi finančnými nástrojmi bude aj podpora opatrení prostredníctvom miestneho rozvoja vedeného komunitou (financovanie prostredníctvom EPFRV, Programu rozvoja vidieka v rámci nástroja LEADER) a tiež Plán obnovy a odolnosti, programy cezhraničnej spolupráce INTERREG a iné komunitárne programy a finančné iniciatívy EÚ.

React EÚ: Ide o pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území po pandémii koronavírusu v Európe ako rozšírenej reakcie na krízu a na opatrenia na zmiernenie a nápravu dôsledkov tejto krízy. Prispeje k zelenej,

²“Informácia o stave implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014-2020” (interná správa MIRRI)

³ Podľa prepočtov spracovateľov PHSR Žilinský kraj 2021+ k 7.1.2022.

digitálnej a odolnej obnove hospodárstva. Slovensko by z európskeho protikrizového nástroja malo dostať až 780 miliónoch Eur.

Plán obnovy a odolnosti: Jednotlivé komponenty programu majú vyviešť slovenskú ekonomiku z krízy vyvolanej pandémiou COVID-19, akcelerovať digitálnu a zelenú tranzíciu (transformáciu) ekonomiky, prispieť k splneniu európskych reformných a investičných požiadaviek, a tým zabezpečiť základ pre dlhodobý ekonomický rozvoj SR. Z plánu obnovy bude možné čerpať 6,5 miliárd Eur, k dispozícii je však aj nevyčerpaných 8 miliárd Eur z EŠIF 2014-2020.

PLÁN OBNOVY A ODOLNOSTI SR		
Komponent	Popis	Finančná alokácia
1. Zelená ekonomika	Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra; obnova budov; udržateľná doprava; dekarbonizácia priemyslu; adaptácia na zmenu klímy.	2,3 mld. €
2. Vzdelávanie	Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch; vzdelávanie pre 21. storočie; zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl.	0,9 mld. €
3. Veda, výskum, inovácie	Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja, inovácií a digitálnej ekonomiky; lákanie a udržanie talentov.	0,7 mld. €
4. Zdravie	Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť; humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie; dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť.	1,5 mld. €
5. Efektívna verejná správa a digitalizácia	Zlepšenie podnikateľského prostredia; reforma justície; boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí; bezpečnosť a ochrana obyvateľstva; zdravé verejné financie; digitálne Slovensko – štát v mobile; kybernetická bezpečnosť; rýchly internet pre každého; digitálna ekonomika.	1,1 mld. €
Spolu		6,5 mld. €

Zdroj: Plán obnovy a odolnosti SR

Národné operačné programy EŠIF: V zmysle partnerskej dohody SR na roky 2021-2027 budú operácie financované z EFRR (cieľa Investovanie pre rast a zamestnanosť), ESF+, KF a FST realizované **prostredníctvom jedného Programu Slovensko** (OP Slovensko). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude riadiacim orgánom pre Strategický plán SPP 2023-2027 a bude zodpovedné za jeho prípravu, ako aj za implementáciu EN-RAF a zároveň riadiacim orgánom pre Operačný program Rybné hospodárstvo na roky 2021-2027.

Celková alokácia Programu Slovensko na programové obdobie 2021-2027 činí **12,59 mld. Eur**, čo je v programe rozdelené v rámci 5 cieľov politik a ich jednotlivých priorit. Najväčšia finančná alokácia je pridelená na prioritu 3P1 Doprava (2,18 mld. Eur) a prioritu 2P2 Životné prostredie (2,03 mld. Eur). Pre Fond na spravodlivú transformáciu v prioritě 6 bolo vyčlenených celkom 0,44 mld. Eur.

Priorita Programu Slovensko	Finančná alokácia v Eur	podiel
Cieľ politiky 1: KONKURENCIESCHOPNEJŠIA A INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA na presadzovanie inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT	1 890 150 000 €	15,01%
1P1: Veda, výskum a inovácie	1 778 050 000 €	14,12%
1P2: Digitálna pripojiteľnosť	112 100 000 €	0,89%
Cieľ politiky 2: ZELENŠIA EURÓPA podporujúca prechod z ekologickejšieho, nízkouhlíkového hospodárstva na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka a odolnú Európu vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility	4 227 647 279 €	33,57%
2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia	1 306 549 999 €	10,37%
2P2: Životné prostredie	2 030 497 280 €	16,12%
2P3: Udržateľná mestská mobilita	890 600 000 €	7,07%
Cieľ politiky 3: PREPOJENEJŠIA EURÓPA vďaka posilneniu mobility	1 999 903 170 €	15,88%
3P1: Doprava	1 999 903 170 €	15,88%
Cieľ politiky 4: SOCIÁLNEJŠIA A INLUZÍVNEJŠIA EURÓPA implementujúca Európsky pilier sociálnych práv	3 251 604 336 €	25,82%

4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce	527 471 548 €	4,19%
4P2: Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie	623 293 550 €	4,95%
4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu	241 606 000 €	1,92%
4P4: Záruka pre mladých	283 969 292 €	2,25%
4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby	1 169 957 946 €	9,29%
4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít	269 000 000 €	2,14%
4P7: Sociálne inovácie a experimenty	68 153 000 €	0,54%
4P8: Potravinová a materiálna deprivácia	68 153 000 €	0,54%
Cieľ politiky 5: EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív	403 637 715 €	3,21%
5P1: Moderné regióny	403 637 715 €	3,21%
Priorita 6: Fond na spravodlivú transformáciu	440 658 242 €	3,50%
6P1: Fond na spravodlivú transformáciu	440 658 242 €	3,50%
Priorita 7: Technická pomoc	380 134 191 €	3,02%
7P1-7P4: Technická pomoc	380 134 191 €	3,02%
CELKOM	12 593 734 933 €	100% 100%

Zdroj: Program Slovensko (schválený Vládou SR dňa 28. júna 2022).

Indikatívny časový plán čerpania EŠIF z Programu Slovensko 2021-2027 v Eur							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	SPOLU
0 €	2 110 774 072 €	2 178 968 551 €	2 131 671 778 €	2 219 229 074 €	1 927 707 085 €	2 025 384 373 €	12 593 734 933 €

Zdroj: PHSR Žilinský kraj 2021+ podľa Program Slovensko verzia 1.0 (december 2021)

V nasledujúcej tabuľke je orientačne znázornené prepojenie jednotlivých priorít Programu Slovensko na Špecifické ciele PHSR obce Hubová na roky 2023-2030:

Priorita	Špecifický cieľ PHSR obce Hubová na roky 2023-2030	Priorita Programu Slovensko
1. PLNÉ VYUŽITIE MIESTNEHO POTENCIÁLU	1.1 Zabezpečovať ochranu a zlepšovať kvalitu prírodných zdrojov (ovzdušia, pôdy, lesov, biodiverzity, vody a prirodzených ekosystémov)	2P2: Životné prostredie 2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
	1.2 Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, rozvíjať živú kultúru a uchovávať tradície	5P1: Moderné regióny 4P4: Záruka pre mladých
	1.3 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	1P1: Veda, výskum a inovácie 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P4: Záruka pre mladých
	1.4 Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov obce	2P3: Udržateľná mestská mobilita 5P1: Moderné regióny 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P4: Záruka pre mladých
2. PODPORA MIESTNEJ EKONOMIKY	2.1 Systematicky podporovať investovanie a podnikanie v obci	4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 1P1: Veda, výskum a inovácie
	2.2 Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce	4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P7: Sociálne inovácie a experimenty
	2.3 Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb	5P1: Moderné regióny 4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 4P7: Sociálne inovácie a experimenty 2P2: Životné prostredie
	2.4 Aktívne podporovať a posilňovať udržateľný rozvoj cestovného ruchu a systém destinačného manažmentu v regióne Lip-tov	5P1: Moderné regióny 3P1: Doprava 2P3: Udržateľná mestská mobilita

Priorita	Špecifický cieľ PHSR obce Hubová na roky 2023-2030	Priorita Programu Slovensko
3. ROZVOJ MIESTNYCH SLUŽIEB	3.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja miest a obcí na princípoch participácie verejnosti	2P2: Životné prostredie 5P1: Moderné regióny
	3.2 Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy	2P2: Životné prostredie 4P4: Záruka pre mladých
	3.3 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom	2P2: Životné prostredie 2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
	3.4 Podporovať udržateľnú dopravnú mobilitu	3P1: Doprava 2P3: Udržateľná mestská mobilita
	3.5 Zlepšovať dostupnosť a zvyšovať efektívnosť energetickej infraštruktúry	2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
	3.6 Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	4P2: Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie 4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu
	3.7 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdravotné služby	4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P8: Potravinová a materiálna deprivácia
	3.8 Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov	4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít
	3.9 Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku	4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 1P2: Digitálne prepojitelnosť 2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
4. LEPŠIE SPRÁVOVANIE VECÍ VEREJNÝCH	4.1 Skvalitňovať služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy	1P2: Digitálna prepojitelnosť 1P1: Veda, výskum, inovácie 4P2: Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie 4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu
	4.2 Zlepšovať digitálnu dostupnosť a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“	1P2: Digitálne prepojitelnosť 1P1: Veda, výskum, inovácie
	4.3 Budovať a podporovať partnerstvá územnej spolupráce	5P1: Moderné regióny

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Programy cezhraničnej spolupráce Interreg Europe a nadnárodnej spolupráce Central Europe a Interreg Danube: Zameriavajú sa na zlepšenie regionálnych politík prostredníctvom výmeny skúseností, inovatívnych postupov a budovania kapacít medzi subjektmi podieľajúcimi sa na implementácii a príprave regionálnych politík. Ide o projekty mäkkého charakteru, kde môžu byť realizované pilotné investičné aktivity v obmedzenom rozsahu. Podpora je zameraná od výskumu a inovácií, životného prostredia, klimatických zmien, sociálnej problematiky, dopravy a mobility až k previazaným oblastiam integrovaného rozvoja.

INTERREG Slovensko - Poľsko na roky 2021-2027: Oprávnená oblasť sa rozprestiera na oboch stranách Karpát, prevažne v horských oblastiach. Práve tieto horské podmienky sťažujú obyvateľom pohraničia a návštevníkom rýchle a pohodlné cestovanie. Rozloha programovej oblasti je viac ako 39 tisíc km², z čoho je takmer 60% na poľskej strane. Na Slovensku programová oblasť zahŕňa Žilinský samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj a okres Spišská Nová Ves v Košickom samosprávnom kraji. V roku 2018 dosiahol počet obyvateľov programovej oblasti takmer 5,2 miliónov, z ktorých približne 70% žilo na poľskej strane. Riadiacim orgánom pre programové obdobie 2021-2027 bude Ministerstvo fondov a regionálnej politiky Poľskej republiky. MIRRI SR bude národným implementačným orgánom. Miera spolufinancovania bude 80%.

Program INTERREG SLOVENSKO - 2021-2027		
Priorita	Špecifické ciele	Finančná alokácia bez technickej pomoci
1. K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničie	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy ❖ Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia 	24 830 251 €

Program INTERREG SLOVENSKO - 2021-2027		
Priorita	Špecifické ciele	Finančná alokácia bez technickej pomoci
2. Prepojenejšie pohraničie	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj a posilňovanie udržateľnej, inteligentnej a intermodálnej vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility odolnej proti zmene klímy vrátane zlepšeného prístupu k TEN-T a cezhraničnej mobilite 	23 005 741 €
3. Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničie	<ul style="list-style-type: none"> Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie 	62 649 562 €
4. Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia	<ul style="list-style-type: none"> Posilňovanie inštitucionálnej kapacity orgánov verejnej moci, najmä tých, ktoré sú oprávnené riadiť osobitné územie, ako aj zainteresovaných strán Budovanie vzájomnej dôvery, najmä propagáciou akcií typu „ľudia ľuďom“ 	10 342 917 €
CELKOM		120 828 471 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021-2027 Poľsko – Slovensko (verzia december 2021)

INTERREG Slovensko – Česko ne roky 2021-2027: Programovou oblasťou na Slovensku sú regióny NUTS III Trnavský samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj a Žilinský samosprávny kraj, v Českej republike je to Juhomoravský kraj, Zlínsky kraj a Moravskosliezsky kraj. V programovom období 2021-2027 bude program riadiť Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (MIRRI SR), ktoré pôsobí ako riadiaci orgán, a Spoločný technický sekretariát. Miera spolufinancovania bude 80%.

Program INTERREG SLOVENSKO - ČESKO 2021-2027		
Priorita	Špecifické ciele	Finančná alokácia bez technickej pomoci
1.1 Životné prostredie	Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia	19 935 420 €
2.1 Vzdelávanie	Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu	7 176 751 €
2.2 Kultúra a cestovný ruch	Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie	43 060 507 €
3.1 Inštitucionálna spolupráca	Zvyšovanie efektivity verejnej správy podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s ohľadom na riešenie právnych a iných prekážok v pohraničných regiónoch	4 784 501 €
3.2 Miestne iniciatívy	Budovanie vzájomnej dôvery, najmä propagáciou akcií typu „ľudia ľuďom“	4 784 501 €
CELKOM		79 741 680 €

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021-2027 (verzia 4.4.2022)

Indikatívny časový plán čerpania programov cezhraničnej spolupráce v rokoch 2021-2027 vrátane technickej pomoci v Eur								
Program	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	CELKOM
Interreg Poľsko – Slovensko	17 390 306	17 738 112	18 092 874	18 454 732	18 823 827	19 200 303	19 584 309	129 284 462
Interreg Slovensko – Česko	11 477 044	11 706 585	11 940 717	12 179 531	12 423 121	12 671 584	12 925 016	85 323 597
	28 867 350	29 444 697	30 033 591	30 634 263	31 246 948	31 871 887	32 509 325	214 608 059

Zdroj: PHSR Žilinský kraj 2021+

Komunitárne programy a finančné iniciatívy EÚ sú pomerne náročné programy na prípravu a implementáciu pre obec ako samosprávnu jednotku. **Sú pre ne však realizovateľné v partnerskej spolupráci s mimovládnyimi organizáciami, mestami alebo inštitúciami verejnej správy.** Ide o fondy, ktoré sú spravované centrálné, priamo Európskou komisiou alebo ňou poverenými inštitúciami – tzv. centrálné riadené programy, ktorých finančné

alokácie v programovom období 2021-2027 porastú. Žiadosti o ich čerpanie sú však náročné na prípravu z dôvodu celoeurópskej konkurencie a ich zamerania, ktoré musí spĺňať atribúty inovatívnosti a kreativity, udržateľnosti a prenositeľnosti znalostí v kontexte EÚ. Ide o 11 centrálnych programov:

1. **Horizont Európa/Horizon Europe** (veda, konkurencieschopnosť, inovácia);
2. **Connecting Europe Facility – CEF** (Nástroj pre prepojenie Európy – transeurópska dopravná, energetická a digitálna infraštruktúra);
3. **Erasmus+** (vzdelávanie/odborná príprava, mládež, šport);
4. **Kreatívna Európa/Creative Europe** (delí sa na dve časti: Kultúra a Médiá; kultúrna a jazyková rozmanitosť, kultúrne dedičstvo a konkurencieschopnosť, audiovizuálna tvorba);
5. **CERV/Citizenship, Equality, Rights and Values** – Práva a hodnoty (nahradil program Europe for Citizens/Európa pre občanov, podporuje európske práva, hodnoty, rovnosť a participáciu občanov);
6. **LIFE** (životné prostredie, zmena klímy);
7. **Program pre jednotný trh** (bezpečnosť potravín, ochrana spotrebiteľa, konkurencieschopnosť MSP, efektívny jednotný trh, európske štatistiky, účinné štandardy);
8. **Program na podporu reforiem** (správa verejných rozpočtov, podnikateľské prostredie, vzdelávanie a odborná príprava/sociálna oblasť, životné prostredie/energetika);
9. **InvestEU** (udržateľná infraštruktúra, výskum/inovácia/digitalizácia, malé a stredné podniky – MSP, sociálne podnikanie a zručnosti);
10. **Digitálna Európa** (výkonná výpočtová technika, umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť a dôvera, pokročilé digitálne zručnosti, využitie digitálnych kapacít a interoperabilita);
11. **European Solidarity Corps** (solidarita a podpora tretím krajinám).

Zdrojom financovania projektov v partnerskej spolupráci s inými subjektmi je aj **Vyšehradský fond** (Visegrad Fund). Je medzinárodná donorská organizácia založená v roku 2000 vládami krajín V4 (Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska) na podporu regionálnej spolupráce medzi krajinami V4 a medzi regiónom V4 a ďalšími krajinami (regiónom západného Balkánu a Východného partnerstva). Fond z príspevkov členských krajín V4 poskytuje 8 miliónov Eur prostredníctvom grantov, podporou mobilít a štipendií. Ostatné darcovské krajiny (Kanada, Nemecko, Holandsko, Južná Kórea, Švédsko, Švajčiarsko, Spojené štáty americké) poskytli ďalších 10 miliónov Eur prostredníctvom rôznych grantových programov vedených fondom od roku 2012. Fond podporuje nasledovné oblasti: (1) Kultúrna a spoločná identita; (2) Vzdelávanie a budovanie kapacít; (3) Regionálny rozvoj, životné prostredie a turizmus; (4) Verejná politika a inštitucionálne partnerstvo; (5) Inovácia, výskum, vývoj, podnikanie; (6) Demokratické hodnoty a médiá; (7) Sociálny rozvoj.

Fondy EHP a Nórska: Slovenská republika je od roku 2004 príjemcom podpory z Nórskeho finančného mechanizmu (EEA grants), ktorý doteraz zafinancoval podporu pre projekty v hodnote 263 mil. Eur. V rokoch 2014-2021 boli sumou približne 113 mil. Eur podporené projekty zamerané na oblasť kultúry, občianskej spoločnosti, dobrej správy vecí verejných, základných práv a slobôd a ďalej na oblasť životného prostredia, energetiky, zmeny klímy a nízkouhlíkového hospodárstva. V nasledujúcom období do roku 2027 je možné opätovne počítať s týmito fondmi.

EPC financovanie: Hlavným predmetom energetických služieb so zaručeným výsledkom (Energy Performance Contracting – EPC) je návrh, projektovanie a realizácia investičných úsporných opatrení v existujúcej budove, areáli alebo inej prevádzkovej jednotke vrátane energetického manažmentu. Investičné náklady hradí dodávateľ, úsporné opatrenia sú niekoľko rokov splácané z dosiahnutých úspor. Pre celý projekt je len jeden dodávateľ (poskytovateľ energetických služieb/ESCO), ktorý na seba berie väčšinu finančných aj technických rizík. Metóda EPC je všeobecne vhodná pre objekty s vysokou spotrebou energie a s horšou energetickou účinnosťou. Výhody tejto metódy financovania sú: záruka úspešnosti projektu, dlhodobo dosahované zníženie spotreby energie, jeden dodávateľ, rovnaká motivácia dodávateľa i zákazníka, možnosť zaistenia financovania projektu, zlepšenie kvality pracovného a životného prostredia. Táto metóda je predovšetkým vhodná pre štátne inštitúcie a organizácie, pre kraje, mestá, obce a ich príspevkové organizácie.

Modernizačný fond: Hlavným cieľom je podporiť členské štáty EÚ modernizáciou a dekarbonizáciou ich energetických systémov. Fond podporuje projekty, ktoré pomôžu splniť ciele pre znižovanie emisií skleníkových plynov, zvyšovanie energetickej účinnosti a rozvoj obnoviteľných zdrojov energie. Podpora z fondu doplní financie z Programu Slovensko tak, aby sa neprekrývali, a zároveň aby bola podpora prístupná čo najširšiemu okruhu žiadateľov a ich technologickým riešeniam.

ZOZNAM SKRATIEK

SR	Slovenská republika	OOOR Región	Oblasťná organizácia cestovného ruchu Región Liptov
ČR	Česká republika	SPODaSK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
PL	Poľská republika	SŠ	Stredná škola
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj	V4	Neformálne združenie krajín Poľsko, Slovensko, Česká republika a Maďarsko
ZASK	Žilinský samosprávny kraj	VÚC	Vyšší územný celok
MDaV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky	ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky	ZŠ	Základná škola
MPRV	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky	ZUŠ	Základná umelecká škola
MPSVaR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	I.tr.	Cesta I. triedy
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky	a i.	a iné
PPA	Poľnohospodárska platobná agentúra	a pod.	a podobne
SK8	Spolupráca 8 krajov	a. s.	Akiová spoločnosť
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky	atď.	a tak ďalej
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky	BRO	Biologicky rozložiteľný odpad
REGOB	Register obyvateľov Slovenskej republiky	BV	Bežné výdavky
RÚSS Žilina	Regionálny úrad školskej správy v Žiline	CD	Cestná doprava
UPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny	CIZS	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti
CVČ	Centrum voľného času	CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
CVTI	Centrum vedeckých a technických informácií	CO	Civilná ochrana
EK	Európska komisia	CO ₂	Oxid uhličitý
EÚ	Európska únia	CR	Cestovný ruch
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	ČOV	Čistička odpadových vôd
IoT	Internet vecí	D1	Diaľnica, súčasť vetvy „A“, 5. paneurópskeho koridoru a európskych ciest E50
ISEMI	Inštitút pre medzinárodnú bezpečnosť a krízové riadenie	DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny	EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
KPÚ	Krajský pamiatkový úrad	EHP	Európsky hospodársky priestor
MAS	Miestna akčná skupina	EMAS	Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit
MŠ	Materská škola	ENRAF	Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond
ODI	Okresný dopravný inšpektorát		

EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	MA 21	Miestna agenda 21
EPC	Energy Performance Contracting	MAD	Mestská autobusová doprava
ESF+	Európsky sociálny fond	MHD	Mestská hromadná doprava
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	mil.	Milión
EVVO	Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета	mld.	Miliarda
EUI	European Urban Initiative	MRK	Marginalizovaná rómska komunita
EZ	Environmentálna záťaž	MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
CEF	Connecting Europe Facility	NDS	Národná diaľničná spoločnosť
Eur	Euro – spoločná európska mena	NP	Národný park
EVVO	Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета	NKP	Národná kultúrna pamiatka
EZ	Environmentálne záťaže	NPP	Nepoľnohospodárska pôda
FO	Fyzická osoba	NUTS III	Územná jednotka na úrovni VÚC
FO	Finančné operácie	OKEČ	Odvetvie klasifikácie ekonomických činností
FST	Fond na spravodlivú transformáciu	OP	Operačný program
GIS	Geografický informačný systém	ORKO	Oblasť riadenia kvality ovzdušia
ha	hektár	OŠK	Obecný športový klub
HBV	Hromadná bytová výstavba	OZ	Občianske združenie
CHKO	Chránená krajinná oblasť	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
CHVÚ	Chránené vtáčie územie	PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
IBV	Individuálna bytová výstavba	UMR Liptov	Územie udržateľného mestského rozvoja Ružomberok – Liptovský Mikuláš
ID	Integrovaná doprava	PP	Poľnohospodárska pôda
IDS	Integrovaný dopravný systém	PO	Právnická osoba
IKT	Informačne a komunikačné technológie	PRV	Program rozvoja vidieka
IROP	Integrovaný regionálny operačný program	PUM	Plán udržateľnej mobility
IS	Informačné systémy	RIC	Regionálne inovačné centrum
ISO	Systém riadenia kvality podľa Medzinárodnej organizácie pre štandardizáciu	RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
IÚI	Integrované územné investície	RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
IÚS	Integrovaná územná stratégia	SEAP	Akčný plán v oblasti udržateľnej energetiky
IZS	Integrovaný záchranný systém	SECAP	Akčný plán v oblasti udržateľnej energetiky a klímy
KF	Kohézny fond	SODB2021	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021
KO	Komunálny odpad	SPP	Slovenský plynárenský priemysel
KV	Kapitálové výdavky	s. r. o.	Spoločnosť s ručením obmedzeným
LED	Svetlo vyžarujúca dióda (skratka z anglického light-emitting diode)	SSE	Stredoslovenská energetika

SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba	UMR	Územie udržateľného mestského rozvoja
tis.	Tisíc	VOD	Verejná osobná doprava
TKO	Tuhý komunálny odpad	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
TV	Televízia	V4	Krajiny Vyšehradskej spolupráce
TEN-T	Transeurópska dopravná sieť	ZŤP	Osoba zdravotne ťažko postihnutá
ÚPN	Územný plán	ZRPŠ	Združenie rodičov a priateľov školy

ZOZNAM VÝCHODISKOVÝCH DOKUMENTOV

- ❖ Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021-2027
- ❖ Program Slovensko 2021-2027
- ❖ Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR) 2014-2030
- ❖ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2022-2030
- ❖ Integrovaná územná stratégia UMR Liptov na roky 2023 - 2023
- ❖ Stratégia CLLD 2014 - 2020 pre územie MAS Dolný Liptov
- ❖ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hubová na roky 2016-2020

PRÍLOHY

PRÍLOHA 1

ZÁSOBNÍK PROJEKTOV A AKČNÝ PLÁN OBCE HUBOVÁ PRE OBDOBIE 2023 - 2030

Príloha 1 Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hubová na roky 2023 - 2030

ZÁSOBNÍK PROJEKTOV a AKČNÝ PLÁN obce Liptovská Teplá pre obdobie 2023 - 2030

Odhadovaná potreba finančných zdrojov:

2 512 000,00 €

p. č.	Názov projektového zámery	Žiadateľ	Rozpočet projektu v EUR	STAV PRÍPRAVY				Odhad obdobia realizácie				Poznámka
				Projektová dokumentácia	Stavebné povolenie	Verejné obstarávanie	Odhad nákladov na prípravu projektu	12	11	13	Opatrenie PHSR obce	
								2023 - 2026	2026 - 2030	2023 - 2030		
1	Zberný dvor - vybudovanie	Obec Hubová	390 000 €	áno	nie	nie		x			3.3.1	
2	Rekonštrukcia budovy starej školy	Obec Hubová	660 000 €	áno	áno	nie		x			3.6.1	
3	Rozšírenie verejného osvetlenia ul. Mokrad' Hôrky	Obec Hubová	70 000 €	áno	nie	nie		x			3.5.2	
4	Rozšírenie kanalizácie ul. Hôrky	Vodárenská spoločnosť Ružomberok		áno	nie	nie		x			1.1.3	
5	Rekonštrukcia významnej časti miestnych komunikácií	Obec Hubová	150 000 €					x			3.4.1	
6	Dokončenie interiéru požiarnej zbrojnice	Obec Hubová	70 000 €					x			3.9.1	
7	Regulácia potokov ul. Mokrad' a dokončiť Hôrky	Obec Hubová	110 000 €						x		1.1.3	
8	Nákup vybavenie pre hasičov	Obec Hubová	42 000 €					x			3.9.1	
9	Vybudovanie oddychového areálu s prístreškom pri futbalovom ihrisku	Obec Hubová	67 000 €							x	1.4.1	
10	Rekonštrukcia futbalového ihriska, šatní, tribúny	Obec Hubová	135 000 €					x			1.4.2	
11	Rozšírenie verejného osvetlenia na nezastavaných častiach obce	Obec Hubová						x			3.5.2	
12	Rozšírenie vodovodu a kanalizácie na nezastavaných častiach obce	Obec Hubová	68 000 €							x	1.1.3	
13	Predĺženie paralelnej miestnej komunikácie pozdĺž hlavnej cesty	Obec Hubová	55 000 €						x		3.4.1	
14	Rekonštrukcia a vybudovanie nových chodníkov	Obec Hubová	75 000 €						x		3.4.1	
15	Vybudovanie cyklochodníka	Obec Hubová	25 000 €						x		3.4.3	
16	Rekonštrukcia obecného rozhlasu a vybudovanie obecného rozhlasu v neobývaných častiach obce	Obec Hubová	30 000 €						x		4.1.5	
17	Vybudovanie oddychovej zóny v oblasti Sihot'	Obec Hubová	45 000 €							x	3.1.2	
18	Rekonštrukcia súčasných 2 sýpok a dobudovanie 2 pôvodných sýpok	Obec Hubová	178 000 €						x		1.2.1	
19	Modernizácia vybavenia MŠ a ZŠ	Obec Hubová	45 000 €					x			3.6.1	
20	Modernizácia vybavenie OÚ	Obec Hubová	18 000 €						x		4.1.3	
21	Vybudovanie kuchyne v budove pôvodnej pošty	Obec Hubová	64 000 €							x	3.7.1	
22	Vytvorenie námestia pre kostolom	Obec Hubová	28 000 €							x	3.1.2	
23	Vysporiadanie pozemkov v obci	Obec Hubová	21 000 €							x	4.1.2	
24	Dobudovanie chodníkov na cintoríne	Obec Hubová	22 000 €						x		3.1.2	

p. č.	Názov projektového zámery	Žiadateľ	Rozpočet projektu v EUR	STAV PRÍPRAVY			Odhad obdobia realizácie				Poznámka
				Projektová dokumentácia	Stavebné povolenie	Verejné obstarávanie	12 projektov	11 projektov	13 projektov	Opatrenie PHSR obce	
				áno/nie	áno/nie	áno/nie	2023 - 2026	2026 - 2030	2023 - 2030		
25	Vybudovanie urnového hája	Obec Hubová							x	3.1.2	
26	Výmen akcií na dome smútku	Obec Hubová						x		3.5.2	
27	Zapájanie obyvateľov do kultúrneho a pospoločenského života	Obec Hubová	15 000 €						x	1.2.3	
28	Vybudovanie podkrovnej miestnosti pre folkloristov a mládežníkov	Obec Hubová	20 000 €				x			1.2.2	
29	Vybudovanie komunitného centra	Obec Hubová	85 000 €					x		3.7.4	
30	Vybavenie interiéru pre klub dôchodcov	Obec Hubová	24 000 €					x		3.7.2	
31	Dobudovanie ubytovacích kapacít nad šatňami TJ pre turistov	Obec Hubová							x	2.4.2	
32	Vozidlo na zimnú aj letnú údržbu obce a údržbu cyklochodníkov a chodníkov pre peších	Obec Hubová					x			3.1.2	
33	Výstavba tradičnej štvordomej drevenice (torzo) na kultúrne podujatia	Obec Hubová							x	1.2.3	
34	Podpora rozvoja podnikania v obci	Obec Hubová							x	2.3.1	
35	Podpora a rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva v obci	Obec Hubová							x	2.3.1	
36	Výstavba budovy v obci z materiálov z technického kope	Obec Hubová							x	3.5.2	

PRÍLOHA 2

TYPOVÉ AKTIVITY PRE JEDNOTLIVÉ OPATRENIA PHSR OBCE HUBOVÁ NA ROKY 2023 - 2030

PRIORITA 1: Plné využitie miestneho potenciálu

Strategický cieľ 1: Vytvárať podmienky pre ochranu a zlepšovanie prírodných zdrojov, zhodnocovanie kultúrne - historického dedičstva, pre všestranný rozvoj talentu detí a mládeže a aktívne športové vyžitie obyvateľov obce.

Špecifický cieľ 1.1

Zabezpečovať ochranu a zlepšovať kvalitu prírodných zdrojov (ovzdušia, pôdy, lesov, biodiverzity, vody a prírodných ekosystémov)

Opatrenie	Typové aktivity
1.1.1 Prispievať k ochrane ovzdušia, lesov a poľnohospodárskej pôdy	<ul style="list-style-type: none"> ❖ využívať metodickú podporu a koordináciu v oblasti mitigačných opatrení s cieľom znižovania produkcie skleníkových plynov v sídlach (nízkouhlíková stratégia Žilinského kraja, podpora tvorby SECAP, komunitnej energetiky a i.) a zabezpečovať komplexné riešenia na znižovanie emisií oxidu uhličitého a ďalších skleníkových plynov do roku 2030, ❖ zaviesť a udržiavať systém monitorovania kvality ovzdušia a o výsledkoch monitorovania pravidelne informovať obyvateľov, ❖ spolupracovať na zlepšovaní kvality ovzdušia v oblastiach s riadenou kvalitou ovzdušia s využitím medzinárodných a národných projektov (napríklad program LIFE), ❖ podporovať výmeny kotlov na tuhé palivo v domácnostiach vrátane podpory sociálne slabších obyvateľov, ktorí nedosiahnu na štandardné podmienky financovania výmeny kotlov, ❖ spracovať a implementovať Nízkouhlíkovú stratégiu obce a podporovať princípy prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, ❖ podporovať zriaďovanie nízkoemisných a bezemisných zón v obci a v rekreačnom území, ❖ podporovať reštrikcie voči osobným automobilom so spaľovacím motorom v nízkoemisných zónach, ❖ podporovať zriadenie obytných zón s upraveným dopravným režimom (napr. trendových Zón 30), ❖ podporovať dopravnú obsluhu zón nízkoemisnou a bezemisnou dopravou, ❖ podporovať nízkoemisné a bezemisné dopravné riešenia na území národných parkov a lokalít európsky a svetovo významného kultúrneho a prírodného dedičstva, ❖ zabezpečovať výsadbu a regeneráciu izolačnej zelene oddelujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov, ❖ podporovať budovanie protihlukových stien a bariér a realizáciu protihlukovej výsadby, ❖ koordinovať riadenie svetelnej signalizácie na križovatkách ako tzv. "zelené vlny", ❖ identifikovať a využívať možnosti zachytávania uhlíka s dôrazom na prírode blízke opatrenia (ochrana rozsiahlejších starých lesov, mokradí a pod.), ❖ pri aktualizácii alebo vypracovaní strategických dokumentov vrátane územných plánov prioritizovať ochranu lesov a poľnohospodárskej pôdy do záväznej časti územných plánov miest a obcí v regióne, ❖ zabezpečiť ochranu a udržateľnú obnovu lesa podľa podmienok biotopov, prírodného drevinového zloženia, multifunkčného využitia, vhodného manažmentu a očakávaných dopadov zmeny klímy, ❖ v lesnom prostredí realizovať protierózne, vodozadržné, brehoochranné a podobné opatrenia,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabezpečiť ochranu poľnohospodárskej pôdy pred zástavbou, nevhodnou urbanizáciou a infraštruktúrou ako skladovacie priestory, dopravné stavby a i., ❖ zabrániť vysychaniu poľnohospodárskej pôdy a podporovať napr. zakladanie remízok v poľnohospodárskej krajine, ❖ zmierniť povrchový odtok vytváraním vsakovacích území na poľnohospodárskych plochách agrotechnickými opatreniami, ❖ participovať na spoločných projektoch so zapojením partnerov z krajov, univerzít, mimovládnych organizácií, podnikov i verejnosti.
1.1.2	Podporovať zastavenie poklesu biodiverzity, strát biotopov, poškodzovania ekosystémov a degradácie krajiny	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabrániť ďalšiemu zhoršeniu stavu zachovania významných druhov a stratám prioritných a inak významných biotopov, ❖ participatívne vypracovať Integrovaný plán obnovy udržateľnej krajiny a zabrániť ďalšiemu narušovaniu charakteristického rázu liptovskej krajiny, ❖ realizovať analýzu problémov, bariér a príležitostí pre integrovaný systém spoločného spravovania prírody a krajiny z pohľadu vlastníkov, správcov a užívateľov územia a ich záujmových skupín, ❖ navrhnúť systém pravidelného komplexného monitorovania udržateľnosti územia – prírody, krajiny a ekosystémových služieb, ❖ podporovať tvorbu prirodzených krajinných prvkov, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, ❖ metodicky podporovať územný rozvoj samospráv (územný plán obce, zmeny a doplnky územných plánov, územné plány zón ai. v zmysle integrovaného manažmentu krajiny vrátane podpory vytvárania krajinnno-ekologických plánov, ❖ obnovovať najcennejšie časti prírodného dedičstva (druhových populácií, biotopov, segmentov krajiny), ❖ zabezpečiť ochranu krajiny pred šírením invázných a nepôvodných druhov a zabezpečiť odstraňovanie invázných druhov rastlín, ❖ zlepšiť spoluprácu so ŠOP SR a správami národných parkov s cieľom zlepšiť manažment chránených území prostredníctvom rád národných parkov vrátane urýchlenia prijatia zonácií národných parkov.
1.1.3	Podporovať ochranu vôd, zásobovanie pitnou vodou a čistenia odpadových vôd	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spracovať, zverejniť a implementovať koncepciu ochrany, zadržiavania a využívania vôd, ❖ spracovať projekt revitalizácie vodných tokov na území sídiel a ich bezprostredného okolia, ❖ zabezpečiť vypracovanie projektových dokumentácií pre územia ohrozené povodňami, ❖ zrealizovať protipovodňové opatrenia, ❖ zabezpečiť ochranu existujúcich zdrojov povrchových a podzemných vôd, ❖ rekonštruovať a intenzifikovať existujúce vodárenské zdroje podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu, ❖ podporovať budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd, ❖ zabezpečovať zvýšenie retencie vody v území, ❖ zvýšiť podiel zásobovania obyvateľstva pitnou vodou verejnými vodovodmi na základe výsledkov analýzy zásobovania pitnou vodou a zistenia kapacity existujúcich vodojemov, ❖ podporovať výstavbu, rekonštrukciu a údržbu verejnej vodárenskej infraštruktúry (riešenie zásobovania pitnou vodou, riešenie čistenia komunálnych odpadových vôd v oblastiach s nízkym podielom odkanalizovania), ❖ zavádzať alternatívny spôsob nakladania s odpadovými vodami tam, kde nie je vybudovaná kanalizačná sieť (domové čističky odpadových vôd).
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu s čistením odpadových vôd ❖ Podiel poľnohospodárskej pôdy s ekologickým hospodárením
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Napojenosť % obyvateľstva z celkového počtu domácností a iných objektov napojených na infraštruktúru pre zásobovanie pitnou vodou ❖ Oblasť riadenia kvality ovzdušia – ORKO ❖ Monitoring kvality ovzdušia ovplyvnenej dopravou (lokálne znečistenie ovzdušia merané na monitorovacích staniciach v regióne Liptov)

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Emisie znečisťujúcich látok do ovzdušia ❖ Vypracovaný integrovaný plán obnovy udržateľnej krajiny s osobitným cieľom zachovania charakteristického rázu lipovskej krajiny ❖ Vypracovaný projekt revitalizácie vodných tokov na území sídiel a ich bezprostredného okolia ❖ Podiel vodných útvarov v dobrom stave ❖ Priemerná ročná koncentrácia znečisťujúcej látky NO₂ v ovzduší v mikrogramoch na meter kubický (µg/m³) ❖ Priemerná ročná koncentrácia znečisťujúcej látky PM 2,5 v ovzduší v mikrogramoch na meter kubický (µg/m³)
--	---

Špecifický cieľ 1.2

Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo, rozvíjať živú kultúru a uchovávať tradície

Opatrenie	Typové aktivity
1.2.1 Podporovať citlivú obnovu a renováciu kultúrnych pamiatok a miestnych pamätihodností v obci	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spolupracovať s odborníkmi na urbanizmus, architektúru, záchranu tradičnej architektúry a obnovu krajiny a dosiahnuť súlad miestne jedinečných hodnôt krajiny s urbanizovaným územím so zámerom podporovať lokálny „genius loci“, ❖ vypracovať a pravidelne aktualizovať zoznam miestnych pamätihodností v obci, ❖ zmapovať aktuálny stav kultúrnych pamiatok a pamätihodností na území obce vrátane sakrálnych, technických a vojenských pamiatok a označiť ich aj s využitím digitálnych technológií, ❖ obnovovať, rekonštruovať a revitalizovať pamiatkové objekty a miestne pamätihodnosti vo vlastníctve štátu, samosprávy, cirkvi, neziskového a súkromného sektora a iných, s možnosťou ich využitia na kultúrno-spoločenské a osvetové účely, pamätné izby, poskytovanie zážitkových foriem vzdelávania a kultúrneho turizmu, atraktívne trávenie voľného času, a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia, ❖ renovovať, kreatívne zhodnocovať a oživovať nevyužívanú infraštruktúru a rôzne zanedbané objekty a areály v obci (vrátane domov) a využívať ich na rôzne kultúrne, komunitné i podnikateľské účely a aktivity, ❖ budovať priestory na umelecké rezidencie a prezentačné aktivity, ❖ obnovovať a udržiavať hroby a náhrobky významných osobností a dejateľov na miestnom cintoríne.
1.2.2 Podporovať rozvoj kultúrnych spolkov a združení na území obce	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať kultúrne iniciatívy a činnosť miestnych spolkov aj ako spôsob podpory miestneho podnikania v kultúre a budovať verejne zdieľanú kultúrnu infraštruktúru, ❖ vytvárať podmienky pre technologické a netechnologické inovácie v kultúre, ❖ zriaďovať moderné pamätné izby a lokálne múzeá postavené na jedinečnostiach miesta a interpretujúce identitu interaktívnou formou, ❖ vytvoriť podmienky pre lepšiu spoluprácu miestnych a regionálnych kultúrnych operátorov v odlišnej zriaďovateľskej pôsobnosti a rozšíriť možnosti ich vzájomnej propagácie, ❖ klásť dôraz na rozvoj ľudských zdrojov v kultúrnych spolkoch a združeniach vrátane ich ďalšieho vzdelávania, ❖ podporovať aktivity kultúrnych spolkov a združení zapájaním do regionálnych, nadregionálnych a cezhraničných projektov zameraných na výmenu skúseností a zviditeľňovania produktov a služieb kreatívnej tvorby.
1.2.3 Zhodnocovať a oživovať kultúrne dedičstvo podporou činnosti tradičných kultúrnych inštitúcií a prostredníctvom kultúrneho turizmu	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zlepšiť dostupnosť kultúry pre širokú verejnosť, osobitne pre obyvateľov mimo hlavného centra a pre ľudí so zdravotným postihnutím. ❖ zbierať predmety a miestne príbehy o ľuďoch a miestach, vrátane legiend a oživovať ich prostredníctvom interpretácie a zážitkov v kultúrnom turizme, ❖ podporovať živú kultúru ako súčasť posilňovania identity, miestnej ekonomiky a mobilizácie potenciálu záujmových komunit, ❖ zavádzať digitalizáciu do prezentácie a interpretácie kultúrneho dedičstva s využitím moderných inovatívnych prístupov a technológií, a tým podporovať nové a inovatívne formy poskytovania kultúrnych zážitkov,

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ budovať zážitkové a náučné chodníky o miestnej histórii a osobnostiach pre všetky vekové kategórie, ❖ sprístupňovať históriu a podporovať tradície regiónu formou tematických interaktívnych aktivít s využitím multimedialných prezentácií a moderných interpretačných technológií tak, aby sa stali súčasťou ponuky kultúrneho turizmu, ❖ zabezpečiť medziodvetvovú spoluprácu a prepájať živú kultúru s komunitným životom a produktami cestovného ruchu, ❖ zachraňovať, vhodne využívať a rozvíjať jedinečné oblasti miestnej kultúry ako súčasť identity územia a miestnej ekonomiky, ❖ podporiť prezentáciu a predaj dizajnových, remeselných a tradičných výrobkov na jednom mieste, ❖ rekonštruovať a modernizovať budovy a vybavenie tradičných domov kultúry (kultúrnych domov) vrátane obstarania modernej audiovizuálnej techniky a vybavenia súvisiaceho s organizáciou podujatí aj vo vonkajšom priestore, ❖ debarierizovať a modernizovať miestne expozície s využitím najmodernejších trendov a techniky vrátane ich sprístupnenia obyvateľom a návštevníkom s rôznym zdravotným postihnutím, ❖ podporovať odborný zber, vystavenie prípadne úschovu zbierkových predmetov do pamätných izieb a miestnych múzeí a digitalizáciu tohto zbierkového fondu, ❖ podporovať prezentáciu zbierkových predmetov a výsledkov vedecko-výskumnej činnosti modernou interaktívnou formou prostredníctvom múzejnej pedagogiky, ❖ zavádzať technologické, procesné a sociálne inovácie do riadenia tradičných kultúrnych inštitúcií vrátane SMART riešení, ❖ podporiť vznik zdieľaného audiovizuálneho archívu v regióne (pre múzejné inštitúcie, knižnice a pod.), ❖ podporovať činnosť miestnych divadelných súborov, folklórnych súborov, tanečných a hudobných zoskupení, umeleckých spolkov atď., ❖ podporovať tradičné a etablované podujatia regionálneho, nadregionálneho a národného významu, ❖ podporovať vydávanie hudobných nosičov s tradičnou hudbou a odborných monografií, ❖ podieľať sa na modernizácii obecných knižníc a obnove knižného fondu s cieľom zvyšovania čitateľskej gramotnosti u detí a mládeže a zvyšovania záujmu o literatúru a písanie.
--	--

Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet podporených projektov na záchranu a obnovu kultúrneho dedičstva ročne ❖ Výdavky samosprávy na kultúru na obyvateľa v eurách ročne
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet podporených projektov na záchranu a rozvoj tradičnej ľudovej kultúry ❖ Percento respondentov spokojných s kvalitou a dostupnosťou ponuky kultúrnych organizácií ❖ Percento kapitálových a bežných výdavkov obecného rozpočtu investovaných do kultúrnych pamiatok vo vlastníctve samosprávy ❖ Počet návštevníkov vybraných kultúrnych zariadení v regióne Liptov za rok

Špecifický cieľ 1.3	
Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	
Opatrenie	Typové aktivity
1.3.1 Podporovať kultúrne a športové voľnočasové aktivity detí a mládeže prostredníctvom škôl, záujmových klubov a združení	<ul style="list-style-type: none"> ❖ budovať a rekonštruovať odborné učebne na voľnočasové aktivity na ZŠ a skvalitňovať materiálno-technické vybavenie, ❖ podporovať rozvoj hudobných, tanečných, rytmických, dramatických a estetických činností zameraných na zmysluplné využívanie voľného času detí a mládeže, ❖ zapájať deti predškolského veku do umeleckých činností ZŠ, diagnostikovať ich motorické, výtvarné a rytmické schopnosti a navrhnúť ich následný rozvoj, ❖ zapájať deti predškolského veku do činnosti športových klubov, diagnostikovať ich pohybové schopnosti a navrhnúť ich následný rozvoj,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabezpečiť poradenstvo pre rodičov pri rozhodovaní o ďalšom štúdiu detí s umeleckým a športovým zameraním, ❖ zlepšiť informovanosť žiakov, rodičov, pedagógov a verejnosti o kultúrno-umeleckých a športových aktivitách detí a mládeže, ❖ implementovať pilotné aktivity a projekty v oblasti podpory mladých kreatívnych a športových talentov a nadania, ❖ revitalizovať areály základných a stredných škôl pre systematickú športovú činnosť na školách, voľnočasové aktivity CVČ, v športových kluboch, prípadne záujmových združeniach, ❖ budovať a revitalizovať indoorové a outdoorové športové zariadenia a telocvične pre deti a mládež s možnosťou celoročnej prevádzky, ❖ skvalitňovať materiálno-technické vybavenie športových zariadení a telocviční, ❖ sprístupniť športoviská a športové areály pre všetky cieľové skupiny obyvateľov, t. j. nielen pre miestne športové organizácie a športovcov, ale aj širokej verejnosti vrátane seniorov a obyvateľov so zdravotným postihnutím.
1.3.2	Podporovať mládežnícke projekty, združovanie mladých a ich zapájanie do dobrovoľníckych aktivít	<ul style="list-style-type: none"> ❖ posilňovať miestne iniciatívy, dobrovoľnícke aktivity a inštitucionálne rámce prostredníctvom programov verejnej správy pre prácu s mládežou (napr. Rada mládeže, mládežnícke parlamenty, kluby mládeže ai.), ❖ obnoviť a udržiavať neformálne stretávanie sa a prácu mládeže v obci, ❖ podporovať činnosť a vybrané projekty mladých, ktoré ich motivujú k stretávaniu sa a k spoločným verejnoprospešným aktivitám v spolupráci s vysokými školami, odbornými organizáciami štátnej správy, miestnymi samosprávami a tretím sektorom, ❖ podporovať zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, ❖ stimulovať mladých k medzinárodnej mobilite aj prostredníctvom programov EÚ, ❖ integrovať aj vylúčené komunity mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunít, ❖ podporovať spoločné programy cezhraničnej a medzinárodnej výmeny a vzdelávania pre študentov a učiteľov v sektore vzdelávacích inštitúcií profesijnej a odbornej prípravy, ❖ zlepšiť informovanosť pedagógov, rodičov a verejnosti o aktivitách mládeže, ❖ podieľať sa na vypracovaní medzisektorovej koncepcie systémovej práce s mládežou a podpory mladých ľudí ako súčasť stabilizácie sociálneho kapitálu a vytvárania atraktivity územia pre mladých ľudí v rôznych fázach života (napr. vzdelávanie, kariérne poradenstvo, podpora podnikania, prvá práca, podpora zakladania rodín – dostupné bývanie a verejné služby pre mladé rodiny, komunitné aktivity, dobrovoľníctvo atď.).
Kľúčové indikátory úspechu		
	Povinné	❖ Zrealizované aktivity a projekty pre rozvoj kreativity a talentu detí a mládeže ročne
	Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet pilotných aktivít a projektov v oblasti podpory mladých umeleckých a športových talentov ❖ Miera spokojnosti žiakov, rodičov, pedagógov a verejnosti s rozsahom informovanosti o umelecko - kultúrnych a športových aktivitách detí a mládeže

Špecifický cieľ 1.4

Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie všetkých občanov obce

Opatrenie	Typové aktivity
1.4.1 Podporovať šport ako súčasť zdravého životného štýlu bez ohľadu na vek	<ul style="list-style-type: none"> ❖ organizovať športové podujatia zamerané na rozvoj telesných a pohybových zručností pre laickú verejnosť pod dohľadom športových profesionálov, ❖ zlepšiť informovanosť širokej verejnosti o organizácii športových podujatí v regióne, ❖ podporovať prevádzku a činnosti športových klubov a združení zo strany samosprávy pre prioritné športy v obci a pre ostatné organizované športy vrátane športov vyhľadávaných mladými ľuďmi,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať programy celoživotného a neformálneho vzdelávania športových profesionálov, ❖ odborne monitorovať športové danosti detí a mládeže v záujme efektívnej práce s ich talentom a zlepšovanie zdravia mladej generácie, ❖ vytvárať podmienky pre podporu organizovania športových podujatí regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu v záujme zvyšovania záujmu o šport u verejnosti a podpory návštevnosti regiónu, ❖ systematicky podporovať účasť reprezentantov obce na športových podujatiach regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu, ❖ podporovať projektové partnerstvá na úrovni regiónu v podpore športového manažmentu a rozvoja športových talentov.
1.4.2	Efektívne budovať, renovovať a modernizovať športovú infraštruktúru a jej vybavenie	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať budovanie, modernizáciu, obnovu a údržbu športových areálov a športovísk pre amatérsky a profesionálny šport v obci vrátane ich vybavenia, ❖ podporovať budovanie moderných, funkčných a bezpečných atletických areálov, ktoré bude zodpovedať požiadavkám pre usporiadanie štandardizovaných atletických disciplín, ❖ podporovať budovanie moderných multišportových hál na všestranný rozvoj pohybu pre všetky vekové kategórie, vrátane moderných športovísk ako napríklad trampolíny, pump track, moderný skatepark a i., ❖ rekonštruovať, modernizovať a dovybaviť školské telocvične a športové areály škôl, vnútorné a vonkajšie športoviská vo vlastníctve samosprávy podľa požiadaviek športových klubov tak, aby sa jednotlivé športoviská vzájomne podporovali, ❖ vypracovať pravidlá a sprístupniť školské športoviská aj laickej verejnosti, ❖ podporovať budovanie a údržbu bežeckých lyžiarskych tratí v zimnom období a legalizovaných cyklotrás a peších turistických trás v letnom období, ktoré prepájajú turisticky významné a vyhľadávané lokality.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		❖ Počet zrekonštruovaných, zmodernizovaných a dovybavených školských telocviční a športových areálov škôl, vnútorných a vonkajších športovísk vo vlastníctve samosprávy ročne
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podiel športovísk a telocviční v areáloch a budovách verejných škôl, ktoré majú otváracie hodiny pre verejnosť ❖ Spokojnosť obyvateľov s dostupnosťou športovej infraštruktúry ❖ Počet športovcov reprezentujúcich obec na športových súťažiach a podujatiach regionálneho, nadregionálneho, národného a medzinárodného významu ročne

PRIORITA 2: Podpora miestnej ekonomiky

Strategický cieľ 2: Stimulovať udržateľný rast miestnej ekonomiky podporou miestneho podnikania a podnikateľských investícií v obci, dobrými pracovnými príležitosťami na trhu práce a posilňovaním rozvoja cestovného ruchu.

Špecifický cieľ 2.1		
Systematicky podporovať investovanie a podnikanie v obci		
Opatrenie	Typové aktivity	
2.1.1 Podporovať aktivity na prospech podnikateľov v obci (podujatia, iniciatívy a pilotné projekty)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zostaviť, zverejniť a priebežne aktualizovať databázu podnikateľských subjektov a ich aktivít, ❖ iniciovať a zaviesť platformu pravidelného stretávania s podnikateľmi a zamestnávateľmi v obci za účelom výmeny informácií, ❖ podporovať začínajúcich podnikateľov v obci, ❖ podporovať flexibilné formy pre riešenie rôznych životných situácií nadaných, talentovaných a podnikavých (ako napr. podpora bývania, mimoškolskej činnosti detí a i.), ❖ podporovať účasť podnikateľov na špecializovaných kontraktčných a prezentačných podujatiach a zabezpečiť zdieľanú propagáciu obce a podnikateľských subjektov, ❖ podporovať odbúravanie byrokratických prekážok podnikania, 	

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ organizovať vzdelávacie podujatia vrátane vzdelávania prostredníctvom nových technológií, ❖ organizovať osvetu na škole a vo verejnosti o možnostiach podnikania a samozamestnania v regióne, ❖ identifikovať a podporovať potenciál podnikateľov pre medzinárodnú spoluprácu a podporovať mobilitu a medzinárodné a cezhraničné spolupráce, ❖ overiť záujem a realizovať školské exkurzie u podnikateľov v obci s cieľom oboznámiť sa s reálnym pracovným prostredím; exkurzie a workshopy pre žiakov základných škôl zamerať na praktické zručnosti.
2.1.2	Revitalizovať nevyužívané verejné budovy a pozemky na nový účel pre podnikateľov a investorov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vypracovať analýzu objektov a pozemkov vo vlastníctve samosprávy s cieľom ich efektívneho využitia a zhodnotenia pre rozvoj podnikateľských aktivít v obci, ❖ vypracovať, zverejniť a priebežne aktualizovať katalóg disponibilných nehnuteľností na podnikanie, ❖ majetkovoprávne vysporiadať nehnuteľnosti, ktoré užíva samospráva a ňou riadené organizácie, ❖ vymedziť a pripraviť nové lokality pre podnikateľské investície (pomoc pri príprave nových území pre investorov), ❖ potenciálnym investorom uľahčiť orientáciu v miestnych podmienkach poskytovaním odborného poradenstva.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		❖ Ekonomická aktivita obyvateľov ročne
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet vzdelávacích podujatí vrátane počtu podujatí pre podnikateľov v obci organizovaných prostredníctvom nových technológií ❖ Počet pilotných projektov spolupráce škôl s podnikateľmi a zamestnávateľmi v záujme zvyšovania kvality odborného vzdelávania a prípravy reflektujúcej potreby trhu práce

Špecifický cieľ 2.2

Udržiavať a vytvárať dobré pracovné príležitosti na trhu práce

Opatrenie	Typové aktivity
2.2.1 Zlepšovať prístup obyvateľov k službám zamestnanosti	<ul style="list-style-type: none"> ❖ participovať na aktivitách ÚPSVaR-u pri zvyšovaní zamestnanosti, ❖ podporovať sprístupnenie informácií o voľných pracovných miestach z databázy ÚPSVaR na verejne prístupnom mieste, ❖ podporovať pracovné poradenstvo a integrované informačné služby vrátane infraštruktúry, ❖ podporovať personalizované služby zamestnanosti a programy "rýchleho nasadenia" služieb zamestnanosti, ❖ podporovať rôzne kombinované formy práce, ❖ zavádzať programy na prechod zo školy do zamestnania, ❖ zapájať neverejných poskytovateľov pri zlepšení prístupu obyvateľov k službám zamestnanosti s dôrazom na odbornú profiláciu klientov ÚPSVaR.
2.2.2 Podporovať vytváranie pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov a pre sociálnu ekonomiku	<ul style="list-style-type: none"> ❖ iniciovať a podporovať vytváranie zdieľaných podnikateľských služieb a infraštruktúry, ❖ iniciovať a podporovať pilotné aktivity a spoločné projekty a iniciatívy v oblasti zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva, ❖ podporovať služby so zameraním na zosúladovanie rodinného a pracovného života s dôrazom na mladé rodiny, ❖ podporovať ekosystém sociálneho podnikania, ❖ podporovať miestne dodávateľsko-odberateľské vzťahy od sociálnych podnikateľov v samospráve aj v podnikateľskom prostredí, ❖ spracovať a aktívne prezentovať príklady dobrej praxe vo vytváraní pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov (napr. so zdravotným postihnutím) a v sociálnom podnikaní.

Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Miera zamestnanosti vyjadrená v % ❖ Miera zamestnanosti vo vekovej skupine 50+
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Miera zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím ❖ Podiel dlhodobo nezamestnaných v celkovom počte nezamestnaných (v %) ❖ Počet realizovaných pilotných aktivít a spoločných projektov a iniciatív v oblasti zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva

Špecifický cieľ 2.3

Udržateľne rozvíjať miestnu ekonomiku a miestne podnikanie podporou ekosystémových služieb

Opatrenie	Typové aktivity
2.3.1 Ekologizovať a udržateľným spôsobom rozvíjať kľúčové odvetvia miestnej ekonomiky (cestovný ruch, agrolesníctvo, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, spracovanie dreva, remeslá a i.)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spracovať návrh vytvárania zdieľanej verejnej infraštruktúry na podporu podnikania v sektoroch miestnej ekonomiky vo vidieckom prostredí, ❖ podporovať nárast podielu miestnych fariem v systéme ekologického poľnohospodárstva a spotreby produktov ekologického poľnohospodárstva, ❖ podporovať revitalizáciu a zachovanie ekologických foriem obhospodarovania pôdy, tradičnej rastlinnej a živočíšnej výroby a produkcie tradičných výrobkov, ❖ zavádzať opatrenia s cieľom zvyšovania biodiverzity a efektivity, podpora welfare prístupu v chove hospodárskych zvierat a v agrolesníctve, ❖ podporovať zavádzanie multifunkčného využitia lesov a transformácie na udržateľné obhospodarovanie a zhodnocovanie ekosystémových služieb lesa u štátnych aj neštátnych vlastníkov lesa, ❖ podporovať revitalizáciu rozmanitej drevovýroby, zvyšovanie zhodnocovania dreva vo výrobkoch dlhodobej spotreby vyšším využívaním dreva v architektúre, stavebníctve, nábytkárstve a pod., ❖ podporovať digitalizáciu v sektore pôdohospodárstva, ako napr. presné poľnohospodárstvo, digitalizácia lesného hospodárstva a ochrany lesov, digitalizácia dodávateľsko-odberateľských vzťahov, využívanie sociálnych médií a pod., ❖ vytvárať podmienky pre stimulovanie vzniku malých miestnych výrobných prevádzok s vhodnými environmentálne priaznivými parametrami, ❖ vytypovať lokality pre umiestnenie obecných tržníc a pravidelne organizovať trhy na predaj miestnych výrobkov, ❖ podporovať vytváranie krátkych dodávateľsko-odberateľských vzťahov v rámci mikroregiónu, miestnych a regionálnych potravinových systémov, potravinovej banky a i., ❖ podporovať regionálnych výrobcov a spracovateľov nákupom technológií a vybavenia prevádzok, ❖ zapojiť samosprávy do vytvárania a zdieľaného manažmentu potravinových reťazcov (napr. stravovacie zariadenia v školských, zdravotníckych a sociálnych zariadeniach) a zavedenie spoločensky zodpovedného a zeleného obstarávania tovarov a služieb s preferenciou spotreby miestnych produktov, programy podpory zdravia obyvateľstva a pod., ❖ vytvárať partnerstvá spolupráce na územnej, sektorovej a medzisektorovej úrovni s inštitúciami vyššieho vzdelávania, vedy a výskumu, nezávislými odborníkmi v oblasti lesníctva, ekológie, spracovania dreva a stavebníctva, potravinárstva, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, regionálneho rozvoja atď.
2.3.2 Zvyšovať podiel udržateľného cestovného ruchu v miestnej ekonomike	<ul style="list-style-type: none"> ❖ navrhnuť model spolupráce aktérov v regióne pri interpretácii hodnôt chránených oblastí vrátane využitia ekosystémových služieb prírodného turizmu, ekoturizmu a ekologickej produkcie pôdohospodárstva pre podporu miestneho rozvoja, ❖ podporovať vybrané podnikateľské aktivity v oblasti agroturizmu, prírodného turizmu a ekoturizmu, ❖ vytvárať a posilňovať modely spolupráce na podporu udržateľného cestovného ruchu v prepojení na ďalšie odvetvia miestnej ekonomiky, ❖ organizovať interpretačné školenia a tréningy pre sprievodcov a zástupcov inštitúcií zapojených do aktivít súvisiacich s ochranou prírodného a kultúrneho dedičstva,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ znižovať negatívne dopady masového cestovného ruchu zvlášť v chránených a prírodne hodnotných územiach zavedením systému monitoringu, regulácie a manažmentu návštevnosti, ❖ zavádzať ekologickú dopravu v exponovaných centrách cestovného ruchu.
2.3.3	Podporovať výrobu a posilňovať predaj výrobkov "vyrobených v obci" na území regiónu Liptov aj mimo neho	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať regionálnych výrobcov a spracovateľov jednotným systémom regionálneho značenia, označovania kvality, pôvodu a originality, ❖ podporovať vytváranie diverzifikovaných predajných kanálov, distribučných a logistických uzlov v regióne aj mimo región Liptov, ❖ realizovať propagáciu domácich podnikateľských subjektov a miestnych výrobkov mimo regiónu, cezhranične a v zahraničí.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		❖ Počet podporených projektov zameraných na rozvoj miestnej ekonomiky ročne
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet novovytvorených miestnych fariem v systéme ekologického poľnohospodárstva a spotreby produktov ekologického poľnohospodárstva ❖ Počet nových malých miestnych výrobných a prevádzok s vhodnými environmentálne priaznivými parametrami ❖ Počet zorganizovaných interpretačných školení a tréningov pre sprievodcov a zástupcov inštitúcií zapojených do aktivít súvisiacich s ochranou prírodného a kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ 2.4		
Aktívne podporovať a posilňovať udržateľný rozvoj cestovného ruchu a systém destinačného manažmentu v regióne Liptov		
Opatrenie	Typové aktivity	
2.4.1	Podporovať tvorbu produktov cestovného ruchu na území obce podľa požiadaviek návštevníkov, súčasných trendov a s ohľadom na celoročnosť	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať tvorbu a inovácie autentických produktov v obci, ktorá umožní rozptýlenie návštevníkov z najfrekventovanejších lokalít do menej navštevovaných miest a poskytne pestrý a hodnotný zážitok, ❖ podporovať zatriktívnenie miest vhodných na nenáročnú turistiku najmä pre rodiny s deťmi, ❖ v spolupráci s partnermi rozširovať ponuku produktov pre rodiny s deťmi a podporovať kultúrne a spoločenské podujatia zamerané aj na detského diváka, ❖ vyvíjať a podporovať turisticky atraktívne podujatia a edukatívne zážitky, ❖ podporovať vytváranie ponuky vidieckeho cestovného ruchu diverzifikáciou podnikania farmárov do nepoľnohospodárskych činností, ❖ podporovať regionálne gastroprodukty a tradičné regionálne výrobky a vytvárať partnerstvá s ich výrobcami, ❖ podporovať tvorbu ucelených tematických produktov založených na využívaní autentického kultúrneho a prírodného dedičstva regiónu.
2.4.2	Systémovo budovať a revitalizovať infraštruktúru cestovného ruchu v obci podľa požiadaviek návštevníkov a súčasných trendov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ pri významnejších investíciách do cestovného ruchu pripravovať vopred komplexné dopadové štúdie a uplatňovať integrované plánovanie, ❖ zapojiť sa do podpory ekologickej dostupnosti turistických bodov záujmu a vybudovať celoročný integrovaný dopravný systém orientovaný na prepravu turistov medzi jednotlivými rekreačnými lokalitami, ❖ podporovať budovanie vyhladkových bodov na zelených trasách (greenways), prírodných náučných chodníkoch, tematických kultúrnych trasách, peších turistických a vychádzkových trasách, ❖ podporovať tvorbu nových tematických prehliadkových trás historickými lokalitami venovaných rôznym oblastiam histórie a súčasnosti, ❖ v spolupráci so štátnymi orgánmi zaviesť program evidencie ubytovaných návštevníkov (napr. e-visitor, prípadne iné), realizovať podporu legálnych ubytovateľov a koordinovaný postup voči nelegálnym ubytovacím zariadeniam, ❖ dobudovať vhodné priestory so zázemím pre organizovanie kultúrnych a spoločenských akcií v obci,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať vybudovanie detských zón a detských mestečiek v blízkosti turistických obcí, ❖ koordinovane zlepšovať prístup ku kultúrnym pamiatkam, prírodným pamiatkam a iným turistickým bodom záujmu (jednotná navigácia, jednotné značenie, hnedé tabule, oddychové zóny, vybavenosť a pod.), ❖ dobudovať nevyhnutnú infraštruktúru cestovného ruchu vrátane doplnkových služieb, akými sú napr. hygienické zariadenia, parkovacie a logistické systémy, doplnková infraštruktúra trás, návštevnícke centrá a pod., ❖ zaviesť jednotné vizuálne štandardy na umiestňovanie vývesných tabúl a označení na fasády historických budov s cieľom eliminovať vizuálny smog, ❖ podporovať budovanie priestorov na poskytovanie vzdelávania a organizovanie seminárov, firemných stretnutí, konferencií a kongresov, ❖ systematicky zveľaďovať a podporovať budovanie stravovacích prevádzok, oddychových miest, infobodov, fotopointov, systémov zberu a triedenia odpadu a hygienického zázemia na najnavštevovanejších turistických bodoch záujmu v obci vrátane tých, ktoré nemajú správcu alebo správca na to sám nestačí.
2.4.3	Aktívne sa zapájať do propagačných a marketingových aktivít združení a organizácií cestovného ruchu v regióne Liptov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zapojiť sa do vytvárania siete jednotných a imidžotvorných miest prvého kontaktu s návštevníkom po regióne (informačné centrá, infobody a informačné terminály, vlakové stanice ai.), ❖ zavádzať moderné inovatívne komunikačné prostriedky do marketingovej komunikácie založené na zbere a analýze marketingových dát, ❖ podporovať vydávanie a distribúciu online aj offline informačný magazín o turistickej ponuke a dianí v regióne určený pre návštevníkov, ❖ podporovať digitalizáciu destinačných služieb a zavádzanie nových technológií na zlepšenie komunikácie s návštevníkom počas jeho pobytu v destinácii (audioguidy, gamifikácia, mobilné aplikácie, e-produkty, chatboty a i.), vrátane digitalizácie interpretácie prírody, kultúry, technických pamiatok, verejných priestranstiev, objektov, ❖ podporovať kreatívne, efektívne a inovatívne kampane pre cieľové návštevnícke segmenty na cieľových trhoch v online prostredí (s využitím crowdsourcing-u, user generated content-u atď.).
2.4.4	Podporovať spoznávanie miestnej histórie a okolia u miestnych obyvateľov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vypracovať a podporovať systém mobility žiakov obecnej ZŠ v rámci regionálnej výchovy po kultúrnych inštitúciách a kultúrnych pamiatkach na Liptove, ❖ zlepšiť informovanosť miestnych obyvateľov o turistickej ponuke v regióne Liptov, ❖ podporiť vernostný systém pre obyvateľov Liptova, ktorý bude motivovať miestnych spoznávať zaujímavosti vlastného regiónu.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		❖ Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach v obci ročne
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet domácich návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v obci ročne ❖ Počet zahraničných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach obce ročne ❖ Počet vybudovaných nových produktov, služieb a atraktivít v obci ročne

PRIORITA 3: Rozvoj miestnych služieb

Strategický cieľ 3: Udržateľne budovať a udržiavať infraštruktúru a vybavenosť pre poskytovanie miestnych služieb samosprávou (udržateľný územný rozvoj a územné plánovanie, adaptácia sídiel na zmenu klímy, udržateľná doprava, energetické a obehové hospodárstvo, sociálne a zdravotné služby, vzdelávanie, bývanie, bezpečnosť) v záujme rastu kvality života miestnych obyvateľov.

Špecifický cieľ 3.1

Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja obce na princípoch participácie verejnosti

Opatrenie	Typové aktivity
3.1.1 Sledovať a aktualizovať územnoplánovacie a rozvojové dokumenty v	❖ aktívne zapájať občanov, odbornú a laickú verejnosť do procesu tvorby a pripomienkovania koncepčných územnoplánovacích podkladov, ako aj dielčích problémov rozvoja jednotlivých zón – lokalít obce,

	<p>súlade s princípmi udržateľného rozvoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vypracovať a pravidelne podľa potrieb aktualizovať územnoplánovacia dokumentáciu obce, doplniť ju o územné plány zón vytypovaných lokalít, Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES) a Miestnu agendu 21 (MA 21), ❖ podieľať sa na spracovaní Plánu udržateľnej mobility (PUM) pre región Liptov vrátane dopravného modelu, ❖ spracovať a aktualizovať Územný generel dopravy ako podklad pre aktualizáciu územného plánu, ❖ urbanisticky doriešiť a zatraktívniť centrum obce a zabezpečiť dobudovanie nových a revitalizáciu existujúcich obecných štvrtí určených na bývanie (osvetlenie, sadové úpravy, zeleň, parkovanie, chodníky, mobiliár, oddychové zóny, čistota a bezpečnosť a i.), ❖ podporovať revitalizáciu a transformáciu starých priemyselných a iných nevyužívaných areálov, ❖ pokračovať vo vysporiadaní pozemkov na projekty vo verejnom záujme a nové obecné štvrte, ❖ spracovať projekt pozemkových úprav.
<p>3.1.2</p>	<p>Podporovať zelené riešenia v urbanizme sídla, architektúre budov, v dizajne verejných plôch a priestranstiev, aj vo voľnej krajine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zvyšovať estetickú hodnotu krajiny prostredníctvom ochrany nosných prvkov estetickej kvality a typického charakteru krajiny, ❖ vypracovať urbanisticko-architektonické štúdie vytypovaných verejných priestranstiev a krajinných celkov s dôrazom na vodozadržné opatrenia, ❖ humanizovať obytné časti (vybudovať oddychové zóny s kompletným mobiliárom a drobnou architektúrou, detské ihriská a občiansku vybavenosť) s ohľadom na riešenie pre znižovanie negatívnych dopadov zmeny klímy, ❖ zabraňovať vizuálnemu smogu a spracovať koncepciu povoľovania reklamných, informačných a propagačných zariadení na území obce, ❖ revitalizovať a udržiavať existujúce zariadenia na detských ihriskách, ❖ revitalizovať a udržiavať verejný mobiliár, ako aj reklamné a informačné prvky na území obce, ❖ vytvárať nové a revitalizovať existujúce oddychové zóny pre verejnosť a podporovať umiestňovanie jednotných prvkov drobnej architektúry v súlade s jednotným Manuálom verejných priestranstiev pri rešpektovaní ekologických zásad, architektonicko-výtvarných, ako aj dopravno-bezpečnostných princípov, ❖ zlepšovať životné prostredie prostredníctvom návrhu malých zelených lokalít v urbanizovanom prostredí (tzv. malá environmentálna architektúra), doplnených o zelenú a modrú infraštruktúru, ❖ zabezpečiť čistotu obce v súlade s harmonogramom zimnej údržby, čistenia ulíc a verejných priestranstiev, ❖ podporovať realizáciu areálov určených na voľný výbeh psov. ❖ podporovať znižovanie emisií CO₂ v oblasti materiálov pre výstavbu, prevádzku, údržbu a odstraňovanie stavieb bytového a nebytového fondu, ❖ spracovať a pravidelne aktualizovať Generel zelene a Koncepciu starostlivosti o verejnú zeleň a dreviny, ❖ vypracovať a realizovať štúdie revitalizácie a údržby parkov a verejných priestranstiev vrátane zón na bývanie s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene, ❖ podporovať rozširovanie, budovanie a revitalizáciu parkov, zón zelene a zelených stien, ❖ zabezpečiť dostatok zelene v sídlach, kvalitné sadovnícke úpravy a pravidelnú údržbu, ❖ podporovať aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ❖ zakladať komunitné záhrady, obecné aleje a ovocné sady.
<p>Kľúčové indikátory úspechu</p>		
<p>Povinné</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vypracovaný a schválený územný plán obce ❖ Plocha verejnej zelene v m² v priamej správe obce 	
<p>Voliteľné</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet vybudovaných oddychových zón s kompletným mobiliárom a drobnou architektúrou s ohľadom na riešenie pre znižovanie negatívnych dopadov zmeny klímy, ❖ Koeficient ekologickej stability krajiny ❖ Vypracovaný Manuál verejných priestranstiev ❖ Počet realizácií zelených ulíc s obnovou stromov alebo s alternatívnou formou zelene 	

Špecifický cieľ 3.2

Podporovať adaptáciu sídla a krajiny na dopady zmeny klímy

Opatrenie	Typové aktivity
3.2.1 Navrhovať a implementovať riešenia predchádzania a eliminácie dopadov zmeny klímy v sídle a v krajine	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podieľať sa na vypracovaní a implementácii Stratégie adaptačných opatrení na zmenu klímy regionálnej a miestnej úrovni vrátane opatrení environmentálnej politiky, ❖ zabezpečiť rozvoj partnerskej spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni v oblasti adaptácie na dopady zmeny klímy, ❖ podporovať environmentálne komunitné aktivity a aktivity záujmových združení mimovládneho sektora, ❖ podporovať cezhraničné a medzinárodné projekty a iniciatívy na riešenie dopadov zmeny klímy na samosprávy, ❖ integrovať princípy a adaptačné riešenia dopadov zmeny klímy do prípravy a realizácie projektov v ďalších oblastiach regionálneho rozvoja.
3.2.2 Podporovať a realizovať zadržiavanie vody v krajine	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať vodozadržné opatrenia a zadržiavanie a opätovné využívanie zrážkovej vody v sídlach, ❖ zavádzať osobitné zberné systémy na odpadovú a dažďovú vodu, úpravy spevnených plôch za účelom zadržiavania vody v teréne, ❖ budovať dažďové nádrže a prečisťovať dažďové vody (ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí), ❖ realizovať aktivity na zníženie dopadov tepelných ostrovov, ❖ zabezpečovať opatrenia na zlepšenie distribúcie vody v krajine a manažment vodných plôch v krajine, ❖ zabezpečovať opatrenia proti deštruktívnemu pôsobeniu vody a sucha a prevencia dopadov extrémnych poveternostných udalostí (zosuvy, rýchle povodne, vietor, obnažovanie substrátu atď.).
3.2.3 Podporovať a rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zvyšovať záujem verejnosti o ochranu a tvorbu životného prostredia, ❖ realizovať rôzne typy zážitkových aktivít pre verejnosť (pre školy, pre rodiny s deťmi, pre dospelých), ❖ využívať metodickú podporu Žilinského kraja podľa koncepcie EVVO Žilinského kraja, podporu miestnej Agendy 21 a podporu environmentálneho manažmentu (napr. EMAS), ❖ podporovať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu (EVVO) na školách a v neformálnom vzdelávaní. ❖ podporovať vzdelávacie aktivity a osvetu propagujúce zásady udržateľného rozvoja, ❖ spolupracovať s externými organizáciami pri environmentálnej výchove a vzdelávaní (napríklad ŠOP SR, mimovládne organizácie, školy a i.) a realizovať spoločné vzdelávacie programy vrátane vybudovania podpory aktivít ekocentier, ❖ využívať možnosti cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce v oblasti environmentálneho manažmentu, inovácií a zapojenia verejnosti do rozhodovania, ❖ dlhodobo a systematicky podporovať informačné kampane v oblastiach, kde sa dá predpokladať nízka miera prijatia riešenia verejnosťou, ako napr. výstavba zariadenia na energetické využitie odpadov, znižovanie ťažby dreva v chránených územiach, odstrel medveďa z dôvodu ohrozenia bezpečnosti civilného obyvateľstva a i..
3.2.4 Zavádzať systém krízového riadenia a včasného varovania v súvislosti s rôznymi ohrozeniami z dôvodu klimatických zmien	<ul style="list-style-type: none"> ❖ navrhnuť, vypracovať a zaviesť systém postupov a opatrení včasného varovania a riešenia krízových situácií s súvislosti s ohrozeniami z dôvodov klimatických zmien, ❖ vypracovať a realizovať vzdelávací program na systém včasného varovania pred hrozbami z dôvodu klimatických zmien, ❖ systém včasného varovania podporiť digitálnymi riešeniami.

Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet projektov adaptačných opatrení ❖ Počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových aktivít environmentálnej výchovy a vzdelávania ročne
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vypracovanie a implementovanie Stratégie adaptačných opatrení na zmenu klímy ❖ Počet partnerov zapojených do partnerskej spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni v oblasti adaptácie na dopady zmeny klímy

Špecifický cieľ 3.3

Zavádzať princípy obehového hospodárstva a cirkulárnej ekonomiky a zlepšovať nakladanie s odpadom

Opatrenie	Typové aktivity
3.3.1 Podporovať predchádzanie vzniku odpadov, opätovné využívanie odpadov a zhodnocovania odpadov v súlade s EÚ legislatívou	<ul style="list-style-type: none"> ❖ viesť informačno-propagačnú kampaň na predchádzanie vzniku odpadu, podporu triedenia odpadu a prípravu na opätovné použitie odpadu, ❖ realizovať osvetové aktivity v oblasti predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov formou podpory domáceho kompostovania, ❖ propagovať a podporovať kompostovanie biologického odpadu v domácnostiach, v stravovacích zariadeniach aj v prevádzkach zariadení cestovného ruchu, ❖ dobudovať, vybaviť technikou a modernizovať miestne kompostárne, ❖ rozšíriť systém zberu organického odpadu, ❖ začleniť zásady obehového hospodárstva do verejného obstarávania samosprávy, ❖ zapájať samosprávu do inovačných projektov v oblasti obehového hospodárstva, ❖ podporovať budovanie siete reuse centier – centier opätovného využitia odpadov. ❖ vykonávať pravidelný monitoring množstva a štruktúry odpadov a zverejňovať jeho výsledky, ❖ spracovať a zaviesť systém odmien a pokút udeľovaných pri kontrole nakladania s odpadom, ❖ spracovať a zaviesť systém množstvového zberu odpadov, ❖ odporovať riešenia zamerané na znižovanie množstva TKO zneškodňovaných na skládkach odpadov a na uzatváranie skládok tuhého komunálneho odpadu (TKO) v regióne, ❖ pravidelne monitorovať kvalitu životného prostredia, spracovať systém zberu informácií o kvalite životného prostredia, čiernych skládkach a podobne, pravidelne informovať občanov o jeho vývoji, ❖ zabezpečiť odstránenie nezákonne uloženého komunálneho odpadu (čiernych skládok), ❖ podporovať zber a triedenie odpadov vrátane modernizácie techniky na manipuláciu s odpadom a budovania zberných dvorov, triediacich liniek na zmesový komunálny odpad a recyklačných liniek, ❖ dovybaviť domácnosti kontajnermi na triedenie komunálneho odpadu v rodinných domoch, ❖ realizovať výstavbu uzamykateľných stojísk pre nádoby na triedenie komunálneho odpadu vrátane siete podzemných a polopodzemných kontajnerov, ❖ zefektívniť systém triedeného zberu odpadu z papiera, skla a plastov v podnikateľskej sfére (verejné inštitúcie, školské zariadenia a i.), ❖ byť aktívni v likvidácii starých environmentálnych záťaží a regenerácii kontaminovaných lokalít.

Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podiel zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky ❖ Množstvo zmesového odpadu a množstvo vytriedeného odpadu v kilogramoch na obyvateľa/rok
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podiel triedenia, recyklácie, energetického zhodnotenia a skládkovania v nakladaní s odpadmi ❖ Množstvo zhodnoteného odpadu kompostovaním odpadu ❖ Počet a rozloha environmentálnych záťaží (EZ) rôzneho stupňa evidovaných v informačnom systéme

Špecifický cieľ 3.4

Podporovať udržateľnú dopravnú mobilitu

Opatrenie	Typové aktivity
<p>3.4.1 Priebežne obnovovať, modernizovať a budovať miestne komunikácie a dopravnú infraštruktúru tak, aby podporovala udržateľný rozvoj sídla</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ priebežne monitorovať stav a kvalitu cestných komunikácií, ❖ podieľať sa na vypracovaní Generelu dopravy sídiel a centier turizmu Liptova, aby bol v súlade s Plánom udržateľnej mobility (PUM) ŽSK a príslušnými dopravno-plánovacími dokumentmi, ❖ podporovať výstavbu diaľnic a rýchlостných ciest v úsekoch uvoľňujúcich miestne komunikácie, ❖ vypracovať a aktualizovať digitálnu technickú evidenciu miestnych komunikácií a peších chodníkov, ❖ koordinovane vypracovať akčný plán údržby a rekonštrukcie cestných komunikácií v spolupráci s Regionálnou správou ciest, Slovenskou správou ciest a Národnou diaľničnou spoločnosťou (NDS), ❖ investične pripraviť a zrealizovať výstavbu miestnych komunikácií, chodníkov a parkovacích miest podľa projektových dokumentácií, ❖ priebežne dobudovať, rekonštruovať a opravovať existujúcu cestnú sieť tak, aby podporovala hospodársky rozvoj obce a zlepšovala priepustnosť cestných komunikácií, ❖ odstraňovať bodové závady a kritické nehodové úseky, ❖ rekonštruovať prieťahy ciest cez obec, sieť chodníkov pre peších a parkovísk, ❖ zavádzať zariadenia Inteligentných dopravných systémov na cestnej sieti a križovatkách, na železničnej sieti, na termináloch, prestupných bodoch a zastávkach Intermodálneho dopravného systému (IDS).
<p>3.4.2 Vytvárať podmienky pre modernizáciu vozového parku, prioritne na alternatívny pohon</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať rozvoj servisnej infraštruktúry pre elektromobilitu vrátane nákupu a umiestňovania nabíjajúcich staníc, ❖ modernizovať vozový park obce (komunálna servisná technika, vozidlá hasičského zboru ai) a podporovať vozidlá na alternatívny pohon, ❖ podporovať rozvoj prímestskej hromadnej dopravy a nekonvenčných autobusov na zavolanie a podporovať autobusy na báze vozidiel s alternatívnym pohonom.
<p>3.4.3 Zvyšovať záujem o nemotorovú cyklistickú dopravu rozširovaním hlavnej a doplnkovej infraštruktúry</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vypracovať, implementovať a aktualizovať komplexné strategické a koncepčné dokumenty vrátane projektovej dokumentácie pre oblasť cyklistickej a nemotorovej dopravy v súlade s koncepčným dokumentom kostrovej siete Žilinského kraja, ❖ podporovať budovanie Vážskej cyklomagistrály, ❖ podporovať, realizovať a udržiavať cyklistické, cyklistické/pešie komunikácie a ich značenie, ❖ zabezpečiť rekonštrukciu, modernizáciu a výstavbu infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (cyklistické komunikácie, doplnková cyklistická infraštruktúra a vybavenosť – chránené parkoviská pre bicykle a parkovacie zariadenia typu Park&Ride, odstavné zariadenia, cyklostojany, odpočívadlá, servisné miesta, garáže, systémy automatickej požičovne bicyklov – bike sharing, hygienické zariadenia, nabíjacie stanice pre e-biky, dopravné značenie, informačný systém a i.), ❖ zvyšovať bezpečnosť cyklistickej dopravy, ❖ realizovať zariadenia umožňujúce prepravu bicyklov v železničnej a autobusovej doprave, ❖ propagáciou a osvetou zvyšovať atraktivitu cyklistickej dopravy.
<p>3.4.4 Podporovať záujem o využívanie verejnej osobnej dopravy obyvateľmi obce</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zlepšovať infraštruktúru verejnej osobnej dopravy, ❖ zavádzať kontroly a monitorovania autobusov verejnej hromadnej dopravy, ❖ modernizovať vozový park verejnej hromadnej dopravy, ❖ zavádzať autobusy na zavolanie ako súčasť konceptu mobility na zavolanie (pre menej osídlené lokality, turistické lokality ai.), ❖ podporovať, modernizovať, debarierizovať a dekarbonizovať vozový park verejnej hromadnej dopravy, ❖ zabezpečiť vyššiu kvalitu dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu alebo orientácie vrátane debarierizácie,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ dopĺňať a modernizovať zastávky verejnej osobnej dopravy, ❖ propagáciou a osvetou zvyšovať atraktivitu verejnej osobnej dopravy, ❖ zavádzať zariadenia Inteligentných dopravných systémov vo vozidlách verejnej osobnej dopravy, ❖ podporovať stavby, modernizácie a elektrifikácie železničných tratí v rámci systému integrovanej intermodálnej dopravy (IDS), ❖ podporovať modernizáciu vozového parku železničnej dopravy, ❖ podporovať rekonštrukciu a modernizáciu vybavenosti železničných a autobusových staníc a ich bezprostredného okolia, ❖ podporovať a realizovať výstavbu debarierizovaných terminálov IDS ako moderných prestupných bodov integrujúcich prevádzku železničných a autobusových staníc a nástupných cyklistických bodov s dostatkom miest na parkovanie.
3.4.5	Navrhovať zlepšenia v oblasti parkovacej politiky v obci a bezpečnosti cestnej premávky a pešej dopravy	<ul style="list-style-type: none"> ❖ rekonštruovať cestné komunikácie a odstavné plochy vrátane parkovísk zabezpečujúce prístup do turisticky atraktívnych a obytných zón, rekreačných oblastí a k turistickým bodom záujmu, ❖ podporovať a realizovať digitalizovanú výstavbu záchytných, odstavných a parkovacích plôch integrovanej autobusovej dopravy, doplnkovej cyklistickej vybavenosti obce (aj v okolí autobusových a železničných staníc), terminálov a prestupných bodov, ❖ vybudovať, udržiavať a modernizovať systém záchytných parkovísk pre jednoduchých návštevníkov v rekreačných zónach a v turistických bodoch záujmu, ❖ dobudovať a rekonštruovať chodníky pre peších v rekreačných lokalitách a v lokalitách s turistickým bodom záujmu, ❖ osádzať prvky upokojenia dopravy na vstupných komunikáciách do obce a rekreačných lokalít, ❖ osádzať inteligentné signalizačné zariadenia na prechody pre chodcov a osvetľovať ich, ❖ realizovať koordináciu a údržbu križovatiek a konštrukčno-technické úpravy úrovňových križovatiek, ❖ spracovať revíziu dopravného značenia a podľa potreby ho dopĺňať a obnovovať vodorovné a zvislé dopravné značenie, ❖ zvyšovať bezpečnosť zraniteľných účastníkov cestnej premávky (odstránenie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní atď.) a cestnej motorovej dopravy, minimalizovať jej negatívne vplyvy na obyvateľstvo a životné prostredie, ❖ zabezpečovať bezbariérovosť na miestnych komunikáciách (úpravy priechodov pre chodcov), ❖ začať využívať dostupné SMART technológie v statickej doprave, ❖ pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov, cyklistov a in-line korčuliarov v obci, organizovať dopravnú výchovu a praktickú výchovu na dopravnom ihrisku.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dĺžka nových/modernizovaných úsekov miestnych komunikácií a chodníkov ❖ Dĺžka nových úsekov cyklochodníkov a značených cyklotrás na území obce ❖ Počet ks vozidiel v modernizovanom vozovom parku obce na alternatívny pohon
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Objem prepravy vo verejnej osobnej doprave (VOD) a integrovanej doprave (ID) Žilinského kraja v regióne Liptov ❖ Dĺžka nových cyklokomunikácií kostrovej siete Žilinského kraja vyhradených pre cyklistickú dopravu v regióne Liptov

Špecifický cieľ 3.5

Zlepšovať dostupnosť a zvyšovať efektívnosť energetickej infraštruktúry

Opatrenie	Typové aktivity
3.5.1 Podporovať rozvoj inžinierskych	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať realizáciu trás a zdrojov diverzifikujúcich plynárenskú sústavu, ❖ podporovať obnovu a modernizáciu plynárenskej sústavy,

	sietí, infraštruktúry prenosu a distribúcie elektriny a plynu a vykurovania	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať projekty infraštruktúry vybudovanej na napäťovej úrovni 400 kV a obnovu, modernizáciu a rozširovanie prenosovej a distribučnej sústavy v zmysle princípu primeranosti, ❖ podporovať pilotné projekty na využitie geotermálnej energie na diaľkové vykurovanie, rozširovanie centrálného zásobovania teplom, zdroje tepla na báze biomasy a geotermálnej energie.
3.5.2	Zvyšovať energetické úspory samosprávy a obyvateľstva aj s využitím OZE	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zvyšovať energetickú efektívnosť verejných budov a dosahovať energetické úspory budov v majetku alebo správe miest a obcí vrátane rozširovania obnoviteľných zdrojov energie (OZE), ❖ dosahovať znižovanie produkcie skleníkových plynov pri výrobe energie (zvyšovanie účinnosti pri výrobe energie, zámena palív, energetické využívanie odpadov, uskladňovanie elektriny atď.), ❖ podporovať regionálne centrum udržateľnej energetiky, ❖ podporovať výstavbu nízkoenergetických budov na území obce, ❖ vypracovať energetické audity objektov vo vlastníctve samosprávy, ❖ projekčne pripravovať a realizovať zníženie energetickej spotreby v budovách vo vlastníctve samosprávy, ❖ podporovať projekty zlepšovania tepelno-technických vlastností bytových domov a verejných budov vo vlastníctve samosprávy formou zateplenia obvodových múrov a striech a výmeny okien s cieľom odstránenia systémových porúch bytových domov, ❖ podporovať získavanie solárnej energie vo verejných budovách vlastnených samosprávou, ❖ budovať a rekonštruovať v obecných objektoch tepelné hospodárstvo; modernizovať vykurovacie systémy vrátane rozvodov a hydraulického vyregulovania, inštalácie termoregulačných ventilov, inštalácie systémov merania a riadenia za účelom zníženia spotreby energie, ❖ podporovať modernizácie bytových domov za účelom zníženia spotreby energie, ❖ zabezpečiť modernizáciu, ekologizáciu a rozširovanie verejného osvetlenia vrátane rekonštrukcie rozvodov a výmeny výbojkových svietidiel za úsporné osvetlenie, napr. LED svietidlá, ❖ zefektívniť prevádzkový systém verejného osvetlenia.
Kľúčové indikátory úspechu		
	Povinné	❖ Podiel energie z OZE na konečnej energetickej spotrebe samosprávy (%)
	Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Výdavky samosprávy na podporu OZE v eurách ❖ Dosiahnutá miera energetických úspor v bytových domoch ❖ Energetická certifikácia významne obnovených budov – počet obnovených budov samosprávy s energetickým certifikátom/vyčíslené úspory na energiách

Špecifický cieľ 3.6	
Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	
Opatrenie	Typové aktivity
3.6.1 Zabezpečiť modernizáciu budov, vybavenia a dobrého spravovania škôl a školských zariadení	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabezpečiť rozširovanie predškolskej výchovy detí od 3 do 5 rokov vrátane rozšírenia kapacity materských škôl, ❖ rekonštruovať, modernizovať a stavebne upravovať objekty škôl a školských zariadení s cieľom zlepšiť ich tepelno-izolačné vlastnosti a zvýšiť energetickú efektívnosť budov, ❖ na základných školách budovať a rekonštruovať odborné učebne a laboratóriá pre polytechnickú výchovu, technické a prírodovedné zameranie, zvyšovanie remeselných zručností, jazykové učebne a učebne IKT, ❖ skvalitňovať materiálne-technické vybavenie škôl a školských zariadení a zatriktívňovať školské prostredie, ❖ podporovať rekonštrukcie, modernizáciu a zlepšovanie technického vybavenia školských knižníc,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ revitalizovať areály škôl vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti a mládež – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad, vrátane prvkov zážitkového a inkluzívneho vzdelávania, ❖ zvyšovať bezpečnosť detí, žiakov, personálu a majetku školských zariadení (napr. kamerové systémy), ❖ zlepšovať podmienky pre dochádzanie žiakov a personálu školy do školských zariadení na bicykli (cykloprístrešky, cyklostojany...).
3.6.2	Kvalitným vzdelávaním zvyšovať vedomostnú úroveň a zručnosti žiakov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať tvorbu, inovácie a realizáciu vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie prírodovedných, matematických, environmentálnych, jazykových, IKT zručností vrátane finančnej gramotnosti, podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia, ❖ zabezpečovať aktívnu náborovú politiku a zvyšovanie atraktivity učiteľského povolania, ❖ zvyšovať profesijné kompetencie pedagogických a odborných zamestnancov škôl v procese odborného vzdelávania a prípravy v súlade s kvalifikačnými požiadavkami, potrebami školy a trhu práce, ❖ zabezpečiť spoluprácu medzi materskými, základnými a strednými školami v regióne a fakultami VŠ pripravujúcimi učiteľov vrátane podpory sieťovania vzdelávacích organizácií na všetkých stupňoch vzdelávania, ❖ zabezpečovať kontinuálne zlepšovanie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl, ❖ v rámci legislatívnych možností upravovať učebné osnovy a obsahy učebných predmetov a čo najviac prepájať teoretické a praktické vzdelávanie na základných školách, ❖ podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na chápanie súvislostí a mäkké zručnosti, ❖ podporovať zavádzanie environmentálnej výchovy na školách (obehové hospodárstvo, Miestna agenda 21 a pod.), ❖ podporovať aktivity zamerané na vytvorenie podmienok pre hybridné a dištančné vzdelávanie, ❖ podporovať spoluprácu v oblasti výmeny skúseností pedagógov vo výchovno-vzdelávacom procese, ❖ podporovať spolupráce medzi poskytovateľmi vzdelávania so zameraním prípravu, vzdelávanie a profesijnú mobilitu učiteľov, asistentov učiteľov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces, ❖ vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, dôstojné životné podmienky a dostupnejšie bývanie (nájomné bývanie) pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl, ❖ zabezpečiť mapovanie kvality poskytovania vzdelávacích služieb vo vybraných oblastiach.
3.6.3	Podporovať neformálne a zážitkové vzdelávanie, špeciálne a inkluzívne vzdelávanie v školskej aj mimoškolskej aj mimoškolskej činnosti a zavádzať inovácie do systému vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> ❖ adaptovať školské zariadenia na zariadenia s prvkami zážitkového vzdelávania, ❖ využívať mimoškolské zariadenia na realizáciu programov zážitkového vzdelávania, ❖ organizovať pracovné stretnutia pre učiteľov o programoch kultúrnych inštitúcií a ich využitie na zážitkové učenie pre dané vekové kategórie detí a žiakov, ❖ podporovať nové formy a obsah záujmového vzdelávania, ❖ podporovať verejnoprospešné projekty realizované žiakmi a študentmi ZŠ a SŠ pre verejný a súkromný sektor, ❖ využívať platformu na pravidelnú výmenu informácií o inováciách vo vzdelávaní a najlepšej praxi, ❖ aplikovať vypracované akčné plány inkluzívneho vzdelávania, ❖ zabezpečovať asistentov učiteľov a iného podporného personálu pre vzdelávací proces, ❖ adaptovať školské zariadenia na zariadenia s prvkami inkluzívneho vzdelávania a modernizovať priestory pre inkluzívne vzdelávanie (triedy, učebne, spoločné priestory, internáty, areály a i.) súvisiace s inováciami vo vzdelávaní, ❖ zabezpečovať bezbariérové prostredie v školách a v školských zariadeniach, ❖ podporovať tvorbu, resp. inovácie a realizáciu programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na inkluzívny aspekt,

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať tvorbu, inováciu a realizáciu vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania, napr. realizácia celodenného výchovného systému, pôsobenie pedagogických asistentov a odborných zamestnancov, ❖ sprístupňovať služby infraštruktúry škôl pre integráciu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ❖ zlepšovať kvalitu, efektívnosť a prístup k terciárnemu a ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, hlavne v prípade znevýhodnených skupín, ❖ vytvárať podmienky na špeciálno-pedagogický poradenský servis.
Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	❖ Priemerná úspešnosť žiakov ZŠ v národnom testovaní 5 a testovaní 9
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet zrekonštruovaných objektov škôl a školských zariadení s cieľom zvýšiť ich energetickú efektívnosť ❖ Miera predčasného ukončenia ZŠ (%) ❖ Počet podporených pilotných aktivít a projektov inkluzívneho vzdelávania a zážitkového vzdelávania

Špecifický cieľ 3.7

Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdravotné služby

Opatrenie	Typové aktivity
3.7.1 Skvalitňovať a rozvíjať infraštruktúru sociálnych služieb a služieb zdravotníckych zariadení v obci	<ul style="list-style-type: none"> ❖ investovať do výstavby a modernizácie stavieb a vybavenia zariadení sociálnych služieb, a do výstavby a modernizácie infraštruktúry integrovanej zdravotnej starostlivosti, ❖ rekonštruovať budovy a modernizovať vybavenie denných centier pre seniorov, ❖ podporovať modernizáciu vybavenia existujúcich a rozvoj novovznikajúcich zdravotníckych zariadení, ❖ rozvíjať infraštruktúru potrebnú pre poskytovanie nových a moderných druhov sociálnych služieb vrátane rodinných druhov služieb, ❖ vybaviť zariadenia sociálnych služieb tradičnými a inovatívnymi pomôckami (kreslá pre imobilných, antidekubitné matrace, evakuačné pomôcky a pod.), ❖ rekonštruovať existujúce zariadenia na zariadenia komunitného typu za účelom deinštitucionalizácie pobytových sociálnych služieb, služieb sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, ❖ podporovať infraštruktúru pre špecializované služby, ❖ rekonštruovať, rozširovať a modernizovať vhodné stavebné objekty pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie sociálnych služieb, ❖ rekonštruovať a rozšíriť ubytovne pre sociálne slabých, ❖ zriadiť a prevádzkovať zariadenia núdzového bývania pre matky s deťmi, útulku pre ženy a matky s deťmi a ďalšie skupiny sociálne odkázaných obyvateľov, ❖ budovať a rozvíjať zázemie terénnych a ambulantných sociálnych služieb, ❖ podporovať výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov (detské jasle) v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života s cieľom zvýšenia energetickej hospodárnosti budovy a zlepšenia materiálo-technického vybavenia, ❖ podporovať zariadenia a služby pre deti za účelom zosúladenia rodinného a pracovného života (jasle, škôlky, opatrovatelky detí), ❖ vytvárať a implementovať efektívne nástroje pre začleňovanie rodičov s malými deťmi na trh práce po návrate z rodičovskej dovolenky, ❖ podporovať transformáciu veľkokapacitných zariadení pre poskytovanie sociálnych služieb sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately SPODaSK s celoročným pobytom a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb komunitného charakteru, ❖ podporovať etablovanie inovatívnych zdravotníckych zariadení a foriem poskytovanej starostlivosti, napr. neurorehabilitačné centrá, centrá pre pacientov s neurodegeneratívnymi ochoreniami, centrá pre stavy vyžadujúce intenzívnu starostlivosť,

		<p>centrá podpory, zariadenia pre poskytovanie rehabilitačných a terapeutických služieb a pod.,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať integráciu a využívanie telemedicínskych technológií a digitalizácie do praxe v zdravotníctve, ❖ podporovať ambulantnú lekársku starostlivosť s cieľom jej lepšej dostupnosti, ❖ podporovať a rozvíjať terénne formy zdravotnej starostlivosti, ❖ sústrediť pozornosť na aktivity vedúce k prevencii a podpore zdravia obyvateľstva, ❖ budovať zariadenia opatrovateľskej starostlivosti so zdravotníckymi službami.
3.7.2	Udržiavať a rozširovať služby pre seniorov, znevýhodnené osoby a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a kontinuálne zvyšovať ich kvalitu	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabezpečovať nástroje na pravidelný monitoring a vyhodnocovania potrieb občanov, požiadaviek seniorov, znevýhodnených osôb a ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii, ❖ poskytovať podporu vo forme poskytnutia priestorov na činnosť a finančných príspevkov pre kluby zdravotne postihnutých a kluby seniorov, ❖ podporovať využívanie moderných technológií v sociálnych a zdravotných službách, ❖ podporovať vznik partnerstiev na miestnej a regionálnej úrovni pri plánovaní opatrení v sociálnej oblasti, ❖ podporovať zrovnoprávnenie financovania verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a vyššia miera zapájania neverejných poskytovateľov do poskytovania sociálnych služieb, ❖ podporovať integráciu poskytovaných sociálnych služieb s inými druhmi verejných služieb (ako napr. služby zamestnanosti, zdravotnej služby atď.) za účelom realizácie tzv. case managementu, ❖ podporovať inovatívne typy pobytových služieb na komunitnej úrovni, ❖ podporovať zriadenie integrovaného poradenského centra právnych služieb v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti, ❖ podporovať vznik a fungovanie poskytovateľov schopných zabezpečovať potrebné spektrum sociálnych služieb, služieb sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, ❖ posilňovať prácu s komunitou a scitlivosť verejnosti k prijímateľom sociálnych služieb, ❖ podporovať a rozvíjať terénne formy sociálnych služieb, napĺňanie a využívanie informačného systému o poskytovaní sociálnych služieb, ❖ riešiť debarierizáciu a odstraňovať bariéry pre telesne, zrakovo, sluchovo a inak postihnutých vo verejných budovách a na verejných priestranstvách, ❖ podporovať prepravnú službu (sociálny taxík), ❖ podporovať projekty zabezpečujúce pomoc pre občanov bez prístrešia, ❖ organizovať prednášky v denných centrách a kluboch ZŤP osôb, ❖ podporovať prechod poskytovania sociálnych služieb sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPODaSK) v zariadení na komunitnú formu a podporovať vytváranie vhodných priestorových podmienok pre poskytovanie tohto druhu služby, ❖ zlepšovať kvalitu služieb SPODaSK vrátane vzdelávania zamestnancov, prípravy prijímateľov, prípravy komunity a riešenia priestorových podmienok, v ktorých sa poskytuje príslušná starostlivosť, ❖ vytvárať podmienky a podporné modely pre udržanie a stabilizáciu ľudských zdrojov v zdravotníctve a v sociálnych službách, ❖ vypracovať manuál dobrej praxe spojenej so skúsenosťami a účinnými postupmi v regióne pri riešení globálnej pandémie spôsobenej koronavírusom COVID-19.
3.7.3	Posilňovať prevenciu a podporu duševného a telesného zdravia	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať zriadenie zdravotníckych centier prevencie podpory duševného a telesného zdravia, ❖ podporovať skvalitnenie vzdelávania a výchovy k zdravému životnému štýlu (vo všetkých vekových kategóriách obyvateľov vrátane výchovy k zdraviu na školách), ❖ zabezpečovať pravidelný monitoring a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov, ❖ zaviesť pozície školských a komunitných sestier, ❖ realizovať preventívne a terapeutické programy v oblasti duševného a telesného zdravia, ❖ podporovať rozvoj športu a športových aktivít ako preventívneho modelu podpory zdravia.

3.7.4	Rozširovať možnosti a vytvárať príležitosti pre podporu dobrovoľníctva, komunitných služieb a komunitnej práce	<ul style="list-style-type: none"> ❖ dobudovať a modernizovať zariadenia/priestory pre dobrovoľnícke a komunitné aktivity, ❖ zaviesť systematickú podporu dobrovoľníctva a komunitnej práce a podporovať budovanie kapacít aktérov realizujúcich dobrovoľnícke aktivity a aktivity na posilnenie komunity, ❖ podporovať vznik partnerstiev na miestnej a regionálnej úrovni pri plánovaní a poskytovaní služieb pre komunitu, ❖ nastaviť schémy na podporu dobrovoľníctva a komunitného života na miestnej úrovni, aj v spolupráci so súkromným sektorom, ktorý podporuje projekty spoločenskej zodpovednosti, ❖ nastaviť finančné a nefinančné nástroje na podporu miestneho rozvoja vedeného komunitou, spolupráce komunit a dobrovoľníctva (napr. mikrogramy, regrandin-gové schémy), ❖ podporovať modernizáciu infraštruktúry pre voľnočasové aktivity v komunite, ❖ investovať do revitalizácie nevyužívaných objektov vo vlastníctve samosprávy v prospech iniciatív a projektov podporujúcich komunitný život vrátane kultúrnych služieb (kníhnice, čítárne, kluby a pod.), ❖ dobudovať a modernizovať zariadenia/priestory pre voľnočasové aktivity a záuj-movú činnosť, ❖ zaviesť nové formy práce s komunitou, ❖ podporovať ekosystém pre fungovanie sociálnej ekonomiky.
-------	---	---

Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kapacity terénnych, ambulantných a pobytových sociálnych služieb (počet klientov) v obci ❖ Počet zastabilizovaných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v obci ❖ Počet obyvateľov, ktorí sa aktívne zapájajú do obecného diania prostred-níctvom dobrovoľníckych aktivít
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením ❖ Pomer klientov zo zariadení zapojených do procesu DI, ktorí zostali v zariadení, voči klientom, ktorí bývajú samostatne ❖ Podiel obyvateľov, ktorí sú informovaní o sociálnej politike samosprávy ❖ Počet kompletne bezbariérových služieb v obci ❖ Počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi

Špecifický cieľ 3.8

Vytvárať zodpovedajúce podmienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľov

Opatrenie	Typové aktivity
3.8.1 Zvyšovať kvalitu a dostupnosť býva-nia formou vý-stavby alebo kúpy nových nájomných bytov bežného a nižšieho štan-dardu	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spracovať koncepciu rozvoja bývania, ktorou sa zabezpečia zodpovedajúce pod-mienky pre bývanie pre všetky skupiny obyvateľstva, ❖ podporovať rozširovanie, modernizáciu a výstavbu dostupných obecných nájom-ných bytových domov alebo odkúpenie bytových jednotiek bežného alebo nižšieho štandardu spolu s prislúchajúcou technickou vybavenosťou na účely nájomného bývania podľa koncepcie rozvoja bytovej politiky, ❖ budovať alebo prenajímať malometrážne a nízkoštandardné byty pre sociálne zne-výhodnené skupiny obyvateľstva, ❖ zlepšiť podmienky v prístupe k pitnej vode a kanalizácii vo vybraných oblastiach a v súvislosti s vybranými cieľovými skupinami, ❖ nastaviť podmienky spolupráce a koordinovať aktérov pri riešení dostupnosti býva-nia.
3.8.2 Zabezpečovať pos-tupné dobudova-nie a revitalizáciu existujúcich obytných zón	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spracovať a aktualizovať pasport lokalít bývania a ich vybavenosti, ❖ vypracovať zásady (regulatívy) architektonických štandardov jednotlivých obytných zón s prihliadnutím na miestnu tradíciu, kultúru a históriu a integrovať ich do regu-latívov územného plánu obce, ❖ podporovať revitalizáciu obytných zón (občianska vybavenosť, cesty, chodníky, MHD, verejná zeleň, ihriská atď.).

3.8.3	Pripravovať podmienky pre individuálnu a hromadnú bytovú výstavbu (IBV a HBV)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vyčleniť a pripraviť plochy pre výstavbu IBV, ❖ budovať inžinierske siete pre rozvoj bytovej výstavby, ❖ rekonštruovať inžinierske siete obce, primárne v obytných zónach, ❖ podporovať výstavbu bytových domov podľa koncepcie rozvoja bytovej politiky, ❖ prijímať opatrenia v súvislosti s výstavbou nízkoenergetických rodinných domov (IBV) na úkor bytových domov (HBV).
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné	❖ Počet dokončených rodinných domov a bytov vrátane nájomných bytov za rok (celkovo)	
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet bytov v správe obce, ktoré je možné poskytnúť na nájomné bývanie ❖ Podiel osôb zo sociálne znevýhodnených skupín a osôb v bytovej núdzi, ktorým samospráva poskytla bývanie ❖ Spotreba pitnej vody v domácnostiach v litroch na obyvateľa a deň (l/obyv./deň) 	

Špecifický cieľ 3.9

Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku

Opatrenie	Typové aktivity
3.9.1 Zabezpečovať verejný poriadok a predchádzanie kriminalite, podmienky na predchádzanie mimoriadnych udalostí a riešenie mimoriadnych situácií	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vytvoriť jednotný informačný systém zberu údajov o trestnej a inej protispoločenskej činnosti, ❖ zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov obce a zabezpečovať ochranu ich majetku rozširovaním a modernizáciou kamerového systému a rozširovaním možností pripojenia na Pult centrálnej ochrany, ❖ dobudovať pripojenie elektronického monitorovacieho zariadenia pre monitoring seniorov a osamelých ľudí, ❖ prijať preventívne opatrenia na zníženie kriminality a vandalizmu monitorovaním verejných priestranstiev, ❖ zabezpečovať verejný poriadok v rizikových lokalitách zvýšenou hliadkovou činnosťou a monitorovaním, ❖ vytvárať a podporovať partnerstvá v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti a prepájať verejných a neverejných poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov, ❖ budovať kapacity poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov, ❖ vytvárať podmienky pre vznik a činnosť poskytovateľov služieb pri ochrane zdravia, života a majetku obyvateľov a návštevníkov, ❖ ochraňovať občanov rizikových skupín pred tým, aby sa stali obeťou trestnej činnosti, prednáškovou a preventívnou činnosťou v predškolských zariadeniach, školách, kluboch dôchodcov a iných zariadeniach, viesť informačné a osvetové kampane, ❖ zabezpečovať hlásnu a informačnú službu, ❖ zabezpečovať ochranu pred požiarimi a prírodnými hrozbami, ❖ podporovať činnosť Dobrovoľného hasičského zboru (DHZ), ktorý pôsobí v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti – protipožiarna ochrana, protipovodňová ochrana, civilná ochrana (CO), ❖ podporovať aktivity hasičov a záchranárov a vytvárať podmienky pre ich činnosť vrátane budovania kapacít a modernizácie vybavenia, ❖ z pohľadu prevencie zlepšovať protipožiarnu ochranu na verejných budovách a v domácnostiach, ❖ realizovať chýbajúce protipovodňové opatrenia, ❖ v prípade mimoriadnych udalostí viesť krízový štáb a podporovať záchranné, lokalizačné a likvidačné práce, ktoré spočívajú hlavne v záchrane osôb, poskytnutí predlekárskej a lekárskej pomoci, vyslobodzovaní osôb a v odsune zranených,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ v prípade mimoriadnych udalostí a potreby poskytovať núdzové zásobovanie a ubytovanie, zabezpečovať CO úkryty a evakuácie, vykonávať protiradiačné a protichemické opatrenia, organizovať prípravu síl a prostriedkov civilnej ochrany a prípravu občanov na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ❖ vykonávať edičnú a osvetovú činnosť v civilnej ochrane.
3.9.2	Zlepšovať prevenciu sociálno-patologických javov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zabezpečovať pravidelný monitoring subjektívneho vnímania bezpečnosti občanmi s dôrazom na rizikové skupiny obyvateľstva, ❖ podporovať občiansku participáciu a deradikalizáciu v rámci prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, ❖ podporovať preventívne programy zamerané na vybrané socio-patologické javy na školách a u ďalších rizikových skupín obyvateľstva s dôrazom na minoritné skupiny obyvateľstva, ❖ podporovať vytváranie nízkoprahových centier pre deti a mládež, ❖ viesť informačné a osvetové kampane a zabezpečovať vzdelávanie v oblasti predchádzania sociálno-patologickým javom.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet evidovaných trestných činov a inej protispoločenskej činnosti v obci za rok ❖ Počet nových lokalít monitorovaných kamerovým systémom v obci
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vybudovaný a fungujúci systém pripojenia elektronického monitorovacieho zariadenia pre monitoring seniorov a osamelých ľudí ❖ Objem finančných prostriedkov samosprávy určených na podporu aktivít podporujúcich komunitný život za rok ❖ Počet evidovaných trestných činov maloletých a mladistvých páchatelov za rok ❖ Počet vyriešených mimoriadnych situácií záchranými zložkami za rok

PRIORITA 4: Lepšie spravovanie obce a vecí verejných

Strategický cieľ 4: Dosahnúť lepšie spravovanie vecí verejných s podporou optimalizácie riadiacich procesov a zvyšovaním kvality komunikácie samosprávy s občanmi, digitálnou dostupnosťou služieb samosprávy a s pomocou partnerstiev územnej spolupráce.

Špecifický cieľ 4.1

Skvalitňovať služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy

Opatrenie	Typové aktivity
4.1.1 Zabezpečiť otvorenie samosprávy a podnikania pre nové elektronické služby a digitalizáciu dát	<ul style="list-style-type: none"> ❖ pravidelne aktualizovať informačné systémy samosprávy a verejnej správy pre efektívne riadenie a rozhodovanie, ❖ zabezpečiť efektívnejšie využívanie existujúcich modulov informačných systémov (IS) samosprávy a verejnej správy, ❖ rozširovať oblasti práce s informáciami v samospráve a verejnej správe tak, aby tieto mali podobu otvorených dát a boli komplexne a konzistentne zhromažďované a spracované v jednom IS, ❖ podporovať digitálnu transformáciu samosprávy, verejnej správy a nové typy elektronických služieb a zabezpečiť prístup k službám pre všetkých občanov vrátane zdravotne postihnutých a znevýhodnených osôb a umožniť im vybavenie požiadaviek prostredníctvom elektronickej komunikácie, ❖ podporovať zavedenie elektronických služieb samosprávy pre podnikateľov, ❖ identifikovať a podporovať inovačný potenciál samosprávy a verejnej správy využívaním otvorených dát, ❖ vytvárať dátovú základňu a príklady dobrej praxe v koordinácii so Štatistickým úradom SR, ❖ podporovať pilotné projekty v oblasti dátového manažmentu a využívania GIS na úrovni regiónu (zdieľané dátové pracovisko), ❖ podporovať manažment údajov verejnej správy a kybernetickú bezpečnosť,

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ rozširovať eGovernment v prospech občanov, podnikateľov a ďalších subjektov pôsobiacich na území samosprávy, ❖ zlepšovať a rozširovať poskytovanie geografických informácií pre verejnosť prostredníctvom webového GIS portálu, ❖ implementovať elektronický, plne automatizovaný portálový systém nahlasovania podnetov a požiadaviek občanov, ❖ podporovať digitalizáciu podnikania (tvorba a modernizácia e-shopov, podpora online prezentácie), ❖ podporovať spoločné cezhraničné a medzinárodné projekty a SMART prístupy v miestnych verejných službách.
4.1.2	Zefektívňovať spravovanie a využívanie majetku vo vlastníctve obce	<ul style="list-style-type: none"> ❖ spracovať pasportizáciu nehnuteľného majetku samosprávy, ❖ posúdiť stav, efektívnosť a účelnosť využívania budov v majetku samosprávy, ❖ zmapovať a vysporiadať dubiózny majetok samosprávy, ❖ realizovať aktívnu pozemkovú politiku vrátane pozemkových úprav, ❖ zaviesť transparentné vykazovanie hospodárenia s majetkom a verejnými zdrojmi, ❖ rozširovať a skvalitňovať GIS databázu dát o majetku samosprávy, ❖ aplikovať spoločensky zodpovedné a zelené verejné obstarávanie, ❖ neustále zlepšovať výber daní a poplatkov a vymáhanie pohľadávok.
4.1.3	Zlepšovať kvalitu pracovného prostredia pre zamestnancov úradov samosprávy a podporovať ich ďalšie vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> ❖ rekonštruovať a modernizovať budovu obecného úradu (zateplenie a výmena otvorových konštrukcií, výmena elektroinštalácie a počítačových sietí, modernizácia osvetlenia, hydraulické vyregulovanie vykurovacieho systému, klimatizácia a vzduchotechnika priestorov, interiérové vybavenie, hygienické zariadenia, spoločné kuchynky s posedením atď.), ❖ zabezpečovať moderné a výkonné technické vybavenie pre spoľahlivú a bezporuchovú prevádzku informačných systémov a prácu zamestnancov, ❖ zabezpečovať skvalitnenie a zefektívnenie pracovného prostredia zamestnancov samosprávy (napr. vybudovanie regeneračnej zóny pre zamestnancov so sociálnym zázemím a i.), ❖ zvyšovať bezpečnosť a ochranu osôb a majetku samosprávy zavedením monitorovania vnútorných priestorov verejných budov, ❖ modernizovať registratúrne pracovisko, ❖ vytvoriť digitálny archív dokumentov a zdieľané pracovisko na digitalizáciu dokumentov s dostatočným technickým vybavením (skenery) a personálnym zabezpečením, ❖ zefektívniť a sprehľadniť prácu úradníkov, ❖ implementovať a udržiavať systém riadenia kvality podľa ISO 9001/2000 a zabezpečovať pravidelný procesný audit obecného úradu, ❖ systematicky mapovať dopyt a ponuku celoživotného vzdelávania, ❖ navrhnuť, implementovať a aktualizovať systém pravidelného vzdelávania pracovníkov samosprávy, ❖ poskytnúť pracovníkom samosprávy podporu pri ich zvyšovaní kvalifikácie a zručností.
4.1.4	Podporovať zavádzanie inovatívnych, experimentálnych a pilotných riešení na úrovni samosprávy, miestnych združení a podnikateľov	<ul style="list-style-type: none"> ❖ identifikovať a podporovať inovačný potenciál podnikov v obci pre zavádzanie SMART a zelených riešení, ❖ podporovať budovanie partnerstiev zameraných na inovačný rozvoj a medzisektorové riešenia, ❖ podporovať projekty spolupráce podnikov a výskumných organizácií a investície podnikov do výskumu a inovácií (modernizácia technológií, procesov a postupov), ❖ podporovať digitálnu transformáciu podnikov, ❖ implementovať medzisektorové riešenia a výstupy cezhraničnej spolupráce, napr. v oblasti obehového hospodárstva, zdravia, aplikácie zelených riešení a energetiky a pod., ❖ zapájať samosprávu a neziskový sektor do pilotných projektov v oblasti inovácií, know how transfer, SMART, medzisektorových a zelených riešení, ❖ iniciovať a podporovať činnosť existujúcich a nových odvetvových klastrov a klastrových iniciatív v jednotlivých oblastiach podnikania, ako aj ich sieťovanie v medzinárodnom priestore.

4.1.5	Efektívne, otvorene a transparentne komunikovať s občanmi	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zaviesť procesy participácie s verejnosťou najmä v oblasti prípravy a pripomienkovania strategických a koncepcných dokumentov, zapojenia verejnosti do prípravy spoločných projektov, ❖ umožniť občanom samosprávy čerpať časť verejných financií v podobe dotácií, ❖ pravidelne organizovať stretnutia s občanmi (mládež, študenti, seniori, podnikatelia atď.) k získaniu spätnej väzby a zberu podnetov, ❖ pravidelne monitorovať spokojnosť občanov so službami samosprávy formou prieskumov a prostredníctvom diskusií na rôzne odborné témy, ❖ využívať všetky dostupné mediálne kanály na poskytovanie aktuálnych informácií o dianí v samospráve (obecný rozhlas, TV, tlačené a online periodiká, obecný web, verejné tabule, plagátovacie plochy, sociálne siete a iné), ❖ modernizovať a spravovať vlastné tradičné a online mediálne kanály vo vlastníctve samosprávy, ❖ pravidelne komunikovať so zástupcami médií, ❖ podporovať zverejňovanie informácií nad rámec zákona na princípe „otvorenej samosprávy“.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet projektov a aktivít obce pripravovaných participatívnym spôsobom ❖ Počet pracovníkov samosprávy, ktorí sa zúčastňujú pravidelného vzdelávania
Voliteľné		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozšírenie poskytovania geografických informácií pre verejnosť prostredníctvom webového GIS portálu ❖ Podiel obyvateľov, ktorí sú spokojní s mierou informovanosti a kvalitou informácií o dôležitých opatreniach, rozhodnutiach a aktivitách samosprávy ❖ Podiel obyvateľov, ktorí majú pocit, že sa môžu zapojiť do chodu obce ❖ Počet vytvorených partnerstiev zameraných na inovačný rozvoj a medzisektorové riešenia

Špecifický cieľ 4.2		
Zlepšovať digitálnu dostupnosť a podporovať rozvoj „informačnej spoločnosti“		
Opatrenie	Typové aktivity	
4.2.1	Podporovať rozvoj a skvalitnenie prenosovej kapacity infraštruktúry internetu, a tým zlepšovať prístup k informáciám a komunikačným technológiám	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať rozvoj pevných optických chrbticových sietí a sietí poslednej míle pripojenia na internet, ❖ podporovať zriadenie a rozširovanie siete internetu v obci, ❖ podporovať skvalitnenie súčasného plošného pokrytia vidieckeho územia mobilným širokopásmovým pripojením na internet signálom siete 4G, ❖ podporovať rozvoj pokrytia územia mobilným širokopásmovým pripojením na internet signálom siete 5G a následných sietí, ❖ pri zachovaní vysokej triedy bezpečnosti zabezpečiť pre sieť a informačné systémy samosprávy aplikácie využívajúce „internet vecí“, ❖ realizovať a rozširovať verejnú Wi-Fi sieť vo verejných budovách, na verejných priestranstvách a vo verejnej hromadnej doprave.
4.2.2	Skvalitňovať existujúce informačné služby samospráv a rozširovať ich služby digitálnym spôsobom	<ul style="list-style-type: none"> ❖ modernizovať technické a softvérové vybavenie zasadacích miestností a kontaktných miest s občanmi, ❖ zriadiť a vybudovať centrá prvého kontaktu občanom a návštevníkom (turistické informačné centrá), ❖ skvalitňovať, zefektívňovať a integrovať poskytovanie služieb v centrách prvého kontaktu občanom a návštevníkom (turistické informačné centrá), ❖ zlepšiť dostupnosť služieb pre občanov a návštevníkov zvýšením počtu parkovacích miest, zlepšením možnosti parkovania bicyklov a i., ❖ vybudovať zóny pre občanov prístupom na internet v centrách prvého kontaktu občanom a návštevníkom.
Kľúčové indikátory úspechu		
Povinné		❖ Modernizovaný obecný rozhlas
Voliteľné		❖ Počet domácností s rýchlym a superrýchlym širokopásmovým prístupom na internet

Špecifický cieľ 4.3

Budovať a podporovať partnerstvá územnej spolupráce

Opatrenie	Typové aktivity
4.3.1 Posilňovať miestnu, regionálnu, nadregionálnu, cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu aktérov územnej spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> ❖ podporovať zdieľané kapacity pre riadenie regionálneho a miestneho rozvoja na území UMR Liptov, ❖ podporovať systém spolupráce a transferu know-how pre zavádzanie inovácií vrátane sociálnych inovácií do regionálneho rozvoja a tvorby politík, ❖ podporovať vznik klastrov, záujmových združení a sieťovania na miestnej, regionálnej, nadregionálnej a medzinárodnej úrovni, ❖ podporovať existujúce miestne záujmové združenia (MAS, OOCR, ZMOS, mikro-regióny a i.), ❖ pravidelne sa zúčastňovať stretnutí územnej a tematickej spolupráce v regióne Liptov v rámci kľúčových sektorov regionálneho rozvoja. ❖ posilniť cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu, ❖ aktívne vyhľadávať cezhraničných a medzinárodných projektových partnerov pre aktérov územnej spolupráce a organizovať s nimi pracovné stretnutia, ❖ podporovať prioritné a kľúčové rozvojové projekty a iniciatívy cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Českou republikou, ❖ byť aktívni v účasti na cezhraničných a medzinárodných odborných podujatiach k prenosu know-how a skúseností zo zahraničia do regiónu, ❖ podporovať spoluprácu s členskými krajinami V4 a Karpatského dohovoru (aktivity v rámci jednotlivých protokolov) v kontexte podpory budúcej európskej makroregionálnej stratégie pre karpatský región.
Kľúčové indikátory úspechu	
Povinné	❖ Počet nových partnerstiev obce na miestnej, regionálnej, cezhraničnej a medzinárodnej územnej spolupráci
Voliteľné	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Počet aktérov, ktorí sú súčasťou partnerstiev územnej spolupráce ❖ Počet zrealizovaných podujatí, aktivít a projektov s regionálnymi partnermi ❖ Počet zrealizovaných podujatí, aktivít a projektov s nadregionálnymi partnermi ❖ Počet nových medzinárodných partnerstiev ❖ Počet realizovaných medzinárodných/cezhraničných podujatí, aktivít a projektov